

Euroopan unionin virallinen lehti

L 315

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

55. vuosikerta

14. marraskuuta 2012

Sisältö

I Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

DIREKTIIVIT

- ★ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/27/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta ⁽¹⁾ 1
- ★ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaamisesta 57
- ★ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/30/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 54 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa ⁽¹⁾ 74

Hinta: 4 EUR

⁽¹⁾ ETA:n kannalta merkityksellinen teksti

FI

Säädökset, joiden otsikot on painettu laihalla kirjasintyyppillä, ovat maatalouspolitiikan alaan kuuluvia juoksevien asioiden hoitoon liittyviä säädöksiä, joiden voimassaoloaika on yleensä rajoitettu.

Kaikkien muiden säädösten otsikot on painettu lihavalla kirjasintyyppillä ja merkitty tähdellä.

I

(Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset)

DIREKTIIVIT

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2012/27/EU,

annettu 25 päivänä lokakuuta 2012,

energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,
jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 194 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun säädösehdotus on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Unionilla on edessään ennennäkemättömiä haasteita, jotka johtuvat yhä kasvavasta riippuvuudesta energian tuonnista ja niukoista energiavaroista sekä tarpeesta rajoittaa ilmastonmuutosta ja selvitä talouskriisistä. Energiatehokkuus on eräs merkittävä keino, jolla näihin haasteisiin voidaan vastata. Se parantaa unionin energiansaannin varmuutta vähentämällä primäärienergian kulutusta ja energian tuontia. Se auttaa vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä kustannustehokkaalla tavalla ja siten hillitsemään ilmastonmuutosta. Energiatehokkaampaan talouteen siirtymisen pitäisi myös nopeuttaa inno-

vatiivisten teknologisten ratkaisujen leviämistä ja parantaa unionin teollisuuden kilpailukykyä, mikä edistää talouskasvua ja luo laadukkaita työpaikkoja useilla energiatehokkuuteen liittyvillä aloilla.

- (2) Maaliskuun 8 ja 9 päivänä 2007 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä korostetaan tarvetta parantaa energiatehokkuutta unionissa, jotta voidaan saavuttaa tavoitteeksi asetettu 20 prosentin säästö unionin primäärienergian kulutuksessa ennusteisiin verrattuna vuoteen 2020 mennessä. Helmikuun 4 päivänä 2011 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä korostettiin, että energiatehokkuuden osalta on saavutettava vuodelle 2020 asetettu 20 prosentin tavoite, josta sovittiin kesäkuun 2010 Eurooppa-neuvostossa, mutta joka ei tämän hetkisen edistymisen perusteella näytä toteutuvan. Vuonna 2007 tehtyjen ennusteiden mukaan primäärienergian kulutus olisi 1 842 Mtoe vuonna 2020. Tämä 20 prosentin vähennys merkitsee 1 474 Mtoe:n kulutusta vuonna 2020 eli 368 Mtoe:n vähennystä ennusteisiin verrattuna.

- (3) Kesäkuun 17 päivänä 2010 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä energiatehokkuustavoite vahvistetaan yhdeksi unionin uuden työllisyyttä ja älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua koskevan strategian, jäljempänä 'Eurooppa 2020 -strategia', yleistavoitteeksi. Osana tuota prosessia ja jotta tavoite voitaisiin panna täytäntöön kansallisella tasolla, jäsenvaltioiden on vahvistettava kansalliset tavoitteet tiiviissä vuoropuhelussa komission kanssa sekä kuvailtava kansallisissa uudistusohjelmissaan, kuinka ne aikovat saavuttaa asettamansa tavoitteet.

- (4) Komission 10 päivänä marraskuuta 2010 antamassa tiedonannossa Energia 2020 energiatehokkuus asetetaan keskeiselle sijalle unionin energiastrategiassa vuoteen 2020 sekä peräänkuulutetaan uutta energiatehokkuusstrategiaa, jonka avulla kaikki jäsenvaltiot voivat irrottaa energiankäytön talouskasvusta.

⁽¹⁾ EUVL C 24, 28.1.2012, s. 134.

⁽²⁾ EUVL C 54, 23.2.2012, s. 49.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin kanta, hyväksytty 11. syyskuuta 2012 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 4. lokakuuta 2012.

- (5) Euroopan parlamentti pyysi energiatehokkuustoimintasuunnitelman tarkistamisesta 15 päivänä joulukuuta 2010 antamassaan päätöslauselmassa komissiota sisällyttämään tarkistettuun energiatehokkuustoimintasuunnitelmaansa toimenpiteitä puutteellisen edistymisen korjaamiseksi, jotta unionin yleinen energiatehokkuustavoite voidaan saavuttaa vuoteen 2020 mennessä.
- (6) Eräs Eurooppa 2020 -strategian mukainen aloite on keskeinen Resurssitehokas Eurooppa -aloite, jonka komissio hyväksyi 26 päivänä tammikuuta 2011. Siinä energiatehokkuus nimetään yhdeksi keskeiseksi tekijäksi energiarvarojen kestäväen käytön varmistamisessa.
- (7) Helmikuun 4 päivänä 2011 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä todetaan, että unionin energiatehokkuustavoitteen saavuttaminen ei etene suunnitellusti ja että tarvitaan määrätietoisia toimia, jotta voidaan hyödyntää merkittävät mahdollisuudet päästä suurempaan energiansäästöön rakennuksissa, liikenteessä, tuotteissa ja prosesseissa. Näissä päätelmissä määrätään myös, että unionin energiatehokkuustavoitteen toteuttamista tarkastellaan uudelleen vuoteen 2013 mennessä ja että tarvittaessa hankitaan lisätoimenpiteitä.
- (8) Komissio hyväksyi 8 päivänä maaliskuuta 2011 tiedonantonsa energiatehokkuussuunnitelmasta 2011. Tiedonannossa vahvistetaan, että unioni on jäämässä jälkeen energiatehokkuustavoitteestaan. Näin tapahtuu huolimatta edistymisestä kansallisissa energiatehokkuuspolitiikoissa, jotka esitettiin ensimmäisissä kansallisissa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmissa, jotka jäsenvaltiot toimittivat energian loppukäytön tehokkuudesta ja energiapalveluista 5 päivänä huhtikuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/32/EY ⁽¹⁾ mukaisesti. Järjestyksessä toisista toimintasuunnitelmista tehty alustava analyysi vahvistaa, että unioni on jäämässä jälkeen energiatehokkuustavoitteistaan. Energiatehokkuussuunnitelmassa 2011 esitetään tämän tilanteen korjaamiseksi useita energiatehokkuuspolitiikkoja ja -toimenpiteitä, jotka kattavat koko energiaketjun, energian tuotanto, siirto ja jakelu mukaan luettuina. Lisäksi siinä käsitellään julkisen sektorin johtavaa asemaa energiatehokkuuden alalla, rakennusten ja laitteiden energiatehokkuutta, teollisuuden energiatehokkuutta sekä tarvetta tarjota loppukäyttäjille keinoja säädellä omaa energiankulutustaan. Liikennesektorin energiatehokkuutta tarkastellaan liikenteen valkoisessa kirjassa, joka hyväksyttiin 28 päivänä maaliskuuta 2011. Erityisesti valkoisen kirjan aloitteessa 26 esitetään, että ajoneuvoille olisi asetettava asianmukaiset hiilidioksidipäästönormit kaikissa liikennemuodoissa ja että niitä olisi tarvittaessa täydennettävä energiatehokkuusvaatimuksilla kaikenlaisten voimanlähdetyyppien kattamiseksi.
- (9) Komissio antoi niin ikään 8 päivänä maaliskuuta 2011 tiedonannon "Etenemissuunnitelma – siirtyminen kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuonna 2050", jossa todetaan, että energiatehokkuuden parantamiseen on painuduttava aiempaa enemmän myös tästä näkökulmasta.
- (10) Tätä taustaa vasten on välttämätöntä saattaa ajan tasalle energiatehokkuutta koskeva unionin lainsäädäntökehys antamalla direktiivi, jolla pyritään saavuttamaan yleinen energiatehokkuustavoite eli 20 prosentin säästö unionin primäärienergian kulutuksessa vuoteen 2020 mennessä ja saavuttamaan lisäparannuksia energiatehokkuudessa vuoden 2020 jälkeen. Tätä varten tässä direktiivissä olisi vahvistettava yhteinen kehys energiatehokkuuden edistämiseksi unionissa ja määriteltävä erityiset toimenpiteet, joilla toteutetaan eräät energiatehokkuussuunnitelmaan 2011 sisältyvät ehdotukset ja hyödynnetään suunnitelmassa esitetyt ja vielä toteutumattomat merkittävät energiansäästömahdollisuudet.
- (11) Jäsenvaltioiden pyrkimyksistä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä yhteisön kasvihuonekaasupäästöjen vähentämissitoumusten täyttämiseksi vuoteen 2020 mennessä 23 päivänä huhtikuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä N:o 406/2009/EY ⁽²⁾ komissiota kehoitetaan arvioimaan, miten unioni ja sen jäsenvaltiot ovat edistyneet tavoitteessa vähentää energiankulutusta 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä ennusteisiin verrattuna, ja antamaan tätä koskeva kertomus vuoteen 2012 mennessä. Lisäksi päätöksessä edellytetään, että jäsenvaltioiden auttamiseksi niiden pyrkimyksissä täyttää unionin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämissitoumukset komissio ehdottaa 31 päivään joulukuuta 2012 mennessä tiukennettuja tai uusia toimenpiteitä, joilla vauhditetaan energiatehokkuuden parantamista. Tällä direktiivillä vastataan esitettyyn vaatimukseen. Lisäksi sillä edistetään niiden tavoitteiden saavuttamista, jotka on asetettu vuoteen 2050 ulottuvassa kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen siirtymistä koskevassa etenemissuunnitelmassa, etenkin vähentämällä energia-alan kasvihuonekaasupäästöjä, sekä päästöttömän sähköntuotannon toteuttamista vuoteen 2050 mennessä.
- (12) Kaikkien olemassa olevien energiansäästömahdollisuuksien hyödyntämiseksi on noudatettava kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka kattaa säästöt energian toimitus- ja loppukäyttösektoreilla. Samalla hyötylämmön tarpeeseen perustuvan sähkön ja lämmön yhteistuotannon edistämiseksi sisämarkkinoilla 11 päivänä helmikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/8/EY ⁽³⁾ ja direktiivin 2006/32/EY säännöksiä olisi tehostettava.

⁽¹⁾ EUVL L 114, 27.4.2006, s. 64.

⁽²⁾ EUVL L 140, 5.6.2009, s. 136.

⁽³⁾ EUVL L 52, 21.2.2004, s. 50.

- (13) Olisi parasta, jos 20 prosentin energiatehokkuustavoite saavutettaisiin energiatehokkuutta eri aloilla edistävien erityisten kansallisten ja Euroopan tason toimenpiteiden kumulatiivisen täytäntöönpanon tuloksena. Jäsenvaltiot olisi veloitettava vahvistamaan viitteelliset kansalliset energiatehokkuustavoitteet, -järjestelmät ja -ohjelmat. Komission olisi arvioitava nämä tavoitteet ja kunkin jäsenvaltion yksittäiset toimet sekä saavutettua edistymistä koskevat tiedot, jotta voidaan arvioida, millä todennäköisyydellä unionin yleinen tavoite saavutetaan ja ovatko yksittäisten jäsenvaltioiden toimet riittäviä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Siksi komission olisi seurattava tiiviisti kansallisten energiatehokkuusohjelmien toteuttamista tarkistetun lainsäädäntökehityksensä avulla ja osana Eurooppa 2020 -prosessia. Viitteellisiä kansallisia energiatehokkuustavoitteita asettaessaan jäsenvaltioiden olisi pysyttävä ottamaan huomioon primäärienergian kulutukseen vaikuttavat kansalliset olosuhteet, kuten jäljellä olevat kustannustehokkaat energiansäästämömahdollisuudet, muutokset energian tuonnissa ja viennissä, kaikkien uusiutuvien energialähteiden kehittyminen, ydinenergia, hiilidioksidin talteenotto ja varastointi sekä varhaiset toimet. Mallintamisten yhteydessä komission olisi kuultava jäsenvaltioita mallioletuksista ja mallien alustavista tuloksista hyvissä ajoin ja avoimesti. Energiatehokkuustoimenpiteiden vaikutuksia sekä käytettävissä olevaa teknologiaa ja sen toimivuutta koskevaa mallintamista on parannettava.
- (14) Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä 23 päivänä huhtikuuta 2009 annetun direktiivin 2009/28/EY⁽¹⁾ mukaan Kypros ja Malta ovat saarina ja syrjäisinä alueina riippuvaisia ilmailusta kansalaisten ja talouden kannalta välttämättömänä liikenne- muotona. Tämän seurauksena kansallisen lentoliikenteen osuus energian kokonaisloppukulutuksesta on Kyproksella ja Maltalla suhteettoman suuri ja ylittää kolminkertaisesti yhteisön keskitason vuonna 2005, ja nämä jäsenvaltiot joutuvat siten suhteettomalla tavalla nykyisten teknisten ja sääntelyä koskevien rajoitusten kohteeksi.
- (15) Julkisten menojen kokonaismäärä vastaa 19:ää prosenttia unionin bruttokansantuotteesta. Tästä syystä julkisen sektori on tärkeä liikkeellepaneva voima pyrittäessä edistämään markkinoiden muuttumista niin, että tuotetaan energiatehokkaampia tuotteita, rakennuksia ja palveluja, ja saamaan aikaan muutoksia tavoissa, joilla kansalaiset ja yritykset kuluttavat energiaa. Energiankulutuksen vähentäminen energiatehokkuutta parantavilla toimenpiteillä voi myös vapauttaa julkisia resursseja muihin tarkoituksiin. Kansallisen, alueellisen ja paikallistason julkisten elinten olisi toimittava esimerkkeinä energiatehokkuuden alalla.
- (16) Kun otetaan huomioon, että energiatehokkuussuunnitelmasta 2011 10 päivänä kesäkuuta 2011 annetuissa neuvoston päätelmissä korostettiin, että rakennusten osuus on 40 prosenttia unionin energian loppukulutuksesta, ja jotta voitaisiin hyödyntää kasvu- ja työllisyysmahdollisuuksia erityisammatti- ja rakennusaloilla sekä rakennustuotteiden tuotannossa ja arkkitehtuurin, konsultoinnin ja rakennustekniikan kaltaisilla ammattialoilla, jäsenvaltioiden olisi laadittava pitkän aikavälin strategia vuoden 2020 jälkeiselle ajalle investointien saamiseksi käyttöön asuin- ja kaupallisten rakennusten peruskorjauksessa, jotta voidaan parantaa rakennuskannan energiatehokkuutta. Tuossa strategiassa olisi käsiteltävä kustannustehokkaita pitkälle meneviä perusparannuksia, jotka johtavat uudistustöihin, joilla vähennetään sekä rakennukselle toimitettavaa energiaa että sen energian loppukulutusta merkittävällä prosenttiosuudella perusparannusta edeltävään tasoon verrattuna, mikä johtaa erittäin korkeaan energiatehokkuuteen. Tällaisia pitkälle meneviä perusparannuksia voitaisiin toteuttaa myös vaihteittain.
- (17) Rakennusten peruskorjaus on tarpeen kasvattaa, koska olemassa oleva rakennuskanta muodostaa suurimman potentiaalisen energiansäästösektorin. Rakennukset ovat myös ratkaisevassa asemassa pyrittäessä saavuttamaan unionin tavoite vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80–95 prosentilla vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Julkisten elinten omistamat rakennukset muodostavat merkittävän osan rakennuskannasta, ja niillä on suuri näkyvyys yhteiskunnassa. Sen vuoksi on asianmukaista vahvistaa vuosittainen korjaustoiminnan määrä keskushallinnon jäsenvaltion alueella omistamille ja käytämille rakennuksille niiden energiatehokkuuden parantamiseksi. Tämä korjaustoiminnan taso ei saisi rajoittaa rakennusten energiatehokkuudesta 19 päivänä toukokuuta 2010 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2010/31/EU⁽²⁾ vahvistettujen lähes nollanenergiarakennuksia koskevien velvoitteiden soveltamista. Tämän direktiivin mukainen keskushallinnon rakennusten kunnostamisvelvoite täydentää mainittua direktiiviä, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava olemassa olevien rakennusten laajamittaisten korjausten yhteydessä, että rakennusten energiatehokkuus nostetaan tasolle, joka täyttää energiatehokkuutta koskevat vähimmäisvaatimukset. Jäsenvaltioiden olisi voitava toteuttaa vaihtoehtoisia kustannustehokkaita toimenpiteitä parantaakseen tätä vastaavalla tavalla keskushallintonsa omistuksessa olevien rakennusten energiatehokkuutta. Keskushallinnon rakennusten pinta-alakohtaisen kunnostamisvelvoitteen olisi koskettava hallinnon yksiköitä, joiden toimivalta ulottuu jäsenvaltion koko alueelle. Jos josakin jäsenvaltiossa ei tietyn toimivallan osalta ole olemassa sellaista hallinnon yksikköä, jonka toimivalta ulottuisi valtion koko alueelle, velvoitteen olisi koskettava sellaisia hallinnon yksiköitä, joiden toimivaltuudet yhdessä ulottuvat valtion koko alueelle.

⁽¹⁾ EUVL L 140, 5.6.2009, s. 16.

⁽²⁾ EUVL L 153, 18.6.2010, s. 13.

- (18) Lukuisat kunnat ja muut julkiset elimet ovat jäsenvaltioissa jo ottaneet käyttöön kokonaisvaltaisia lähestymistapoja energian säästämiseen ja energian tarjontaan, esimerkiksi noudattamalla kaupunginjohtajien ilmastopolitusaloitteen mukaisesti laadittuja kestävän energiankäytön toimintasuunnitelmia, sekä sellaisia kokonaisvaltaisia lähestymistapoja kaupunkien kehittämiseen, joissa menään rakennuksia tai liikennemuotoja koskevia yksittäisiä toimia pidemmälle. Jäsenvaltioiden olisi rohkaistava kuntia ja muita julkisia elimiä hyväksymään kokonaisvaltaisia ja kestäviä energiatehokkuussuunnitelmia, joilla on selkeät tavoitteet, ottamaan kansalliset mukaan niiden kehittämiseen ja toteuttamiseen ja tiedottamaan heille riittävästi suunnitelmien sisällöstä ja edistymisestä tavoitteiden saavuttamisessa. Tällaisilla suunnitelmilla voidaan saavuttaa huomattavia energiansäästöjä, etenkin jos niiden toteutuksessa käytetään energianhallintajärjestelmiä, joiden avulla asianomaiset julkiset elimet voivat paremmin hallita energiankulutustaan. Kaupunkeja, kuntia ja muita julkisia elimiä olisi rohkaistava vaihtamaan kokemuksia innovatiivisimmista ratkaisuista.
- (19) Tiettyjen tuotteiden ja palvelujen hankintojen ja rakennusten oston ja vuokraamisen osalta niiden keskushallintojen, jotka tekevät julkisia rakennusurakoita tai julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevia sopimuksia, olisi näytettävä esimerkkiä tekemällä energiatehokkaita hankintapäätöksiä. Tämän olisi koskettava hallinnon yksikköjä, joiden toimivalta ulottuu jäsenvaltion koko alueelle. Jos jossakin jäsenvaltiossa ei tietyn toimivallan osalta ole olemassa sellaista hallinnon yksikköä, jonka toimivalta ulottuisi valtion koko alueelle, veloitteen olisi koskettava sellaisia hallinnollisia osastoja, joiden toimivaltuudet yhdessä ulottuvat valtion koko alueelle. Tämä ei kuitenkaan saisi vaikuttaa julkisia hankintoja koskevien unionin direktiivien säännöksiin. Muiden kuin tässä direktiivissä esitettyjen hankintoja koskevien energiatehokkuusvaatimusten piiriin kuuluvien tuotteiden osalta jäsenvaltioiden olisi rohkaistava julkisia elimiä ottamaan huomioon hankintojen energiatehokkuus.
- (20) Arviointi, joka tehtiin mahdollisuudesta perustaa unionin tasolla "valkoisten todistusten" järjestelmä, osoitti, että nykyisessä tilanteessa tällainen järjestelmä aiheuttaisi liiallisia hallintokustannuksia. Lisäksi on olemassa riski, että energiansäästöt keskittyisivät joihinkin jäsenvaltioihin eikä niitä saavutettaisi kaikkialla unionissa. Tällaisen unionin tason suunnitelman tavoite voitaisiin ainakin tässä vaiheessa saavuttaa paremmin energiayhtiöitä koskevilla kansallisilla energiatehokkuusvelvoitejärjestelmillä tai muilla vaihtoehtoisilla politiikkatoimilla, joilla saavutetaan samansuuruiset energiansäästöt. Tällaisten järjestelmien vaatimustaso on asianmukaista vahvistaa yhteisellä unionin tason kehyksellä jättäen kuitenkin samalla jäsenvaltioille huomattavasti joustovaraa, jotta ne voivat ottaa täysimittaisesti huomioon markkinatoimijoiden kansal-

lisen organisaation, energiasektorin erityiset toimintaolosuhteet ja loppukäyttäjien tottumukset. Yhteisen kehyksen olisi annettava energialaitoksille mahdollisuus tarjota energiapalveluja kaikille loppukäyttäjille eikä ainoastaan niille, joille ne myyvät energiaa. Tämä lisää kilpailua energiamarkkinoilla, koska energiayhtiöt voivat eriyttää tuotteensa tarjoamalla täydentäviä energiapalveluja. Yhteisen kehyksen olisi annettava jäsenvaltioille mahdollisuus sisällyttää kansalliseen järjestelmäänsä vaatimuksia, joilla tavoitteellaan sosiaalisia päämääriä, etenkin sen varmistamiseksi, että myös heikossa asemassa olevat asiakkaat voivat hyötymä paremmasta energiatehokkuudesta. Jäsenvaltioiden olisi määritettävä puolueettomin ja syrjimättömin perustein, mitkä energian jakelijat tai energian vähittäismyyn- tiyritykset olisi velvoitettava saavuttamaan tässä direktiivissä säädetty energian loppukäytön säästötavoite.

Jäsenvaltioiden olisi erityisesti voitava olla asettamatta tätä veloitetta pienille energian jakelijoille, pienille energian vähittäismyyn- tiyrityksille ja pienille energiasektoreille välttääkseen kohtuutonta hallinnollista rasitusta. Komission 25 päivänä kesäkuuta 2008 antamassa tiedonannossa esitetään periaatteet, jotka jäsenvaltioiden, jotka päättävät olla käyttämättä tätä mahdollisuutta, olisi otettava huomioon. Keinona tukea kansallisia energiatehokkuusaloitteita osapuolet, joilla on kansallisten energiatehokkuusvelvoitejärjestelmien mukaisia veloituksia, voisivat täyttää ne suorittamalla vuosittain kansalliseen energiatehokkuusrahastoon määrän, joka vastaa järjestelmän edellyttämiä investointeja.

- (21) Kun otetaan huomioon laaja-alainen tarve palauttaa julkisen talouden kestävyys ja varmistaa julkisen talouden vakauttaminen, tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien erityistoimenpiteiden toteuttamisessa olisi asianmukaisten analyysien ja arviointien pohjalta otettava asianmukaisesti huomioon energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamisen kustannustehokkuus jäsenvaltioiden tasolla.
- (22) Vaatimus saada aikaan säästöjä energian vuosittaisessa myynnissä loppukäyttäjille verrattuna siihen, kuinka paljon energiaa muutoin olisi myyty, ei muodosta kattoa energian myynnille eikä kulutukselle. Jäsenvaltioiden olisi voitava jättää huomioimatta kokonaan tai osittain sellaisen energian määrin ilmaistu myynti, jota käytetään kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän toteuttamisesta yhteisössä 13 päivänä lokakuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY⁽¹⁾ liitteessä I luetelluissa teollisuuden toiminnissa, loppukäyttäjille tapahtuvan energian myynnin laskemisesta, sillä yleisesti tunnustetaan, että näiden toimintojen tietyt sektorit tai alasektorit voivat altistua huomattavalle hiilivuodon vaaralle. On aiheellista, että jäsenvaltiot ovat tietoisia järjestelmien kustannuksista, jotta ne voivat arvioida täsmällisesti toimenpiteiden kustannuksia.

(¹) EUVL L 275, 25.10.2003, s. 32.

- (23) Hallinnollisen rasituksen rajoittamiseksi kukin jäsenvaltio voi ryhmittää kaikki 7 artiklan täytäntöön panemiseksi toteutetut yksittäiset politiikkatoimet kattavaksi kansalliseksi energiatehokkuusohjelmaksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan vaatimusten soveltamista.
- (24) Energiansäästömahdollisuuksien hyödyntämiseksi tietyissä markkinasegmenteissä, joissa energiakatselmuksia ei yleensä tarjota kaupallisesti (kuten pienissä ja keskusuurissa yrityksissä (pk-yrityksissä)), jäsenvaltioiden olisi luotava ohjelmia, joilla pk-yrityksiä rohkaistaan teettämään itselleen energiakatselmuksia. Energiakatselmusten olisi oltava pakollisia ja säännöllisiä suurille yrityksille, koska niiden avulla voidaan saada aikaan mittavia energiansäästöjä. Energiakatselmuksissa olisi otettava huomioon asiaankuuluvat eurooppalaiset tai kansainväliset standardit kuten EN ISO 50001 (energiahallintajärjestelmät), tai pr EN 16247-1 (energiakatselmuksien) tai, jos niihin sisältyy energiakatsaus, EN ISO 14000 (ympäristöjärjestelmät), ja niiden olisi näin ollen oltava myös tämän direktiivin liitteen VI säännösten mukaisia, koska näissä säännöksissä ei mennä näiden asiaankuuluvien standardien vaatimuksia pidemmälle. Energiakatselmuksia koskeva erityinen eurooppalainen standardi on parhaillaan kehitteillä.
- (25) Jos tällaisia energiakatselmuksia tekevät yritysten omat asiantuntijat, riippumattomuuden vaatimus edellyttää, että nämä asiantuntijat eivät ole suoraan tekemisissä katselmuksen kohteena olevan toiminnan kanssa.
- (26) Energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä määriteltäessä olisi otettava huomioon tehokkuuden parannukset ja säästöt, joita voidaan saavuttaa kustannustehokkaiden teknisten innovaatioiden kuten älykkäiden mittarien laajamittaisella käytöllä. Jos on asennettu älykkäitä mittareita, yritykset eivät saisi käyttää niitä perusteetonta takautuvaa laskutusta varten.
- (27) Sähkön osalta ja sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY⁽¹⁾ mukaisesti siinä tapauksessa, että älykkäiden mittarien käyttöönotosta annetaan myönteinen arvio, vähintään 80 prosentilla kuluttajista olisi oltava käytössä älykkäät mittausjärjestelmät vuoteen 2020 mennessä. Kaasun osalta ja maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY⁽²⁾ mukaisesti siinä tapauksessa, että älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotosta annetaan myönteinen arvio, jäsenvaltioiden tai niiden mahdollisesti nimeämien toimivaltaisten viranomaisten olisi laadittava aikataulu älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönottoa varten.
- (28) Käyttäjakohtaisten mittarien tai lämmityskustannusten jakolaitteiden käyttö lämmitysenergian käyttäjäkohtaisen kulutuksen mittaamiseen moniasuntoisissa rakennuksissa, joihin toimitetaan kaukolämpöä tai joissa on yhteinen keskuslämmitys, on hyödyllistä, jos loppukäyttäjillä on keino valvoa omaa käyttäjäkohtaista kulutustaan. Sen vuoksi niiden käyttö on järkevää vain rakennuksissa, joissa lämpöpattereihin on asennettu termostaattiventtiilit.
- (29) Joissakin moniasuntoisissa rakennuksissa, joihin toimitetaan kaukolämpöä tai joissa on yhteinen keskuslämmitys, tarkkojen käyttäjäkohtaisten lämmitysmittarien käyttö olisi teknisesti monimutkaista ja kallista, koska lämmitykseen käytetty kuuma vesi tulee asuntoihin ja lähtee niistä useista eri kohdista. Moniasuntoisten rakennusten lämmönkulutuksen käyttäjäkohtaisen mittaamisen voidaan kuitenkin olettaa olevan teknisesti mahdollista silloin, kun käyttäjäkohtaisten mittarien asentaminen ei edellytä muutosten tekemistä rakennuksen kuumavesilämmityksessä käytettyyn olemassa olevaan putkistoon. Tällaisissa rakennuksissa käyttäjäkohtaisen lämmönkulutuksen mittausta voidaan tehdä kaikkiin lämpöpattereihin asennetuilla käyttäjäkohtaisilla lämmityskustannusten jakolaitteilla.
- (30) Direktiivissä 2006/32/EY jäsenvaltioiden edellytetään varmistavan, että loppukäyttäjille tarjotaan kilpailukykyisin hinnoin käyttäjäkohtaiset mittarit, jotka kuvaavat tarkasti loppukäyttäjän todellista energiankulutusta ja antavat tiedot sen todellisesta ajoittumisesta. Useimmissa tapauksissa tähän vaatimukseen sovelletaan ehtoja, joiden mukaan sen olisi oltava teknisesti mahdollista, taloudellisesti järkevää ja oikeassa suhteessa mahdollisiin energiansäästöihin. Käyttäjäkohtaista mittaria olisi kuitenkin tarjottava aina, kun on kyse uuteen rakennukseen tai sellaiseen rakennukseen sijoitettavasta liittymästä, johon kohdistetaan direktiivissä 2010/31/EU määriteltyjä laajamittaisia korjauksia. Direktiivissä 2006/32/EY edellytetään myös, että on tarjottava tosiasialliseen kulutukseen perustuva selkeä laskutus riittävän usein, jotta asiakkaat voivat säännellä omaa energiankäyttöään.
- (31) Direktiiveissä 2009/72/EY ja 2009/73/EY edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat älykkäiden mittausjärjestelmien toteuttaminen, jotta edistettäisiin kuluttajien aktiivista osallistumista sähkön ja kaasun toimitusmarkkinoihin. Sähkön osalta, jos älykkäiden mittareiden käyttöönoton todetaan olevan kustannustehokasta, vähintään 80 prosentilla kuluttajista on oltava käytössään älykkäät mittausjärjestelmät vuoteen 2020 mennessä. Kaasun osalta ei ole esitetty määräaikaa mutta sen osalta edellytetään aikataulua. Näissä direktiiveissä esitetään myös, että loppukäyttäjille on tiedotettava asianmukaisesti ja riittävän usein heidän tosiasiallisesta sähkön/kaasunkulutuksestaan ja sen kustannuksista, jotta he voivat säännellä kulutustaan.

⁽¹⁾ EUVL L 211, 14.8.2009, s. 55.

⁽²⁾ EUVL L 211, 14.8.2009, s. 94.

- (32) Direktiivien 2006/32/EY, 2009/72/EY ja 2009/73/EY mittaamista ja laskutusta koskevien säännösten vaikutus energiansäätöön on ollut rajallinen. Useissa unionin osissa nämä säännökset eivät ole johtaneet siihen, että asiakkaat saisivat ajantasaista tietoa energiankulutuksestaan, tai tosiasialliseen kulutukseen perustuvaan laskutukseen sellaisin väliajoin, jotka ovat selvitysten mukaan tarpeen, jotta asiakkaat voisivat säännellä energiankäyttöään. Kun on kyseessä sisätilojen lämmitys ja kuuman veden käyttö moniasuntoisissa rakennuksissa, näiden säännösten riittämätön selkeys on myös johtanut useisiin kansalaisten esittämiin valituksiin.
- (33) Jotta parannettaisiin loppukäyttäjien mahdollisuuksia saada käyttäjäkohtaisen energiankulutuksensa mittaamista laskutustietoja, pitäen mielessä mahdollisuudet, jotka liittyvät älykkäiden mittausjärjestelmien toteuttamiseen ja älykkäiden mittareiden käyttöönottoon jäsenvaltioissa, on tärkeää parantaa unionin oikeuden tätä alaa koskevien vaatimusten selkeyttä. Tämän pitäisi auttaa vähentämään energiansäätöä tehostavilla toiminnoilla varustettujen älykkäiden mittausjärjestelmien toteuttamiskustannuksia ja tukemaan energiapalvelujen ja kysynnän hallinnan markkinoiden kehittämistä. Älykkäiden mittausjärjestelmien toteuttaminen mahdollistaa tosiasialliseen kulutukseen perustuvan usein tapahtuvan laskutuksen. On kuitenkin myös tarpeen selvittää vaatimuksia, jotka koskevat tietojensaantia ja tosiasialliseen kulutukseen perustuvaa oikeudenmukaista ja täsmällistä laskutusta tapauksissa, joissa älykkäitä mittareita ei ole saatavilla vuoteen 2020 mennessä, myös silloin kun on kyseessä lämmityksen, jäähdytyksen ja kuuman veden käyttäjäkohtaisen kulutuksen mittaaminen ja laskutus moniasuntoisissa rakennuksissa, joihin toimitetaan kaukolämpöä tai -jäähdytystä tai joissa on oma rakennukselle yhteinen lämmitys- tai jäähdytysjärjestelmä.
- (34) Jäsenvaltioiden olisi energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä suunnitellessaan otettava asianmukaisesti huomioon tarve varmistaa sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja unionin lainsäädännön yhdenmukainen täytäntöönpano Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaisesti.
- (35) Tehokas sähkön ja lämmön yhteistuotanto sekä kaukolämmitys ja -jäähdytys tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia säästää primäärienergiaa, eikä näitä mahdollisuuksia ole juurikaan hyödynnetty unionissa. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä kattava arviointi mahdollisuuksista tehokkaaseen yhteistuotantoon ja kaukolämmitykseen ja -jäähdytykseen. Nämä arviot olisi saatettava komission pyynnöstä ajan tasalle, jotta investoijat saisivat tietoa kansallisista kehityssuunnitelmista ja jotta edistettäisiin vakaata ja kannustavaa investointiympäristöä. Uudet sähköntuotantolaitokset ja olemassa olevat laitokset, joita uudistetaan merkittävästi tai joiden lupa saatetaan ajan tasalle, olisi varustettava tehokkailla yhteistuotantoyksiköillä sähkön tuotannosta syntyvän hukkalämmön hyödyntämiseksi, jos niille tehdyssä kustannus-hyötyanalyysissä on todettu hyötyjen olevan kustannuksia suuremmat. Hukkalämpö voitaisiin sitten siirtää kaukolämpöverkon kautta sinne, missä sitä tarvitaan. Lupaperusteita sovelletaan yleensä tilanteissa, joiden johdosta sovelletaan myös teollisuuden päästöistä 24 päivänä marraskuuta 2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU ⁽¹⁾ ja direktiivin 2009/72/EY mukaisia lupavaatimuksia.
- (36) Ydinvoimalaitokset tai sähköntuotantolaitokset, joiden on tarkoitus käyttää hiilidioksidin geologisesta varastoinnista 23 päivänä huhtikuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/31/EY ⁽²⁾ sallittua geologista varastointia, saattaa olla asianmukaista sijoittaa paikkoihin, joissa hukkalämmön talteenotto tehokkaalla sähkön ja lämmön yhteistuotannolla tai toimittamalla sitä kaukolämmitys- tai jäähdytysverkkoon ei ole kustannustehokasta. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi voitava vapauttaa kyseiset laitokset veloitteesta tehdä kustannus-hyötyanalyysi laitosten varustamiseksi laitteilla, jotka mahdollistavat hukkalämmön talteenoton tehokkaan yhteistuotantoyksikön avulla. Huippukuormitusaikoina käytettävät ja varasähköä tuottavat laitokset, joiden toiminta-ajaksi on suunniteltu alle 1 500 käyttötuntia vuodessa (viiden vuoden jakson liukuva keskiarvo), olisi myös voitava vapauttaa vaatimuksesta tuottaa myös lämpöä.
- (37) On asianmukaista, että jäsenvaltiot kannustavat hajaautetun energiantuotannon edistämiseksi sellaisten toimenpiteiden ja menettelyjen käyttöönottoa, joilla edistetään yhteistuotantolaitoksia, joiden nimellinen kokonaislämpöteho on alle 20 MW.
- (38) Tehokas yhteistuotanto olisi määriteltävä sen energiansäätön perusteella, joka saavutetaan käyttämällä sähkön ja lämmön yhteistuotantoa niiden erillisen tuotannon sijasta. Unionin lainsäädännössä käytetyt yhteistuotannon ja tehokkaan yhteistuotannon määritelmät eivät saisi rajoittaa erilaisten määritelmien käyttöä kansallisessa lainsäädännössä muissa tarkoituksissa, kuin missä niitä käytetään kyseessä olevassa unionin lainsäädännössä. Energiansäätön maksimoimiseksi ja jotta ei menetettäisi mahdollisuuksia energiansäätöön, erityistä huomiota olisi kiinnitettävä yhteistuotantoyksiköiden toimintaolosuhteisiin.

⁽¹⁾ EUVL L 334, 17.12.2010, s. 17.

⁽²⁾ EUVL L 140, 5.6.2009, s. 114.

- (39) Jotta loppukäyttäjä voisi valita avoimemmin perustein yhteistuotannosta saatavan sähkön ja muilla tekniikoilla tuotetun sähkön välillä, tehokkaan yhteistuotannon alkuperä olisi taattava yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen pohjalta. Alkuperätakuujärjestelmät eivät sinällään merkitse oikeutta päästä osalliseksi kansallisista tukijärjestelmistä. On tärkeää, että alkuperätakuilla voidaan kattaa kaikki tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetut sähköenergian muodot. Alkuperätakuut olisi pidettävä erillään vaihdettavista todistuksista.
- (40) Yhteistuotantosektorin sekä kaukolämmitys- ja jäähdytyssektorin erityisrakenne eli pienten ja keskisuurten tuottajien suuri määrä olisi otettava huomioon etenkin arvioitaessa yhteistuotantokapasiteetin tai siihen liittyvien verkkojen rakennuslupiin liittyviä hallintomenettelyjä, ”pienet ensin” -periaatetta soveltaen.
- (41) Useimmat unionin yritykset ovat pk-yrityksiä. Niiden energiansäästömahdollisuudet ovat valtavia koko unionin kannalta. Auttaakseen pk-yrityksiä ottamaan käyttöön energiatehokkuustoimenpiteitä jäsenvaltioiden olisi luotava suotuisa toimintakehys, jonka puitteissa pk-yrityksille tarjotaan teknistä apua ja kohdennettua tiedotusta.
- (42) Direktiivissä 2010/75/EU energiatehokkuus mainitaan yhtenä tekijöistä, joiden perusteella määritellään paras käytettävissä oleva tekniikka. Parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa olisi käytettävä lähtökohtana määriteltäessä lupaehtoja direktiivin soveltamisalaan kuuluville laitoksille, mukaan lukien polttolaitokset, joiden nimellinen kokonaislämpöteho on vähintään 50 MW. Mainitussa direktiivissä jäsenvaltioille jätetään kuitenkin mahdollisuus olla direktiivin 2003/87/EY liitteessä I lueteltujen toimintojen osalta asettamatta energiatehokkuuteen liittyviä vaatimuksia polttolaitoksille tai muille laitoksille, joista aiheutuu hiilidioksidipäästöjä laitosalueella. Jäsenvaltiot voisivat sisällyttää energiatehokkuustasoa koskevia tietoja direktiivin 2010/75/EU mukaiseen raportointiinsa.
- (43) Jäsenvaltioiden olisi annettava puolueettomin, avoimin ja syrjimättömin perustein säännöt niiden kustannusten kantamiselle ja jakamiselle, jotka aiheutuvat verkkoyhteyksistä ja verkkojen vahvistamisesta sekä teknisistä mukautuksista, joita tarvitaan tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön uusien tuottajien liittämiseksi. Tässä olisi otettava huomioon suuntaviivat ja säännöt, joita on laadittu verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävissä sähkön kaupassa 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009⁽¹⁾ ja maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koskevista edellytyksistä 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 715/2009⁽²⁾ mukaisesti. Tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön tuottajien olisi voitava järjestää tarjouskilpailu liittymätöistä. Tehokkaasta yhteistuotannosta ja erityisesti pienimuotoisista yhteistuotantoyksiköistä ja mikroyhteistuotantoyksiköistä saatavan sähkön pääsyä verkkojärjestelmään olisi helpotettava. Direktiivin 2009/72/EY 3 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2009/73/EY 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat asettaa sähkö- ja kaasualoilla toimiville yrityksille julkisen palvelun velvoitteita, jotka koskevat myös energiatehokkuutta.
- (44) Kysynnänohjaus on tärkeä väline energiatehokkuuden parantamiseksi, sillä se lisää merkittävästi kuluttajien tai heidän nimeämiensä kolmansien osapuolten mahdollisuuksia toteuttaa toimia kulutus- tai laskutustietojen perusteella ja muodostaa näin mekanismin, jolla voidaan vähentää tai siirtää kulutusta, minkä tuloksena energiaa säästyy sekä loppukulutuksessa että myös energian tuotannossa, siirrossa ja jakelussa, kun verkkojen ja tuotanto-omaisuuden käyttö optimoidaan.
- (45) Kysynnänohjaus voi perustua siihen, miten loppukäyttäjät reagoivat hintasignaaleihin, tai rakennuksissa käytettävään automatiikkaan. Edellytyksiä kysynnänohjauksen käytölle ja saatavuudelle olisi parannettava, myös pienten loppukuluttajien hyväksi. Älykkäiden verkkojen jatkuva käyttöön otto huomioon ottaen jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi varmistettava, että kansalliset energia-alan sääntelyviranomaiset voivat varmistaa, että verkon sääntely ja verkkotariffit kannustavat energiatehokkuuden parantamiseen ja tukevat loppukäyttäjien kysynnänohjaustoimenpiteiden dynaamista hinnoittelua. Olisi pyrittävä markkinoiden yhdentymiseen ja kysyntäpuolen resurssien yhtäläisiin markkinoillepääsyn mahdollisuuksiin (toimitus- ja kulutuskurssi) tuotannon ohella. Jäsenvaltioiden olisi lisäksi varmistettava, että kansalliset energia-alan sääntelyviranomaiset soveltavat kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka kattaa mahdolliset säästöt energian toimituksessa ja loppukäytössä.
- (46) Tämän direktiivin tehokkaan ja oikea-aikaisen täytäntönnäpönnön varmistamiseksi saatavilla olisi oltava riittävä määrä energiatehokkuusalan luotettavia ammattilaisia, jotta voidaan varmistaa esimerkiksi energiakatselmuksia koskevien vaatimusten noudattaminen ja energiatehokkuusvelvoitejärjestelmien toteuttaminen. Siksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön energiapalvelujen ja energiakatselmusten tarjoajien ja muiden energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden toteuttajien sertifiointijärjestelmiä.

⁽¹⁾ EUVL L 211, 14.8.2009, s. 15.⁽²⁾ EUVL L 211, 14.8.2009, s. 36.

- (47) Energiapalvelujen markkinoita on kehitettävä edelleen sekä energiapalvelujen kysynnän että niiden tarjonnan varmistamiseksi. Tätä voidaan osaltaan edistää avoimuudella, esimerkiksi laatimalla luetteloja energiapalvelujen tarjoajista. Kysyntää voidaan lisätä myös mallisopimuksilla, parhaiden käytäntöjen vaihdolla ja ohjeistuksella, etenkin energiatehokkuutta koskevia sopimuksia varten. Muunlaisten kolmannen osapuolen rahoitusjärjestelyjen tapaan myös energiatehokkuussopimuksessa energiapalvelun saaja alentaa investointikustannuksia käyttämällä osan energiansäästön rahallisesta arvosta kolmannen osapuolen kokonaan tai osittain toteuttaman investoinnin takaisin maksamiseen.
- (48) On syytä tunnistaa ja poistaa sääntelyyn liittyviä ja muita esteitä, jotka haittaavat energiatehokkuutta koskevien sopimusten ja muiden kolmannen osapuolen rahoitusjärjestelyjen käyttöä energian säästämiseksi. Näihin esteisiin kuuluvat kirjanpitosäännöt ja -käytännöt, joiden vuoksi pääomainvestointeja ja energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä koituvia vuotuisia rahallisia säästöjä ei voida ottaa riittävällä tavalla huomioon kirjanpidossa koko investoinnin elinkaaren ajalta. Myös olemassa olevan rakennuskannan kunnostamisen esteisiin, jotka johtuvat alan toimijoiden ristiriitaisista kannustimista, olisi puututtava kansallisella tasolla.
- (49) Jäsenvaltioita ja alueita olisi rohkaistava käyttämään täysimittaisesti hyväksi rakennerahastoja ja koheesiorahastoa, jotta saataisiin aikaan investointeja energiatehokkuutta parantaviin toimenpiteisiin. Energiatehokkuuteen tehtävät investoinnit voivat edistää talouskasvua, työllisyyttä, innovointia ja auttaa lieventämään kotitalouksien energiaköyhyyttä, ja niillä on siten myönteinen vaikutus taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen. Mahdollisesti rahoitettavia aloja ovat muun muassa julkisten rakennusten ja asuntojen energiatehokkuustoimenpiteet sekä uusien taitojen tarjoaminen energiatehokkuussektorin työllisyyden edistämiseksi.
- (50) Jäsenvaltioiden olisi kannustettava rahoitusvälineiden käyttöä tämän direktiivin tavoitteiden edistämiseksi. Tällaisiin rahoitusvälineisiin voisivat kuulua tämän direktiivin tiettyjen säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuvat maksusuudet ja sakot; energiatehokkuutta varten direktiivin 2003/87/EY 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti myönnetty varat; monivuotisen rahoituskehityksen, erityisesti koheesiorahaston, rakennerahaston ja maaseudun kehittämisrahaston sekä erityisten eurooppalaisten rahoitusvälineiden, kuten Euroopan energiatehokkuusrahaston, puitteissa energiatehokkuutta varten myönnetty varat.
- (51) Rahoitusvälineet voisivat tarvittaessa perustua unionin hankevelkakirjoista energiatehokkuuteen myönnettyihin varoihin; varoihin, jotka on myönnetty energiatehokkuutta varten Euroopan investointipankista ja muista unionin rahoituslaitoksista, erityisesti Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankista sekä Euroopan neuvoston kehityspankista; rahoituslaitosten myöntämiin varoihin; kansallisiin varoihin, mukaan lukien sellaisiin, joita saadaan sääntely- ja verotusjärjestelmistä, joilla kannustetaan energiatehokkuusaloitteiden ja -ohjelmien täytäntöönpanoon; tuloihin päätöksen N:o 406/2009/EY mukaisista vuosittaisista päästökiintiöistä.
- (52) Rahoitusvälineissä voitaisiin käyttää näitä maksusuuksia, varoja ja tuloja ennen kaikkea niin, että saadaan hankittua yksityistä investointipääomaa erityisesti sijoituslaitoksilta, varmistaen samalla sellaisten perusteiden käyttö, joiden avulla varojen myöntämisellä saavutetaan sekä ympäristönsuojelulliset että sosiaaliset tavoitteet; käyttää innovatiivisia rahoitusjärjestelyjä (esimerkiksi yksityisen pääoman lainatakuut, energiatehokkuutta koskevien sopimusten lainatakuut, avustukset, korkotukilainat ja erityiset lainajärjestelyt, kolmansien osapuolten rahoitusjärjestelmät), joilla vähennetään energiatehokkuushankkeiden riskejä ja mahdollistetaan kustannustehokkaat peruskorjaukset myös pieni- ja keskituloisissa kotitalouksissa; olla yhteydessä ohjelmiin tai virastoihin, jotka kokoavat energiatehokkuushankkeet yhteen ja arvioivat niiden laatua, antavat teknistä tukea, edistävät energiapalvelumarkkinoita ja auttavat luomaan energiapalveluita koskevaa kysyntää kuluttajien keskuudessa 14 artiklan mukaisesti.
- (53) Rahoitusvälineillä voitaisiin osoittaa asianmukaiset varat myös koulutus- ja sertifiointiohjelmiin, joilla parannetaan energiatehokkuustaitoja ja tunnustetaan ne; osoittaa varoja tutkimukseen ja esittämiseen sekä toimiin, joilla voidaan nopeuttaa pienimuotoisen ja mikrotekniikan käyttöönottoa energiantuotannossa ja optimoida tällaisen tuotannon yhteydet verkkoon; liittyä ohjelmiin, joiden toimilla edistetään kaikkien asuntojen energiatehokkuutta, estetään energiaköyhyyden syntyminen ja kannustetaan vuokranantajia tekemään asunnoistaan mahdollisimman energiatehokkaita; tarjota riittävästi varoja, joilla tuetaan sosiaalista vuoropuhelua ja vaatimusten asettamista, jotta voidaan lisätä energiatehokkuutta ja varmistaa asianmukaiset työolot sekä työterveys ja -turvallisuus.
- (54) Saatavilla olevia unionin rahoitusvälineitä ja innovatiivisia rahoitusjärjestelyjä olisi hyödynnettävä niin, että julkisyhteisöjen rakennusten energiatehokkuuden parantamistavoite toteutuu käytännössä. Jäsenvaltiot voivat tältä osin käyttää päätöksen N:o 406/2009/EY mukaisista vuosittaisista päästökiintiöistä saamia tuloja kehittääkseen tällaisia järjestelyjä vapaaehtoiselta pohjalta ja kansalliset talousarviosäännöt huomioon ottaen.

- (55) Toteuttaessaan toimenpiteitä 20 prosentin energiatehokkuustavoitteen saavuttamiseksi komission on seurattava uusien toimenpiteiden vaikutusta unionin päästökauppajärjestelmän toteuttamisesta annettuun direktiiviin 2003/87/EY, jotta päästökauppajärjestelmässä säilytettäisiin kannustimet, joilla palkitaan vähähiilisyttä edistäviä investointeja ja valmistellaan päästökauppajärjestelmään kuuluvia aloja tulevaisuudessa tarvittaviin innovaatioihin. Sen on seurattava niihin teollisuudenaloihin kohdistuvaa vaikutusta, jotka ovat alttiita merkittävälle hiilivuodon vaaralle, sellaisina kuin nämä teollisuudenalat on määritetty luettelon laatimisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY nojalla niistä toimialoista ja toimialojen osista, joiden katsotaan olevan alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille, 24 päivänä joulukuuta 2009 annetussa komission päätöksessä 2010/2/EU ⁽¹⁾, jotta varmistettaisiin se, että tämän direktiivin säännöksillä edistetään eikä haitata näiden alojen kehitystä.
- (56) Direktiivin 2006/32/EY mukaan jäsenvaltioiden on asetettava yhdeksän prosentin kansallinen ohjeellinen energiansäästön kokonaistavoite, jonka ne pyrkivät saavuttamaan vuoteen 2016 mennessä energiapalvelujen ja muiden energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden avulla. Tuossa direktiivissä todetaan, että jäsenvaltioiden hyväksymän toisen energiatehokkuussuunnitelman jälkeen komissio ehdottaa tarvittaessa lisätoimenpiteitä, muun muassa tavoitteiden soveltamisajan mahdollista jatkamista. Jos asiasta annettavassa kertomuksessa tullaan siihen tulokseen, että mainitussa direktiivissä vahvistettujen ohjeellisten kansallisten tavoitteiden saavuttamisessa ei ole edistytty riittävästi, ehdotuksissa olisi puututtava tavoitteiden tasoon ja luonteeseen. Tähän direktiiviin liittyvässä vaikutustenarvioinnissa todetaan, että jäsenvaltiot ovat edenneet suunnitellusti yhdeksän prosentin tavoitteen saavuttamisessa. Tavoite on huomattavasti alhaisempi kuin sittemmin hyväksytty 20 prosentin energiansäästötavoite vuoteen 2020 mennessä. Tästä syystä tavoitteiden tasoon ei ole tarpeen puuttua.
- (57) Älykäs energiahuolto Euroopassa -ohjelma, joka perustettiin kilpailukyvyyn ja innovoinnin puiteohjelman (2007–2013) perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä N:o 1639/2006/EY ⁽²⁾, on ollut keskeisessä asemassa luotaessa suotuista ympäristö unionin kestävää energiaa koskevien toimintapolitiikkojen asianmukaiselle täytäntöönpanolle poistamalla sellaisia markkinoiden esteitä, kuin markkinatoimijoiden ja instituutioiden riittämättömiä tietoja ja valmiuksia, sisäisten energiamarkkinoiden asianmukaisen toiminnan kansallisia teknisiä ja hallinnollisia esteitä tai kehittymättömiä työmarkkinoita matalahiilisen talouden haasteeseen vastaamiseksi. Monet näistä esteistä ovat yhä merkityksellisiä.
- (58) Jotta voitaisiin hyödyntää energiaan liittyvien tuotteiden merkittäviä energiansäästömahdollisuuksia, olisi nopeutettava ja laajennettava energiaan liittyvien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista 21 päivänä lokakuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/125/EY ⁽³⁾ ja energiaan liittyvien tuotteiden energian ja muiden voimavarojen kulutuksen osoittamisesta merkinnöin ja yhdenmukaisin tuotetiedoin 19 päivänä toukokuuta 2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/30/EU ⁽⁴⁾ täytäntöönpanoa. Etusija olisi annettava tuotteille, jotka tarjoavat suurimmat energiansäästömahdollisuudet, sellaisina kuin ne määritetään ekologista suunnittelua koskevassa työsuunnitelmassa, ja tarvittaessa olemassa olevien toimenpiteiden tarkistamiselle.
- (59) Niiden edellytysten selventämiseksi, joiden mukaisesti jäsenvaltiot voivat vahvistaa energiatehokkuusvaatimuksia direktiivin 2010/31/EU nojalla noudattaen samalla direktiiviä 2009/125/EY ja sen täytäntöönpanotoimenpiteitä, direktiivi 2009/125/EY olisi muutettava tämän mukaisesti.
- (60) Jäsenvaltiot eivät voi ilman uusien energiatehokkuustoitimenpiteiden toteuttamista saavuttaa riittävän hyvin tämän direktiivin tavoitetta, joka on saavuttaa unionin 20 prosentin energiatehokkuustavoite vuoteen 2020 mennessä ja valmistella vuoden 2020 jälkeen toteutettavia energiatehokkuuden lisäparannuksia, vaan se voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.
- (61) Jotta mahdollistetaan mukauttaminen tekniikan kehitykseen ja energialähteiden jakautumisessa tapahtuviin muutoksiin, komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä, jotka koskevat direktiivin 2004/8/EY perusteella vahvistettujen yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen tarkistamista sekä tämän direktiivin liitteissä olevia arvoja, laskentamenetelmiä, primäärienergiakertoimen oletusarvoa ja vaatimuksia. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset myös asiantuntijatasolla. Komission olisi delegoituja säädöksiä valmistellessaan ja laatiesaan varmistettava, että asianomaiset asiakirjat toimitetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhtäaikaaisesti, hyvissä ajoin ja asianmukaisesti.
- (62) Jotta voidaan varmistaa tämän direktiivin yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa. Tätä valtaa olisi käytettävä yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä, 16 päivänä helmikuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 ⁽⁵⁾ mukaisesti.

⁽¹⁾ EUVL L 1, 5.1.2010, s. 10.

⁽²⁾ EUVL L 310, 9.11.2006, s. 15.

⁽³⁾ EUVL L 285, 31.10.2009, s. 10.

⁽⁴⁾ EUVL L 153, 18.6.2010, s. 1.

⁽⁵⁾ EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13.

(63) Kaikki direktiivin 2004/8/EY ja direktiivin 2006/32/EY sisällölliset säännökset olisi kumottava lukuun ottamatta direktiivin 2006/32/EY 4 artiklan 1–4 kohtaa ja direktiivin 2006/32/EY liitteitä I, III ja IV. Viimeksi mainittuja säännöksiä olisi edelleen sovellettava yhdeksän prosentin tavoitteen saavuttamisen määräaikaan saakka. Direktiivin 2010/30/EU 9 artiklan 1 ja 2 kohta, joissa jäsenvaltioille asetetaan velvoite pyrkiä hankkimaan ainoastaan parhaaseen energiatehokkuusluokkaan kuuluvia tuotteita, olisi myös kumottava.

(64) Velvollisuus saattaa tämä direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä olisi rajoitettava koskemaan ainoastaan niitä säännöksiä, joilla muutetaan direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY sisältöä. Velvollisuus saattaa sisällöltään muuttumattomat säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöä perustuu kyseisiin direktiiveihin.

(65) Tämä direktiivi ei vaikuta direktiiveissä 2004/8/EY ja 2006/32/EY mainittuihin jäsenvaltioita velvoittaviin määräaikoihin, joiden kuluessa jäsenvaltioiden on saatettava direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sovellettava niitä.

(66) Jäsenvaltiot ovat selittävistä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman mukaisesti sitoutuneet perusteluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta lainsäätäjää pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

KOHDE, SOVELTAMISALA, MÄÄRITELMÄT JA ENERGIA- HOKKUUSTAVOITTEET

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteinen kehys energiatehokkuuden edistämistä koskeville toimenpiteille unionissa, jotta varmistettaisiin, että unionin vuodeksi 2020 asettama yleis-tavoite lisätä energiatehokkuutta 20 prosentilla saavutetaan, ja jotta valmisteltaisiin energiatehokkuuden lisäparannuksia tuon määräajan jälkeen.

Siinä vahvistetaan säännöt, joiden tarkoituksena on poistaa energiemarkkinoiden esteitä ja korjata markkinahäiriöitä, jotka haittaavat energian toimitusten ja käytön tehokkuutta, sekä säädetään viitteellisten kansallisten energiatehokkuustavoitteiden asettamisesta vuodeksi 2020.

2. Tässä direktiivissä säädetyt vaatimukset ovat vähimmäisvaatimuksia, eivätkä ne estä jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön tiukempia toimenpiteitä. Tällaisten toimenpiteiden on oltava yhteensopivia unionin oikeuden kanssa. Jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään tiukemmista toimenpiteistä, jäsenvaltion on ilmoitettava tällainen lainsäädäntö komissiolle.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan

- 1) 'energialla' kaikkia energiatuotteiden muotoja, polttoaineita, lämpöä, uusiutuvaa energiaa, sähköä tai mitä tahansa muuta energian muotoa, siten kuin ne on määritelty energiatilastoista 22 päivänä lokakuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2008 ⁽¹⁾ 2 artiklan d alakohdassa;
- 2) 'primäärienergian kulutuksella' kotimaista bruttokulutusta, lukuun ottamatta muuta kuin energiakäyttöä;
- 3) 'energian loppukulutuksella' kaikkea teollisuudelle, liikenteelle, kotitalouksille, palveluihin ja maataloudelle toimitettua energiaa. Siihen ei kuulu energian muuntamisen alalle ja energiatehokkuudelle toimitettu energia;
- 4) 'energiatehokkuudella' suoritteen, palvelun, tavarain tai energian tuotoksen ja energiapanoksen välistä suhdetta;
- 5) 'energiansäästöillä' säästetyn energian määrää, joka määritetään mittaamalla ja/tai arvioimalla kulutus ennen energiatehokkuutta parantavan toimenpiteen toteuttamista ja sen jälkeen siten, että energiankulutukseen vaikuttavat ulkoiset olosuhteet vakioidaan;
- 6) 'energiatehokkuuden parantamisella' teknisistä, ihmisten käyttäytymiseen liittyvistä ja/tai taloudellisista muutoksista johtuvaa energiatehokkuuden lisääntymistä;
- 7) 'energiapalvelulla' energian ja energiatehokkaan teknologian tai toiminnan yhdistelmästä muodostuvaa fysikaalista etua, hyötyä tai hyödykettä, johon voi kuulua palvelun toimittamisen edellyttämiä käyttö-, huolto- ja valvontatoimia, joka toimitetaan sopimuksen perusteella ja josta tavanomaisissa olosuhteissa on todettu seuraavan todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa oleva energiatehokkuuden parantuminen tai primäärienergian säästö;
- 8) 'julkisella elimellä' hankintaviranomaisia, siten kuin ne on määritelty julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavarain ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 31 päivänä maaliskuuta 2004 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/18/EY ⁽²⁾;
- 9) 'keskushallinnolla' kaikkia hallinnon yksiköitä, joiden toimivalta ulottuu jäsenvaltion koko alueelle;

⁽¹⁾ EUVL L 304, 14.11.2008, s. 1.

⁽²⁾ EUVL L 134, 30.4.2004, s. 114.

- 10) 'kokonaishyötypinta-alalla' rakennuksen tai sen osan lattia-pinta-alaa, jossa sisäilmaston ylläpitämiseen käytetään energiaa;
- 11) 'energianhallintajärjestelmällä' sellaisen suunnitelman, jossa asetetaan energiatehokkuustavoite ja strategia tavoitteen saavuttamiseksi, toisiinsa liittyviä tai keskenään vuorovaikutussuhteessa olevia osatekijöitä;
- 12) 'eurooppalaisella standardilla' Euroopan standardointikomitean, Euroopan sähkötekniikan standardointikomitean tai Euroopan telealan standardointilaitoksen hyväksymää, julkisesti käyttöön saatettua standardia;
- 13) 'kansainvälisellä standardilla' kansainvälisen standardisomisjärjestön hyväksymää, julkisesti käyttöön saatettua standardia;
- 14) 'veloitetulla osapuolella' energian jakelijaa tai energian vähittäismyyntiyritystä, jota 7 artiklassa tarkoitettut kansalliset energiatehokkuusvelvoitejärjestelmät sitovat;
- 15) 'toimeksi saaneella osapuolella' oikeussubjektia, jolle hallitus tai muu julkinen elin on siirtänyt toimivallan kehittää, hallinnoida tai käyttää rahoitusjärjestelmää hallituksen tai muun julkisen elimen puolesta;
- 16) 'osallistuvalla osapuolella' yritystä tai julkista elintä, joka on sitoutunut tiettyjen tavoitteiden saavuttamiseen vapaaehtoisella sopimuksella tai jota koskee kansallinen sääntelypoliittinen väline;
- 17) 'täytäntöönpanevilla viranomaisella' julkisoikeudellista elintä, jonka tehtävänä on toteuttaa tai valvoa energia- tai hii-liverotusta, rahoitusjärjestelmiä ja -välineitä, verokannustimia, standardeja ja normeja, energiamerkintäjärjestelmiä tai koulutusta;
- 18) 'politiikkatoimella' sääntely-, rahoitus- tai verotustoimenpidettä taikka vapaaehtoista tai tietojen toimittamista koskevaa toimenpidettä, joka on jäsenvaltiossa otettu muotomääräisesti käyttöön ja pantu täytäntöön ja jolla luodaan tukikehys, vaatimus tai kannustin, jotta markkinatoimijat tarjoaisivat ja ostaisivat energiapalveluja ja toteuttaisivat muita energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä;
- 19) 'yksittäisellä toimella' toimea, joka johtaa todennettaviin ja mitattaviin tai arvioitaviin energiatehokkuuden parannuksiin ja joka toteutetaan politiikkatoimen perusteella;
- 20) 'energian jakelijalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, myös jakeluverkonhaltijaa, joka vastaa energian siir- rosta sen toimittamiseksi loppukäyttäjille tai energiaa loppukäyttäjille myyville jakeluasemille;
- 21) 'jakelunverkonhaltijalla' direktiivissä 2009/72/EY ja direktiivissä 2009/73/EY määriteltyä jakeluverkonhaltijaa;
- 22) 'energian vähittäismyyntiyrityksellä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka myy energiaa loppukäyttäjille;
- 23) 'loppukäyttäjällä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa energiaa omaa loppukäyttöä varten;
- 24) 'energiapalvelujen tarjoajalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa energiapalveluja tai suorittaa muita energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä loppukäyttäjän laitoksessa tai tiloissa;
- 25) 'energiakatselmuksella' järjestelmällistä menettelyä, jonka tarkoituksena on saada riittävästi tietoa rakennuksen tai rakennusryhmän, teollisen tai kaupallisen toiminnan tai laitoksen tai yksityisen tai julkisen palvelun energiankulutusprofiilista ja jonka avulla voidaan tunnistaa mahdollisuudet kustannustehokkaaseen energiansästöön ja määrittää säästön suuruus ja jolla raportoidaan katselmuksen tuloksista;
- 26) 'pienillä ja keskisuurilla yrityksillä' tai 'pk-yrityksillä' mikro-yritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmistä 6 päivänä toukokuuta 2003 annetun komission suosituksen 2003/361/EY⁽¹⁾ liitteessä olevassa I osastossa määriteltyjä yrityksiä; mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten luokkaa koostuu yrityksistä, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa ja/tai vuosittaisen taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa;
- 27) 'energiatehokkuutta koskevalla sopimuksella' edunsaajan ja energiatehokkuutta parantavan toimenpiteen tarjoajan välistä sopimusjärjestelyä, joka todennetaan ja jota seurataan sopimuksen koko keston ajan ja jossa kyseiseen toimenpiteeseen (työnä, toimitettuna tavarana tai palveluina) tehdyt investoinnit korvataan suhteessa sopimuksessa sovitettuun energiatehokkuuden parantumistasoon tai muuhun sovitettuun energiatehokkuuskriteeriin, kuten rahalliseen säästöön;
- 28) 'älykkäällä mittausjärjestelmällä' sähköistä järjestelmää, jolla voidaan mitata energiankulutus, saada enemmän tietoja kuin perinteisellä mittarilla sekä siirtää ja vastaanottaa tietoa sähköisen viestinnän keinoin;
- 29) 'siirtoverkonhaltijalla' direktiivissä 2009/72/EY ja direktiivissä 2009/73/EY määriteltyä siirtoverkonhaltijaa;
- 30) 'yhteistuotannolla' lämpöenergian ja sähkö- tai mekaanisen energian samanaikaista tuottamista samassa prosessissa;
- 31) 'taloudellisesti perusteltavissa olevalla tarpeella' tarvetta, joka ei ylitä lämmitys- tai jäähdystystarvetta ja joka muutoin tyydytettäisiin markkinaehtoisesti muilla energiantuotantotavoilla kuin yhteistuotannolla;

⁽¹⁾ EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36.

- 32) 'hyötylämmöllä' yhteistuotantoprosessissa tuotettua lämpöä, joka täyttää taloudellisesti perusteltavissa olevan lämmitys- tai jäähdytystarpeen;
- 33) 'yhteistuotannosta saatavalla sähköllä' hyötylämmön tuotantoon liittyvässä prosessissa tuotettua ja liitteessä I säädetyn menetelmän mukaisesti laskettua sähköä;
- 34) 'tehokkaalla yhteistuotannolla' liitteessä II asetetut perusteet täyttävää yhteistuotantoa;
- 35) 'kokonaishyötysuhteella' sähkö- ja mekaanisen energian tuotannon ja hyötylämpötuotoksen vuosittaista summaa jaettuna polttoainepanoksella, joka käytetään yhteistuotantoprosessissa tuotettavaan lämpöön ja sähkö- ja mekaanisen energian kokonaistuotantoon;
- 36) 'rakennusasteella' yhteistuotannosta saadun sähkön ja hyötylämmön välistä suhdetta laitoksen toimiessa tietyn yksikön operatiivisten tietojen perusteella ainoastaan yhteistuotantolaitoksena;
- 37) 'yhteistuotantoyksiköllä' yksikköä, joka voi toimia yhteistuotannossa;
- 38) 'pienimuotoisella yhteistuotantoyksiköllä' yhteistuotantoyksikköä, jonka asennettu kapasiteetti on alle 1 MW_e;
- 39) 'mikroyhteistuotantoyksiköllä' yhteistuotantoyksikköä, jonka enimmäiskapasiteetti on alle 50 kW_e;
- 40) 'rakennustehokkuudella' rakennuksen pinta-alan ja maa-alueen pinta-alan suhdetta tietyllä alueella;
- 41) 'tehokkaalla kaukolämmitys ja -jäähdytysjärjestelmällä' kaukolämmitys- tai jäähdytysjärjestelmää, jossa käytetään vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä, 75-prosenttisesti yhteistuotannosta saatavaa lämpöä tai 50-prosenttisesti tällaisen energian ja lämmön yhdistelmää;
- 42) 'tehokkaalla lämmityksellä ja jäähdytyksellä' lämmitys- ja jäähdytysvaihtoehtoa, joka tavanomaista tilannetta kuvaavaan perusskenaarioon verrattuna vähentää mitattavalla tavalla primäärienergiapanosta, joka tarvitaan yhden toimitetun energiayksikön tuottamiseen asiaankuuluvan järjestelmän rajoissa tässä direktiivissä tarkoitettua kustannus-hyötyanalyysin mukaan arvioidulla rakennustehokkaalla tavalla, ottaen huomioon tuotantoon, muuntamiseen, siirtoon ja jakeluun tarvittava energia;
- 43) 'tehokkaalla käyttäjäkohtaisella lämmityksellä ja jäähdytyksellä' käyttäjäkohtaista lämmityksen ja jäähdytyksen toimitusvaihtoehtoa, joka tehokkaaseen kaukolämmitykseen ja -jäähdytykseen verrattuna vähentää mitattavalla tavalla muun kuin uusiutuvan primäärienergian panosta, joka tarvitaan yhden toimitetun energiayksikön tuottamiseen asiaankuuluvan järjestelmän rajoissa, tai joka edellyttää samaa muun kuin uusiutuvan primäärienergian panosta, mutta alemmilla kustannuksilla, ottaen huomioon tuotantoon, muuntamiseen, siirtoon ja jakeluun tarvittava energia;
- 44) 'merkittävällä uudistamisella' uudistustöitä, joiden kustannukset ylittävät 50 prosenttia uuden vastaavan yksikön investointikustannuksista;
- 45) 'yhteisostoryhmällä' kysyntäpuolen palveluntarjoajaa, joka yhdistää useita lyhytkestoisia kulutuskuormia myytäväksi tai huutokaupattavaksi järjestäytyneillä energiamarkkinoilla.

3 artikla

Energiatehokkuustavoitteet

1. Kunkin jäsenvaltion on asetettava ohjeellinen kansallinen energiatehokkuustavoite, joka perustuu joko primääri- tai loppuenergian kulutukseen, primääri- tai loppuenergian säästöihin taikka energiasäilytykseen. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava nämä tavoitteet komissiolle 24 artiklan 1 kohdan ja liitteessä XIV olevan 1 osan mukaisesti. Niiden on tällöin ilmaistava nämä tavoitteet myös primäärienergian kulutuksen ja loppuenergian kulutuksen absoluuttisena tasona vuonna 2020 ja selitettävä, miten ja minkä tietojen perusteella tämä on laskettu.

Näitä tavoitteita asettaessaan jäsenvaltioiden on otettava huomioon

- a) se, että unionin vuoden 2020 energiankulutus saa olla korkeintaan 1 474 Mtoe primäärienergiaa tai korkeintaan 1 078 Mtoe loppuenergiaa;
- b) tässä direktiivissä säädetyt toimenpiteet;
- c) direktiivin 2006/32/EY 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti asetettujen kansallisten energiasäästö tavoitteiden saavuttamiseksi hyväksytyt toimenpiteet; ja
- d) muut energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet jäsenvaltioissa ja unionin tasolla.

Näitä tavoitteita asettaessaan jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon myös primäärienergian kulutukseen vaikuttavat kansalliset olosuhteet, kuten:

- a) jäljellä olevat kustannustehokkaat energiansäästömahdollisuudet;
- b) BKT:n kehitys ja ennuste;
- c) muutokset energian tuonnissa ja viennissä;
- d) kaikkien uusiutuvien energialähteiden kehittyminen, ydinenergia, hiilidioksidin talteenotto ja varastointi; ja
- e) varhaiset toimet.

2. Viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014 komissio arvioi saavutettua edistymistä ja sitä, onko todennäköistä, että unioni saavuttaa energiankulutuksen tason, joka on korkeintaan 1 474 Mtoe primäärienergiaa ja/tai korkeintaan 1 078 Mtoe loppuenergiaa vuonna 2020.

3. Tehdessään 2 kohdassa tarkoitettua katsausta komissio

- a) laatii yhteenvedon jäsenvaltioiden ilmoittamista kansallisista viitteellisistä energiatehokkuustavoitteista;
- b) arvioi, voidaanko näiden tavoitteiden yhteenlaskettua määrää pitää luotettavana osoituksena siitä, että unioni kokonaisuutena etenee suunnitellusti, ottaen huomioon arvion ensimmäisestä 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti laaditusta vuosiraportista ja arvion 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti laadituista kansallisista energiatehokkuuden toimintasuunnitelmista;
- c) ottaa huomioon täydentävät analyysit, joita saadaan
 - i) arvioimalla edistymistä absoluuttisessa energiankulutuksessa ja energiankulutuksessa suhteessa taloudelliseen toimintaan unionin tasolla, mukaan lukien edistymisen energian toimitusten tehokkuudessa jäsenvaltioissa, joiden kansalliset ohjeelliset tavoitteet perustuvat energian loppukulutukseen tai loppuenergian säästöihin, mukaan lukien edistymisen, joka johtuu siitä, että nämä jäsenvaltiot ovat noudattaneet tämän direktiivin III lukua;
 - ii) energiankulutuksen tulevia suuntauksia unionin tasolla koskevien mallintamisten tuloksista;
- d) vertaa a–c alakohdan mukaisia tuloksia energiankulutuksen määrään, joka tarvittaisiin, jotta energiankulutuksen taso olisi korkeintaan 1 474 Mtoe primäärienergiaa ja/tai korkeintaan 1 078 Mtoe loppuenergiaa vuonna 2020.

II LUKU

ENERGIANKÄYTÖN TEHOKKUUS

4 artikla

Rakennusten peruskorjaukset

Jäsenvaltioiden on laadittava pitkän aikavälin strategia investointien saamiseksi käyttöön kansallisen sekä julkisten että yksityis-

ten asuin- ja kaupallisten rakennusten kannan peruskorjauksessa. Tähän strategiaan on sisällyttävä:

- a) sellainen yleiskatsaus kansallisesta rakennuskannasta, joka perustuu tarvittaessa tilastolliseen otantaan;
- b) rakennustyyppien ja ilmastovyöhykkeiden kannalta soveltuvien peruskorjaamista koskevien kustannustehokkaiden lähestymistapojen tunnistaminen;
- c) politiikat ja toimenpiteet, joilla edistetään rakennusten kustannustehokkaita pitkälle meneviä perusparannuksia, mukaan lukien vaiheittaiset pitkälle menevät perusparannukset;
- d) tulevaisuudennäkymät yksityishenkilöiden, rakennusteollisuuden ja rahoituslaitosten investointipäätösten ohjaamiseksi;
- e) näyttöön perustuva arvio odotetuista energiansäästöistä ja laajemmista hyödyistä.

Strategian ensimmäinen versio viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2014 ja se on saatettava ajan tasalle joka kolmas vuosi sekä toimitettava se komissiolle osana kansallisia energiatehokkuuden toimintasuunnitelmia.

5 artikla

Julkisten elinten rakennukset esimerkkinä

1. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että 1 päivästä tammikuuta 2014 kolme prosenttia sen keskushallinnon omistamien ja käyttämien lämmitettyjen ja/tai jäähdytettyjen rakennusten kokonaispinta-alasta korjataan vuosittain siten, että ne vastaavat vähintään sen direktiivin 2010/31/EU 4 artiklan soveltamiseksi asettamia energiatehokkuutta koskevia vähimmäisvaatimuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2010/31/EU 7 artiklan soveltamista.

Mainittu kolmen prosentin osuus lasketaan asianomaisen jäsenvaltion keskushallinnon omistamien ja käyttämien sellaisten rakennusten kokonaispinta-alasta, joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 500 m² ja jotka eivät kunkin vuoden tammikuun 1 päivänä täytä direktiivin 2010/31/EU 4 artiklan mukaisesti vahvistettuja energiatehokkuutta koskevia kansallisia vähimmäisvaatimuksia. Tämä kynnysarvo lasketaan 250 m²:iin 9 päivästä heinäkuuta 2015.

Jos jäsenvaltio edellyttää, että velvoite korjata vuosittain kolme prosenttia kokonaispinta-alasta koskee keskushallintoa alemmalla tasolla olevien hallinnon yksikköjen omistamaa ja käyttämää pinta-alaa, kolmen prosentin osuus lasketaan asianomaisen jäsenvaltion keskushallinnon ja näiden hallinnon yksikköjen omistamien ja käyttämien sellaisten rakennusten kokonaispinta-alasta, joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 500 m² ja 9 päivästä heinäkuuta 2015 yli 250 m² ja jotka eivät kunkin vuoden tammikuun 1 päivänä täytä direktiivin 2010/31/EU 4 artiklan mukaisesti vahvistettuja energiatehokkuutta koskevia kansallisia vähimmäisvaatimuksia.

Pannessaan täytäntöön toimenpiteitä keskushallinnon rakennusten laajamittaiseksi korjaamiseksi ensimmäisen alakohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat valita, että ne käsittelevät rakennusta kokonaisuutena, mukaan lukien rakennuksen ulkokuori, laitteistot, toiminta ja kunnossapito.

Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että ne keskushallinnon rakennukset, joiden energiatehokkuus on huonoin, ovat ensisijaisia energiatehokkuustoimenpiteiden kohteita, jos se on kustannustehokasta ja teknisesti toteutettavissa.

2. Jäsenvaltiot voivat jättää asettamatta tai soveltamatta 1 kohdassa tarkoitettuja vaatimuksia seuraavien rakennusluokkien osalta:

- a) rakennukset, joita suojellaan virallisesti osana määrättyä ympäristöä tai niiden erityisen arkkitehtonisen tai historiallisen arvon vuoksi, siltä osin kuin niiden luonne tai ulkonäkö muuttuisi tiettyjen energiatehokkuutta koskevien vähimmäisvaatimusten noudattamisen vuoksi tavalla, jota ei voida hyväksyä;
- b) asevoimien tai keskushallinnon omistamat kansalliseen puolustukseen käytettävät rakennukset, lukuun ottamatta asevoimien ja muun kansallisten puolustusviranomaisten henkilöstön käytössä olevia yksittäisiä asuintiloja tai toimistorakennuksia;
- c) rakennukset, joita käytetään hartauden harjoittamiseen ja uskonnolliseen toimintaan.

3. Jos jäsenvaltio korjaa tiettyä vuonna yli kolme prosenttia keskushallinnon rakennusten kokonaispinta-alasta, se voi ottaa yli menevän osuuden huomioon vuotuisen korjaustoiminnan määrän laskennassa jonakin kolmesta edeltävästä tai kolmesta seuraavasta vuodesta.

4. Jäsenvaltiot voivat katsoa, että jonakin kahdesta edeltävästä vuodesta purettujen yksittäisten keskushallinnon rakennusten tai jonakin kahdesta edeltävästä vuodesta muiden rakennusten intensiivisemmän käytön vuoksi myytyjen, purettujen tai käytöstä poistettujen rakennusten korvaamiseksi käytetyt ja omistetut uudet rakennukset otetaan huomioon keskushallinnon rakennusten vuotuisen korjaustoiminnan määrän laskennassa.

5. Edellä olevan 1 kohdan soveltamiseksi jäsenvaltioiden on viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013 laadittava ja asetettava julkisesti saataville luettelo lämmitetyistä ja/tai jäähdytetyistä keskushallinnon rakennuksista, joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 500 m², ja 9 päivään heinäkuuta 2015 mennessä rakennuksista, joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 250 m², lukuun ottamatta rakennuksia, joihin vaatimusta ei sovelleta 2 kohdan nojalla. Luettelossa on oltava seuraavat tiedot:

- a) pinta-ala neliömetreinä; ja
 - b) kunkin rakennuksen energiatehokkuus tai vastaavat energiatiedot.
6. Jäsenvaltiot voivat vaihtoehtoisena toimintatapana tämän artiklan 1–5 kohdan soveltamiselle toteuttaa muita kustannustehokkaita toimenpiteitä, pitkälle meneviä perusparannuksia

sekä toimenpiteitä, joilla pyritään muuttamaan asukkaiden käyttäytymistä, saavuttaakseen vuoteen 2020 mennessä sellaisen energiansäästöjen määrän niiden keskushallinnon omistamisessa ja käyttämisessä asianomaisissa rakennuksissa, joka on vuositasolla raportoituna vähintään yhtä suuri kuin 1 kohdassa säädetty, sanotun kuitenkin rajoittamatta direktiivin 2010/31/EU 7 artiklan soveltamista.

Tämän vaihtoehtoisen toimintatavan soveltamiseksi jäsenvaltiot voivat arvioida energiansäästöt, joihin 1–4 kohtaa soveltamalla päästäisiin, käyttämällä keskushallinnon vertailurakennusten energiankulutuksen asianmukaisia vakioarvoja ennen ja jälkeen korjauksen ja rakennuskantansa pinta-ala-arvioiden mukaisesti. Keskushallinnon vertailurakennusten luokkien on oltava tällaista rakennuskantaa edustavia.

Vaihtoehtoisen toimintatavan valitsevien jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013 vaihtoehtoiset toimenpiteet, jotka ne aikovat hyväksyä, ja osoitettava, kuinka toimenpiteiden avulla saavutetaan vastaava energiatehokkuuden lisäys keskushallinnon omistuksessa olevien rakennusten osalta.

7. Jäsenvaltioiden on rohkaistava julkisia elimiä, myös alueellisella ja paikallisella tasolla, ja julkisoikeudellisia sosiaalisesta asuntotarjonnasta vastaavia toimijoita niiden toimivaltuuksien ja hallinnollisen rakenteen puitteissa

- a) hyväksymään joko itsenäisenä suunnitelmana tai osana laajempaa ilmasto- tai ympäristösuunnitelmaa energiatehokkuussuunnitelma, johon sisältyy erityisiä energiansäästöä ja energiatehokkuutta koskevia tavoitteita ja toimia ja jonka tarkoituksena on noudattaa keskushallinnon rakennusten esimerkkiä, sellaisena kuin siitä on säädetty 1, 5 ja 6 kohdassa;
- b) ottamaan osana suunnitelmansa täytäntöönpanoa käyttöön energianhallintajärjestelmän, johon kuuluvat myös energia-katselmukset;
- c) käyttämään tarvittaessa energiapalveluyrityksiä ja energiatehokkuutta koskevia sopimuksia, jotta voidaan rahoittaa korjauksia, ja toteuttamaan suunnitelmia energiatehokkuuden säilyttämiseksi tai parantamiseksi pitkällä aikavälillä.

6 artikla

Julkisten elinten hankinnat

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että keskushallinnot hankkivat liitteessä III tarkoitettun mukaisesti ainoastaan energiatehokkaita tuotteita, palveluja ja rakennuksia, sikäli kuin se on johdonmukaista kustannustehokkuuden, taloudellisen toteutettavuuden, laajemman kestävyuden, teknisen soveltuvuuden sekä riittävän kilpailun kanssa.

Ensimmäisessä alakohdassa säädettyä velvoitetta sovelletaan julkisten elinten tekemiin tuotteiden, palvelujen ja rakennusten hankintasopimuksiin, joiden arvo vastaa vähintään direktiivin 2004/18/EY 7 artiklassa säädettyjä kynnysarvoja.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua velvoitetta sovelletaan asevoimien sopimuksiin vain siltä osin, kuin sen soveltaminen ei aiheuta ristiriitaa asevoimien toimien luonteen ja ensisijaisen tavoitteen kanssa. Velvoitetta ei sovelleta hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden tekemien rakennusurakoita sekä tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta puolustus- ja turvallisuusosalalla 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/81/EY⁽¹⁾ määriteltyjä puolustustarvikkeita koskeviin hankintasopimuksiin.

3. Jäsenvaltioiden on rohkaistava julkisia elimiä, myös alueellisella ja paikallisella tasolla, ottaen asianmukaisesti huomioon niiden toimivaltuudet ja hallinnollisen rakenteen, noudattamaan niiden keskushallintojen antamaa esimerkkiä hankkia ainoastaan energiatehokkaita tuotteita, palveluja ja rakennuksia. Jäsenvaltioiden on rohkaistava julkisia elimiä, silloin kun nämä tekevät merkittävän energiasisällön omaavia palvelusopimuksia koskevia tarjouspyyntöjä, arvioimaan mahdollisuutta tehdä pitkän aikavälin energiatehokkuussopimuksia, joilla saadaan energiansäästöjä pitkällä aikavälillä.

4. Hankittaessa tuotepaketti, joka kuuluu kokonaisuudessaan direktiivin 2010/30/EU nojalla hyväksytyn delegoidun säädöksen soveltamisalaan, jäsenvaltiot voivat edellyttää, että kokonaisenergiatehokkuus asetetaan etusijalle kyseisen paketin yksittäisten tuotteiden energiatehokkuuteen nähden hankkimalla sellainen tuotepaketti, joka täyttää parhaaseen energiatehokkuusluokkaan kuulumisen vaatimuksen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan soveltamista.

7 artikla

Energiatehokkuusvelvoitejärjestelmät

1. Kunkin jäsenvaltion on perustettava energiatehokkuusvelvoitejärjestelmä. Järjestelmällä on varmistettava, että kunkin jäsenvaltion alueella toimivat energian jakelijat ja/tai energian vähittäismyyntiyritykset, jotka on 4 kohdan mukaisesti nimetty velvoitetuiksi osapuoliksi, saavuttavat kumulatiivisen loppukäytön energiansäästö tavoitteen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2020, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan soveltamista.

Tämän tavoitteen on vastattava vähintään sitä, että saavutetaan kunakin vuonna 1 päivästä tammikuuta 2014 31 päivään joulukuuta 2020 uusia säästöjä, joiden määrä on 1,5 prosenttia kaikkien energian jakelijoiden tai kaikkien energian vähittäismyyntiyritysten vuosittain loppukäyttäjille myymän energian määrästä laskettuna 1 päivää tammikuuta 2013 edeltäneen viimeisimmän kolmivuotiskauden keskiarvosta. Liikenteessä käytetyn energian myynnin määrä voidaan jättää osittain tai kokonaan ottamatta huomioon tässä laskennassa.

Jäsenvaltioiden on päätettävä, miten toisessa alakohdassa tarkoitettu uusien säästöjen laskettu määrä jaksotetaan kauden aikana.

2. Jollei 3 kohdan soveltamisesta muuta johdu, kukin jäsenvaltio voi:

- a) toteuttaa 1 kohdan toisessa alakohdassa edellytetyn laskennan käyttämällä 1 prosentin arvoa vuosina 2014 ja 2015; 1,25 prosentin arvoa vuosina 2016 ja 2017; ja 1,5 prosentin arvoa vuosina 2018, 2019 ja 2020;
- b) jättää laskennan ulkopuolelle sen energian myynnin koko määrän tai osan siitä, joka on käytetty direktiivin 2003/87/EY liitteessä I luetelluissa teollisuuden toiminnoissa;
- c) sallia sen, että energian muuntamisessa, jakelussa ja siirrossa saavutetut energiansäästöt, mukaan lukien tehokas kaukolämpö- ja -jäähdytysinfrastruktuuri, jotka ovat seurausta 14 artiklan 4 kohdan, 14 artiklan 5 kohdan b alakohdan sekä 15 artiklan 1–6 kohdan ja 9 kohdan vaatimusten täytäntöönpanosta, otetaan huomioon 1 kohdan nojalla vaaditussa energiansäästöjen määrässä; ja
- d) ottaa huomioon 1 kohdan nojalla vaaditussa energiansäästöjen määrässä energiansäästöt, jotka ovat seurausta 31 päivästä joulukuuta 2008 alkaen toteutetuista yksittäisistä toimituksista, joilla on edelleen vaikutusta vuonna 2020 ja jotka voidaan mitata ja todentaa.

3. Edellä olevan 2 kohdan soveltaminen ei saa johtaa yli 25 prosentin vähennykseen 1 kohdassa tarkoitettussa energiansäästöjen määrässä. Jäsenvaltioiden, jotka soveltavat 2 kohtaa, on ilmoitettava siitä komissiolle viimeistään 5 päivänä kesäkuuta 2014, mukaan lukien sovellettavat 2 kohdassa luetellut osat ja laskelma niiden vaikutuksesta 1 kohdassa tarkoitettuun energiansäästöjen määrään.

4. Kunkin jäsenvaltion on 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa sovellettaessa nimettävä velvoitetut osapuolet puolueettomien ja syrjimättömien perustein alueellaan toimivien energian jakelijoiden ja/tai energian vähittäismyyntiyritysten keskuudesta, ja se voi sisällyttää niihin alueellaan toimivia liikennepolttoaineen jakelijoita tai liikennepolttoaineen vähittäismyyntiyrityksiä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta energiansäästöjen laskemista 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetyn tavoitteen mukaisesti. Velvoitetujen osapuolten on saavutettava loppukäyttäjien keskuudessa velvoitteen täyttämisen edellyttämä energiansäästöjen määrä, jonka jäsenvaltio tarvittaessa määrittää riippumatta 1 kohdan nojalla suoritusta laskennasta tai, jäsenvaltion niin päättäessä, muilta osapuolilta saatavien sertifioitujen säästöjen avulla, siten kuin 7 kohdan b alakohdassa on esitetty.

5. Jäsenvaltioiden on ilmaistava kultakin velvoitetulta osapuolelta edellytetty energiansäästöjen määrä joko niiden energian loppukulutuksena tai primäärienergian kulutuksena. Vaaditun energiansäästöjen määrän ilmaisemiseen valittua menetelmää on käytettävä myös velvoitetujen osapuolten ilmoittamien säästöjen laskennassa. Laskennassa sovelletaan liitteessä IV säädettyjä muuntokertoimia.

⁽¹⁾ EUVL L 216, 20.8.2009, s. 76.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän artiklan 1, 2 ja 9 kohdasta ja 20 artiklan 6 kohdasta aiheutuvat säästöt lasketaan liitteessä V olevan 1 ja 2 kohdan mukaisesti. Niiden on perustettava mittaus-, tarkastus- ja todentamisyjärjestelmät, joiden mukaisesti todennetaan vähintään tilastollisesti merkittävä osuus ja edustava otos velvoitettujen osapuolten käyttöön ottamista energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä. Mittaus, tarkastus ja todentaminen on toteutettava velvoitetuista osapuolista riippumattomasti.

7. Jäsenvaltiot voivat energiatehokkuusvelvoitejärjestelmässä

- a) sisällyttää asettamiinsa säästövelvoitteisiin vaatimuksia, joilla on sosiaalisia päämääriä, muun muassa edellyttämällä energiatehokkuustoimenpiteiden tietyn osan toteuttamista ensisijaisesti energiaköyhyydestä kärsivissä kotitalouksissa tai sosiaalisessa asuntotarjonnassa;
- b) sallia velvoitettujen osapuolten ottaa velvoitteensa noudattamista laskiessaan huomioon energiapalvelujen tarjoajien tai muiden kolmansien osapuolten saavuttamat sertifioidut energiansäästöt, myös silloin kun velvoitetut osapuolet edistävät muiden valtion hyväksymien elinten tai viranomaisten kautta toimenpiteitä, joihin voi liittyä tai olla liittymättä virallisia kumppanuuksia ja joita voidaan toteuttaa yhdessä muiden rahoituslähteiden kanssa. Jos jäsenvaltiot sallivat tämän, niiden on varmistettava, että käytössä on selkeä, tarkasteltavissa oleva ja kaikille markkinatoimijoille avoin hyväksyntäprosessi, jolla pyritään pitämään sertifioinnin kustannukset mahdollisimman alhaisina;
- c) sallia velvoitettujen osapuolten ottaa huomioon tiettyinä vuonna saavutetut säästöt, siten kuin ne olisi saavutettu jonakin neljästä edeltävästä tai kolmesta seuraavasta vuodesta.

8. Jäsenvaltioiden on julkaistava kerran vuodessa kunkin velvoitetun osapuolen tai velvoitettujen osapuolten kunkin alaryhmän saavuttamat energiansäästöt sekä järjestelmällä saavutetut kokonaissäästöt.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että velvoitetut osapuolet toimittavat pyydettyä

- a) kootut tilastotiedot loppukäyttäjistään (yksilöiden merkittävät muutokset aiemmin toimitettuihin tietoihin verrattuna); ja
- b) tuoreet tiedot loppukäyttäjien kulutuksesta, tarvittaessa myös kuormitusjakaumista, asiakassegmenteistä ja asiakkaiden maantieteellisestä jakautumisesta, säilyttäen yksityisten tai kaupallisesti arkaluonteisten tietojen loukkaamattomuuden ja luottamuksellisuuden sovellettavan unionin oikeuden mukaisesti.

Tällainen pyyntö voidaan esittää korkeintaan kerran vuodessa.

9. Vaihtoehtona 1 kohdan mukaisen energiatehokkuusvelvoitejärjestelmän perustamiselle jäsenvaltiot voivat toteuttaa muita

politiikkatoimia energiansäästöjen saavuttamiseksi loppukäyttäjien keskuudessa, edellyttäen että nämä politiikkatoimet ovat 10 ja 11 kohdassa esitettyjen perusteiden mukaiset. Tällä toimintatavalla saavutetun vuotuisen uuden energiansäästön on oltava yhtä suuri kuin 1, 2 ja 3 kohdassa vaadittu uusi energiansäästö. Edellyttäen, että vastaavuus säilytetään, jäsenvaltiot voivat yhdistää velvoitejärjestelmiin vaihtoehtoisia politiikkatoimia, mukaan lukien kansalliset energiatehokkuusohjelmat.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja politiikkatoimia voivat olla esimerkiksi seuraavat politiikkatoimet tai niiden yhdistelmät:

- a) energia- tai hiilidioksidiverot, joiden vaikutuksena on energian loppukäytön vähentyminen;
- b) rahoitusjärjestelmät ja -välineet tai verokannustimet, jotka johtavat energiatehokkaan teknologian tai tekniikoiden soveltamiseen ja joiden vaikutuksena on energian loppukäytön vähentyminen;
- c) säädökset tai vapaaehtoiset sopimukset, jotka johtavat energiatehokkaan teknologian tai tekniikoiden soveltamiseen ja joiden vaikutuksena on energian loppukäytön vähentyminen;
- d) standardit ja normit, joiden tarkoituksena on tuotteiden ja palvelujen, rakennukset ja ajoneuvot mukaan luettuina, energiatehokkuuden parantaminen, paitsi jos ne ovat pakollisia ja sovellettavia jäsenvaltioissa unionin oikeuden mukaisesti;
- e) energiamerkintäjärjestelmät, paitsi jos ne ovat pakollisia ja sovellettavia jäsenvaltioissa unionin oikeuden mukaisesti;
- f) koulutus, myös energianeuvontaohjelmat, jotka johtavat energiatehokkaan teknologian tai tekniikoiden soveltamiseen ja joiden vaikutuksena on energian loppukäytön vähentyminen.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle viimeistään 5 päivänä joulukuuta 2013 politiikkatoimet, jotka ne aikovat hyväksyä ensimmäisen alakohdan ja 20 artiklan 6 kohdan soveltamiseksi liitteessä V olevassa 4 kohdassa säädetyn kehyksen mukaisesti ja esitettävä, miten niiden avulla tultaisiin saavuttamaan vaadittu säästöjen määrä. Toisessa alakohdassa ja 20 artiklan 6 kohdassa tarkoitettujen politiikkatoimien osalta ilmoituksessa on osoitettava, miten 10 kohdan perusteet täytetään. Muiden kuin toisessa alakohdassa tai 20 artiklan 6 kohdassa tarkoitettujen politiikkatoimien osalta jäsenvaltioiden on selitettävä, miten vastaava säästöjen, seurannan ja todentamisen taso saavutetaan. Komissio voi ehdottaa muutoksia kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksesta.

10. Edellä olevan 9 kohdan toisen alakohdan ja 20 artiklan 6 kohdan nojalla toteutettavien politiikkatoimien on täytettävä seuraavat perusteet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 11 kohdan soveltamista:

- a) politiikkatoimissa on vähintään kaksi välajaksoa ennen 31 päivää joulukuuta 2020, ja ne johtavat 1 kohdassa asetetun tavoitetasen saavuttamiseen;
- b) kunkin toimeksi saaneen osapuolen, osallistuvan osapuolen tai täytäntöönpanevan viranomaisen, sen mukaan, mikä niistä kulloinkin on kyseessä, vastuu on määritelty;
- c) energiansäästöt, jotka on määrä saavuttaa, on määritelty avoimesti;
- d) vaadittujen tai politiikkatoimella saavutettavien energiasäästöjen määrä on ilmaistu joko energian loppukulutuksena tai primäärienergian kulutuksena liitteessä IV säädettyjä muuntokertoimia käyttäen;
- e) energiansäästöt on laskettu liitteessä V olevassa 1 ja 2 kohdassa säädettyjä menetelmiä ja periaatteita noudattaen;
- f) energiansäästöt on laskettu liitteessä V olevassa 3 kohdassa säädettyjä menetelmiä ja periaatteita noudattaen;
- g) osallistuvat osapuolet laativat saavutetuista energiansäästöistä vuosiraportin, paitsi jos se ei ole toteutettavissa, ja asettavat sen julkisesti saataville;
- h) tulosten seuranta on varmistettu, ja asianmukaisia toimenpiteitä voidaan toteuttaa, jos edistyminen ei ole tyydyttävää;
- i) käytössä on valvontajärjestelmä, johon kuuluu myös energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden tilastollisesti merkittävän osuuden riippumaton todentaminen; ja
- j) tiedot energiansäästöjen vuotuisesta kehityssuunnasta julkaitaan vuosittain.

11. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 9 kohdan toisen alakohdan a alakohdassa tarkoitetut verot ovat 10 kohdan a, b, c, d, f, h ja j alakohdassa lueteltujen perusteiden mukaiset.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 9 kohdan toisen alakohdan c alakohdassa tarkoitetut säädökset ja vapaaehtoiset sopimukset ovat 10 kohdan a, b, c, d, e, g, h, i ja j alakohdassa lueteltujen perusteiden mukaiset.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 9 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetut muut politiikkatoimet ja 20 artiklan 6 kohdassa tarkoitetut kansalliset energiatehokkuusrahastot ovat 10 kohdan a, b, c, d, e, h, i ja j alakohdassa lueteltujen perusteiden mukaiset.

12. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että politiikkatoimien tai yksittäisten toimien vaikutusten ollessa päällekkäisiä energiansäästöjä ei lasketa kahteen kertaan.

8 artikla

Energiakatselmuksien ja energianhallintajärjestelmien

1. Jäsenvaltioiden on edistettävä sitä, että kaikkien loppukäyttäjien saatavilla on korkealaatuisia energiakatselmuksia, jotka ovat kustannustehokkaita ja

- a) joita pätevyysvaatimusten mukaisesti pätevät ja/tai valtuutetut asiantuntijat suorittavat riippumattomasti; tai
- b) joita riippumattomat viranomaiset toteuttavat ja valvovat kansallisen lainsäädännön nojalla.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja energiakatselmuksia voivat toteuttaa yritysten omat asiantuntijat tai energiakatselmoijat, edellyttäen että asianomainen jäsenvaltio on ottanut käyttöön järjestelmän, jolla niiden laatu varmistetaan ja tarkistetaan, mihin sisältyy tarvittaessa vuosittainen satunnainen valinta vähintään tilastollisesti merkittävästä prosenttiosuudesta kaikista niiden suorittamista energiakatselmuksista.

Energiakatselmusten ja energianhallintajärjestelmien korkean laadun varmistamiseksi jäsenvaltioiden on otettava käyttöön liitteeseen VI pohjautuvat energiakatselmuksia koskevat avoimet ja syrjimättömät vähimmäisvaatimukset.

Sillä ehdolla, että asiakas ei tätä vastusta, energiakatselmuksiin ei saa sisältyä lausekkeitä, jotka estävät katselmuksen tulosten siirtämisen päteville/valtuutetuille energiapalvelujen tarjoajille.

2. Jäsenvaltioiden on laadittava ohjelmia, joilla pk-yrityksiä kannustetaan teettämään energiakatselmuksia ja toteuttamaan sen jälkeen näiden katselmusten suositukset.

Jäsenvaltiot voivat avoimien ja syrjimättömien perusteiden pohjalta ja rajoittamatta valtiontukia koskevan unionin oikeuden soveltamista perustaa pk-yrityksille tukijärjestelmiä, myös jos nämä ovat tehneet vapaaehtoisia sopimuksia, joilla katettaisiin energiakatselmuksen kustannukset ja energiakatselmusten erittäin kustannustehokkaiden suositusten täytäntöönpano, jos ehdotetut toimenpiteet pannaan täytäntöön.

Jäsenvaltioiden on saatettava pk-yritysten tietoon, myös niitä edustavien toimialaliittojen kautta, konkreettisia esimerkkejä siitä, miten energianhallintajärjestelmät voisivat edistää niiden liiketoimintaa. Komissio auttaa jäsenvaltioita tukemalla hyvien käytäntöjen vaihtoa tällä alalla.

3. Jäsenvaltioiden on myös laadittava ohjelmia, joilla kotitalouksien tietoisuutta energiakatselmusten hyödyistä parannetaan asianmukaisten neuvontapalvelujen kautta.

Jäsenvaltioiden on edistettävä energiakatselmoijien pätevoitymiseen johtavia koulutusohjelmia, jotta helpotetaan asiantuntijoiden riittävää saatavuutta.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yrityksissä, jotka eivät ole pk-yrityksiä, teetetään pätevien ja/tai valtuutettujen asiantuntijoiden riippumattomalla ja kustannustehokkaalla tavalla suorittama tai riippumattomien viranomaisten kansallisen lainsäädännön mukaisesti toteuttama ja valvoma energiakatselmus viimeistään 5 päivänä joulukuuta 2015 ja vähintään neljän vuoden välein edellisestä energiakatselmuksesta lähtien.

5. Energiakatselmusten katsotaan täyttävän 4 kohdan vaatimukset, kun ne toteutetaan riippumattomalla tavalla liitteeseen VI pohjautuvien vähimmäisvaatimusten perusteella ja pannaan täytäntöön sellaisten sidosryhmien järjestöjen ja jäsenvaltion nimittämän elimen välisten vapaaehtoisten sopimusten mukaisesti ja joita asianomainen jäsenvaltio tai muut elimet, joille toimivaltaiset viranomaiset ovat siirtäneet asianomaisen vastuun, taikka komissio valvovat.

Energiapalveluja tarjoavien markkinatoimijoiden toimintaan mukaan pääsyn on perustuttava avoimiin ja syrjimättömiin perusteisiin.

6. Yritykset, jotka eivät ole pk-yrityksiä ja jotka käyttävät riippumattoman elimen asiaankuuluvien eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti sertifioimaa energianhallintajärjestelmää tai ympäristöjärjestelmää, on vapautettava 4 kohdan vaatimuksista, edellyttäen että jäsenvaltiot varmistavat, että kyseessä olevaan hallintajärjestelmään sisältyy liitteeseen VI pohjautuvien vähimmäisvaatimusten mukainen energiakatselmus.

7. Energiakatselmuksien voivat olla erillisiä tai osa laajempaa ympäristöauditoitintia. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että energiakatselmuksen osana tehdään arviointi olemassa olevaan tai suunniteltuun kaukolämmitys- tai -jäähdytysverkkoon liittämisen teknisestä ja taloudellisesta toteutettavuudesta.

Jäsenvaltiot voivat toteuttaa kannustin- ja tukijärjestelmiä energiakatselmusten suositusten ja vastaavien toimenpiteiden täytäntöön panemiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta valtiontukia koskevan unionin oikeuden soveltamista.

9 artikla

Kulutuksen mittaaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähkön, maakaasun, kaukolämmityksen, kaukojäähdytyksen ja kotitalouksien lämpimän käyttöveden loppukäyttäjille tarjotaan, mikäli se on teknisesti mahdollista, taloudellisesti järkevää ja oikeassa suhteessa mahdollisiin energiansästöihin, kilpailukykyisesti hinnoitellut käyttäjäkohtaiset mittarit, jotka kuvaavat tarkasti loppukäyttäjän todellista energiankulutusta ja antavat tiedot sen todellisesta ajoittumisesta.

Tällainen kilpailukykyisesti hinnoiteltu mittari on tarjottava aina, kun

- a) olemassa oleva mittari korvataan, paitsi jos se on teknisesti mahdotonta tai se ei ole kustannustehokasta, kun otetaan huomioon pitkän aikavälin arvioidut säästömahdollisuudet;
- b) kyse on direktiivin 2010/31/EU mukaisesti uuteen rakennukseen tai sellaiseen rakennukseen, johon suoritetaan laajamittaisia korjauksia, sijoitettavasta uudesta liittymästä.

2. Silloin kun ja siinä määrin kuin jäsenvaltiot toteuttavat älykkäitä mittausjärjestelmiä ja ottavat käyttöön älykkäitä mittareita maakaasun ja/tai sähkön osalta direktiivien 2009/72/EY ja 2009/73/EY mukaisesti:

- a) niiden on varmistettava, että mittausjärjestelmät antavat loppukäyttäjille tiedot kulutuksen todellisesta ajoittumisesta ja että energiatehokkuutta koskevat tavoitteet ja loppukäyttäjille koitua hyöty otetaan täysimittaisesti huomioon mittareiden vähimmäistoimintoja ja markkinatoimijoille asetettavia velvoitteita määriteltäessä;
- b) niiden on varmistettava älykkäiden mittareiden ja tiedonsiirron turvallisuus sekä loppukäyttäjien yksityisyys asiaankuuluvan tietosuojaa ja yksityisyyttä koskevan unionin lainsäädännön mukaisesti;
- c) sähkön osalta ja loppukäyttäjän pyynnöstä niiden on vaadittava mittareista vastaavia operaattoreita varmistamaan, että mittari pystyy tai mittarit pystyvät ottamaan huomioon loppukäyttäjän tiloista verkkoon siirretyn sähkön;
- d) niiden on varmistettava, että jos loppukäyttäjät sitä pyytävät, niiden verkosta ottamaa ja verkkoon siirtämää sähköä koskevat mittaukselliset tiedot asetetaan loppukäyttäjien tai loppukäyttäjän puolesta toimivan kolmannen osapuolen saataville helposti ymmärrettävässä muodossa, jota loppukäyttäjät voivat käyttää sopimusten tasapuoliseen vertailuun;
- e) niiden on edellytettävä, että älykkään mittarin asentamisen yhteydessä asiakkaille annetaan asianmukaista neuvontaa ja tietoa, erityisesti mittareiden koko potentiaalin hyödyntämisestä mittarin lukemisen hallinnan ja energiankulutuksen seurannan osalta.

3. Jos rakennus saa lämpöä ja jäähdytystä tai kuumaa vettä kaukolämpöverkosta tai useille rakennuksille yhteisestä keskitetystä lähteestä, rakennuksen lämmönvaihtimeen tai toimituspisteeseen on asennettava lämpöenergia- tai kuumavesimittari.

Moniasuntoisiin ja moneen eri tarkoitukseen käytettäviin rakennuksiin, joissa on keskuslämmitys tai -jäähdytys tai jotka saavat lämpöä kaukolämpöverkosta tai useille rakennuksille yhteisestä keskitetystä lähteestä, on lisäksi asennettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016 käyttäjäkohtaiset kulutusmittarit, jotka mittaavat lämmityksen tai jäähdytyksen tai kuumien veden kulutusta kunkin yksikön osalta, jos se on teknisesti mahdollista ja kustannustehokasta. Jos käyttäjäkohtaisten kulutusmittareiden käyttö ei ole teknisesti mahdollista tai jos se ei ole kustannustehokasta lämmityksen mittaamiseksi, on käytettävä käyttäjäkohtaisia lämmityskustannusten jakolaitteita mittaamaan lämmönkulutusta kussakin lämpöpatterissa, jollei kyseessä oleva jäsenvaltio osoita, että tällaisten lämmityskustannusten jakolaitteiden asentaminen ei olisi kustannustehokasta. Tällaisissa tapauksissa voidaan harkita vaihtoehtoisten kustannustehokkaiden menetelmien käyttöä lämmönkulutuksen mittaamisessa.

Jos moniasuntoisille rakennuksille toimitetaan kaukolämpöä tai jäähdytystä tai jos omat yhteiset lämmitys- tai jäähdytysjärjestelmät ovat yleisiä tällaisissa rakennuksissa, jäsenvaltiot voivat käyttäjäkohtaisen kulutuksen laskennan avoimuuden ja täsmällisyyden varmistaa laatia avoimet säännöt, jotka koskevat lämmön tai kuuman veden kulutuksen kustannusten jakamista tällaisissa rakennuksissa. Sääntöihin on tarvittaessa sisällyttävä ohjeita tavasta jakaa käytetyn lämmön ja/tai kuuman veden kustannukset seuraavasti:

- a) kuuma vesi kotitalouden tarpeisiin;
- b) rakennuksen laitteistosta peräisin oleva lämpö yhteisten tilojen lämmitystä varten (jos rappukäytävät ja käytävät on varustettu lämpöpattereilla);
- c) asuntojen lämmitystä varten.

10 artikla

Laskutustiedot

1. Jos loppukäyttäjillä ei ole direktiiveissä 2009/72/EY ja 2009/73/EY tarkoitettuja älykkäitä mittareita, jäsenvaltioiden on viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014 varmistettava, että laskutustiedot ovat täsmällisiä ja perustuvat tosiasialliseen kulutukseen liitteessä VII olevan 1.1 kohdan mukaisesti kaikilla tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla, mukaan lukien energian jakelijat, jakeluverkonhaltijat ja energian vähittäismyyntiyritykset, jos se on teknisesti mahdollista ja taloudellisesti perusteltua.

Tämä velvoite voidaan täyttää järjestelmällä, jossa loppukäyttäjät lukevat säännöllisesti mittarinsa itse ja ilmoittavat mittarilukemansa energian toimittajalle. Laskutus saa perustua arvioituun kulutukseen tai kiinteään määrään ainoastaan silloin, kun loppukäyttäjä ei ole ilmoittanut mittarilukemaa tietyltä laskutuskaudelta.

2. Direktiivien 2009/72/EY ja 2009/73/EY mukaisesti asennettujen mittarien on mahdollistettava tosiasialliseen kulutukseen perustuvat täsmälliset laskutustiedot. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjillä on mahdollisuus saada helposti täydentäviä tietoja aiemmasta kulutuksesta, joiden avulla he voivat itse tehdä yksityiskohtaisia tarkastuksia.

Aiempaa kulutusta koskevien täydentävien tietojen on sisällettävä

- a) kumulatiiviset tiedot vähintään kolmen edeltävän vuoden ajalta tai toimitussopimuksen alkamisesta lähtien, jos siitä on kulunut tätä lyhyempi aika. Tietojen on vastattava aikavälejä, joiden osalta usein annettavat laskutustiedot on tuotettu;
- b) yksityiskohtaiset tiedot käyttöajan mukaan kultakin päivältä, viikolta, kuukaudelta ja vuodelta. Näiden tietojen on oltava loppukäyttäjän saatavilla internetin tai mittariliittymän välityksellä vähintään 24 edeltävän kuukauden ajalta tai toimitussopimuksen alkamisesta lähtien, jos siitä on kulunut tätä lyhyempi aika.

3. Riippumatta siitä, onko älykkäitä mittareita asennettu vai ei, jäsenvaltioiden:

- a) on edellytettävä, että siinä määrin kuin loppukäyttäjien energialaskuja ja aiempaa kulutusta koskevat tiedot ovat käytettävissä, ne asetetaan loppukäyttäjän pyynnöstä tämän nimeämän energiapalvelujen tarjoajan saataville;
- b) on varmistettava, että loppukäyttäjille tarjotaan mahdollisuus saada laskutustiedot ja laskut sähköisinä sekä että he saavat pyynnöstä selkeän ja ymmärrettävän selvityksen siitä, miten heidän laskunsa muodostuvat, erityisesti jos laskut eivät perustu tosiasialliseen kulutukseen;
- c) on varmistettava, että laskun mukana asetetaan saataville asiaankuuluvat tiedot, joiden avulla loppukäyttäjät saavat kattavan selvityksen senhetkistä energiakustannuksista liitteen VII mukaisesti;
- d) on mahdollista säätää, että loppukäyttäjän pyynnöstä ei näissä laskuissa olevia tietoja katsota maksukehotukseksi. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden on varmistettava, että energialähteiden tarjoajat soveltavat joustavia järjestelyjä varsinaisiin maksuihin;
- e) on vaadittava, että energiakustannuksia koskevat tiedot ja arviot annetaan käyttäjille pyynnöstä oikea-aikaisesti ja helposti ymmärrettävässä muodossa, jota käyttäjät voivat käyttää sopimusten tasapuoliseen vertailuun.

11 artikla

Mittaus- ja laskutustietojen saamisen kustannukset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että loppukäyttäjät saavat kaikki energiankulutusta koskevat laskunsa ja laskutustietonsa maksutta ja että loppukäyttäjät saavat myös kulutustietonsa asianmukaisella tavalla ja maksutta.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, laskutustietojen kustannusten jakaminen 9 artiklan 3 kohdan mukaisen moniasuntoisten ja moneen eri tarkoitukseen käytettävien rakennusten lämmityksen ja jäähdytyksen käyttäjäkohtaisen kulutuksen osalta toteutetaan voittoa tuottamattomalta pohjalta. Tämän tehtävän antamisesta kolmannelle osapuolelle, kuten palveluntarjoajalle tai paikalliselle energiantoimittajalle, aiheutuvat kustannukset, joihin sisältyy tosiasiallisen käyttäjäkohtaisen kulutuksen mittaaminen, jakaminen ja huomioon ottaminen tällaisissa rakennuksissa, voidaan siirtää loppukäyttäjien maksettaviksi, siinä määrin kuin tällaiset kustannukset ovat kohtuullisia.

12 artikla

Kuluttajille tiedottamista ja kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä koskeva ohjelma

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet pienten energiankäyttäjien, kotitalousasiakkaat mukaan luettuina, tehokkaan energiankäytön edistämiseksi ja helpottamiseksi. Nämä toimenpiteet voivat olla osa kansallista strategiaa.

2. Edellä olevan 1 kohdan soveltamiseksi näihin toimenpiteisiin on sisällyttävä yksi tai useampi a tai b alakohdassa lueteltu osatekijä:

- a) välineet ja menettelyt, joilla edistetään käyttäytymisen muutosta, mukaan luettuina
 - i) taloudelliset kannustimet;
 - ii) rahoituksen, avustusten tai tukien saanti;
 - iii) tiedotus;
 - iv) esimerkkihankkeet;
 - v) toiminta työpaikoilla;
- b) tavat, joilla kuluttajat ja kuluttajajärjestöt saadaan osallistumaan älykkäiden mittareiden mahdolliseen käyttöönottoon tiedottamalla
 - i) kustannustehokkaista ja helposti toteutettavista muutoksista energiankäytössä;
 - ii) energiatehokkuustoimenpiteistä.

13 artikla

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on annettava säännöt 7–11 artiklan ja 18 artiklan 3 kohdan nojalla annettujen kansallisten säännösten noudattamatta jättämiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoitavia. Jäsenvaltioiden on toimitettava nämä säännökset tiedoksi komissiolle viimeistään 5 päivänä kesäkuuta 2014 ja ilmoitettava sille niiden mahdolliset myöhemmät muutokset viipymättä.

III LUKU

ENERGIAN TOIMITUSTEN TEHOKKUUS

14 artikla

Lämmityksen ja jäähdytyksen tehokkuuden edistäminen

1. Jäsenvaltioiden on viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2015 toteutettava ja ilmoitettava komissiolle kattava arviointi, joka koskee tehokkaan yhteistuotannon ja tehokkaan kaukolämmityksen ja -jäähdytyksen hyödyntämismahdollisuuksia ja joka sisältää liitteessä VIII määritellyt tiedot. Jos jäsenvaltio on jo toteuttanut vastaavan arvioinnin, jäsenvaltion on ilmoitettava se komissiolle.

Kattavassa arvioinnissa on otettava täysimääräisesti huomioon direktiivin 2004/8/EY mukaisesti laadittu tehokkaan yhteistuotannon kansallisia mahdollisuuksia koskeva analyysi.

Arviointi on komission pyynnöstä saatettava ajan tasalle ja ilmoitettava komissiolle joka viides vuosi. Komission on tehtävä tällainen pyyntö ainakin vuosi ennen määräpäivää.

2. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön politiikkoja, joilla rohkaistaan tehokkaiden lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmien ja varsinkin tehokasta yhteistuotantoa käyttävien järjestelmien hyödyntämismahdollisuuksien huomioon ottamista paikallisella ja alueellisella tasolla. Paikallisten ja alueellisten lämmöntuotantomarkkinoiden kehittämismahdollisuudet on otettava huomioon.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua arviointia varten jäsenvaltioiden on suoritettava liitteessä IX olevan 1 osan mukaisesti alueensa kattava kustannus-hyötyanalyysi, jossa otetaan huomioon ilmasto-olosuhteet, taloudellinen toteutettavuus ja tekninen soveltuvuus. Kustannus-hyötyanalyysillä on voitava helpottaa resurssi- ja kustannustehokkaimpien ratkaisujen löytämistä lämmitys- ja jäähdytystarpeiden täyttämiseksi. Tämä kustannus-hyötyanalyysi voi olla osa tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 27 päivänä kesäkuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY⁽¹⁾ mukaista ympäristöarviointia edellä 1 kohdassa tarkoitettua arviointia varten.

4. Jos 1 kohdassa tarkoitettussa arvioinnissa tai 3 kohdassa tarkoitettussa analyysissä todetaan mahdollisuus käyttää tehokasta yhteistuotantoa ja/tai tehokasta kaukolämmitystä ja jäähdytystä, jonka hyödyt ylittävät kustannukset, jäsenvaltioiden on toteutettava riittävät toimenpiteet, joilla kehitetään tehokasta kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysinfrastruktuuria ja/tai joilla annetaan mahdollisuus kehittää tehokasta yhteistuotantoa sekä hukkalämmön ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntämiseen perustuvan lämmityksen ja jäähdytyksen käyttöä 1, 5 ja 7 kohdan mukaisesti.

Jos 1 kohdassa tarkoitettussa arvioinnissa tai 3 kohdassa tarkoitettussa analyysissä ei todeta mahdollisuutta, jonka hyödyt ylittävät kustannukset, mukaan lukien hallinnolliset kustannukset 5 kohdassa tarkoitettua kustannus-hyötyanalyysin tekemiseksi, asianomainen jäsenvaltio voi vapauttaa laitokset tuossa kohdassa säädetyiltä vaatimuksilta.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että liitteessä IX olevan 2 osan mukainen kustannus-hyötyanalyysi tehdään silloin, kun 5 päivän kesäkuuta 2014 jälkeen:

- a) suunnitellaan uutta sähkön lauhdetuotantolaitosta, jonka kokonaislämpöteho on yli 20 MW, laitoksen kustannusten ja hyötyjen arvioimiseksi sen toteuttamisesta tehokkaana yhteistuotantolaitoksena;

⁽¹⁾ EYVL L 197, 21.7.2001, s. 30.

- b) uudistetaan merkittävästi olemassa olevaa sähkön lauhdetuotantolaitosta, jonka kokonaislämpöteho on yli 20 MW, kustannusten ja hyötyjen arvioimiseksi sen muuttamisesta tehokkaaksi yhteistuotantolaitokseksi;
- c) suunnitellaan tai uudistetaan merkittävästi hukkalämpöä käyttökelpoisella lämpötilatasolla tuottavaa teollisuuslaitosta, jonka kokonaislämpöteho on yli 20 MW, kustannusten ja hyötyjen arvioimiseksi hukkalämmön käyttämisestä taloudellisesti perusteltua kysyntää varten, mukaan lukien yhteistuotannon tuloksena, ja tämän laitoksen liittämistä kaukolämmitys- ja jäähdytysverkkoon;
- d) suunnitellaan uutta kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysverkkoa tai olemassa olevassa kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysverkossa uutta energiantuotantolaitosta, jonka kokonaislämpöteho on yli 20 MW, tai uudistetaan merkittävästi tällaista olemassa olevaa laitosta, aiheutuvien kustannusten ja hyötyjen arvioimiseksi lähellä sijaitsevien teollisuuslaitosten hukkalämmön käyttämisestä.

Sellaisten laitteiden asentamista, joilla otetaan talteen polttolaitoksen tuottamaa hiilidioksidia sen varastoinnaksi maaperään direktiivin 2009/31/EY mukaisesti, ei pidetä tämän kohdan b, c ja d alakohdassa tarkoitettuna uudistamisena.

Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että c ja d alakohdassa tarkoitettu kustannus-hyötyanalyysi tehdään yhteistyössä kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysverkkojen toiminnasta vastaavien yritysten kanssa.

6. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa 5 kohdan soveltamisesta:

- a) huippukuormitusaikoina käytettävät ja varasähköä tuottavat laitokset, joiden toiminta-ajaksi on suunniteltu alle 1 500 käyttötuntia vuodessa (viiden vuoden jakson liukuva keskiarvo), jos jäsenvaltio on määritellyt todentamismenettelyn, jolla varmistetaan vapautusperusteen noudattaminen;
- b) ydinvoimalaitokset;
- c) laitokset, jotka on sijoitettava lähelle direktiivin 2009/31/EY nojalla hyväksyttyä geologista varastointipaikkaa.

Jäsenvaltiot voivat yksittäisten laitosten vapauttamiseksi 5 kohdan c ja d alakohdan säännöksistä myös säätää kynnysarvoja, jotka ilmaistaan saatavilla olevan käyttökelpoisen hukkalämmön määränä, lämmityksen kysyntänä tai teollisuuslaitosten ja kaukolämmitysverkkojen välisinä etäisyyksinä.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava kyseiset tämän kohdan nojalla hyväksytyt vapautukset ja niihin myöhemmin tehtävät mahdol-

liset muutokset komissiolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013.

7. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä direktiivin 2009/72/EY 7 artiklassa tarkoitetut lupaperusteet tai vastaavat hyväksymisperusteet, jotta

- a) otetaan huomioon 1 kohdassa tarkoitettujen kattavien arviointien tulokset,
- b) varmistetaan, että 5 kohdan vaatimukset täyttyvät, sekä
- c) otetaan huomioon 5 kohdassa tarkoitettujen kustannus-hyötyanalyysien tulokset.

8. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa yksittäisiä laitoksia 7 kohdassa tarkoitettujen lupaperusteiden mukaisesta velvoitteesta toteuttaa vaihtoehtoja, joiden hyödyt ylittävät kustannukset, jos siihen on pakottavia oikeudellisia, omistukseen liittyviä tai taloudellisia syitä. Siinä tapauksessa jäsenvaltion on toimitettava perusteltu ilmoitus päätöksestään komissiolle kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä.

9. Tämän artiklan 5, 6, 7 ja 8 kohtaa sovelletaan teollisuuden päästöjä koskevan direktiivin 2010/75/EU soveltamisalaan kuuluvaiin laitoksiin sanotun kuitenkin rajoittamatta tuon direktiivin vaatimusten soveltamista.

10. Jäsenvaltioiden on varmistettava liitteessä II olevassa f kohdassa tarkoitettujen yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen perusteella, että tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetun sähkön alkuperä voidaan taata kunkin jäsenvaltion vahvistamien puolueettomien, avoimien ja syrjimättömien perusteiden mukaisesti. Niiden on varmistettava, että tämä alkuperätakuu vastaa vaatimuksia ja sisältää vähintään liitteessä X määritellyt tiedot. Jäsenvaltioiden on tunnustettava vastavuoroisesti toistensa alkuperätakuut yksinomaaisena todistuksena tässä kohdassa tarkoitettuihin tietoista. Kieltäytyminen tunnustamasta alkuperätakuuta tällaiseksi todistukseksi, erityisesti petosten estämiseen liittyvistä syistä, on perusteltava puolueettomasti, avoimesti ja syrjimättömästi. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tällaisesta kieltäytymisestä ja sen perusteluista. Jos alkuperätakuun tunnustamisesta kieltäydytään, komissio voi hyväksyä päätöksen, jolla kieltäytyvä osapuoli veloitetaan tunnustamaan alkuperätakuu, ottaen huomioon erityisesti puolueettomat, avoimet ja syrjimättömät perusteet, joihin tällainen tunnustaminen perustuu.

Komissiolle annetaan tämän direktiivin 23 artiklan mukaisilla delegoiduilla säädöksillä valta tarkistaa yhdenmukaistettuja hyötysuhteen viitearvoja, jotka on säädetty komission direktiivin 2004/8/EY nojalla hyväksymässä täytäntöönpanopäätöksessä 2011/877/EU ⁽¹⁾, viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014.

⁽¹⁾ EUVL L 343, 23.12.2011, s. 91.

11. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhteistuotannolle mahdollisesti annettavan tuen ehdoksi asetetaan, että yhteistuotannosta saatavaa sähköä ja hukkalämmön tehokasta hyödyntämistä käytetään tehokkaasti primäärienergian säästöjen saavuttamiseen. Yhteistuotannolle sekä kaukolämmön tuotannolle ja kaukolämmitysverkoille annettavaan julkiseen tukeen on sovellettava valtiontukisääntöjä soveltuvin osin.

15 artikla

Energian muuntaminen, siirto ja jakelu

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset energia-alan sääntelyviranomaiset ottavat energiatehokkuuden asianmukaisesti huomioon toteuttaessaan direktiiveissä 2009/72/EY ja 2009/73/EY eriteltyjä sääntelytehtäviään kaasun ja sähköinfrastruktuurin toimintaa koskevien päätösten osalta.

Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että kansalliset energiasääntelyviranomaiset antavat verkkotariffeja ja -sääntöjä direktiivin 2009/72/EY puitteissa kehittämällä ja ottamalla huomioon kunkin toimenpiteen kustannukset ja hyödyt verkkonhaltijoille kannustimia asettaa verkon käyttäjien saataville järjestelmäpalveluja, joiden avulla käyttäjät voivat toteuttaa energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä älykkäiden verkkojen meillä olevan käyttöönoton yhteydessä.

Verkonhaltija voi määrittää tällaiset järjestelmäpalvelut, ja ne eivät saa vaikuttaa haitallisesti järjestelmän turvallisuuteen.

Sähkön osalta jäsenvaltioiden on varmistettava, että verkkosäännöt ja verkkotariffit täyttävät liitteessä XI vahvistetut perusteet, ottaen huomioon asetuksen (EY) N:o 714/2009 mukaisesti laaditut suuntaviivat ja säännöt.

2. Jäsenvaltioiden on viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2015 varmistettava, että

- a) niiden kaasun ja sähköinfrastruktuurin energiatehokkuuden parantamismahdollisuuksista tehdään arviointi, etenkin siirron, jakelun, kuormituksen hallinnan, yhteentoimivuuden ja energiaa tuottaviin laitoksiin liittämisen osalta; mukaan lukien energian mikrotuottajien verkkoon pääsyn osalta;
- b) osoitetaan konkreettisia toimenpiteitä ja investointeja kustannustehokkaiden energiatehokkuuden parannusten toteuttamiseksi verkkoinfrastruktuurissa ja laaditaan aikataulu niiden toteutukselle.

3. Jäsenvaltiot voivat sallia verkossa siirrettävän ja jaeltavan energian osalta sellaiset järjestelmien ja tariffirakenteiden osat, joilla on sosiaalinen tavoite, edellyttäen, että siirto- ja jakeluverkkoon kohdistuvat häiriövaikutukset pidetään tarpeeseen nähden

mahdollisimman vähäisinä ja että tällaiset vaikutukset eivät ole suhteettomia sosiaaliseen tavoitteeseen nähden.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että poistetaan sellaiset siirto- ja jakelutariffit, jotka sisältyvät kannustimet, jotka ovat haitallisia sähkön tuotannon, siirron, jakelun ja toimituksen kokonaistehokkuudelle (myös energiatehokkuudelle) tai jotka voivat haitata kysyntäjoukon mukanaoloa markkinoiden tasapainottamisessa ja lisäpalvelujen hankinnassa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että verkkonhaltijoita rohkaistaan tehostamaan infrastruktuurin rakennetta ja toimintaa ja että direktiivin 2009/72/EY puitteissa tariffit suovat toimittajille mahdollisuuden edistää kansallisista olosuhteista riippuen kuluttajien osallistumista järjestelmän tehokkuuteen, mukaan lukien kysyntäjoukoon.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, verkon luotettavuuden ja turvallisuuden ylläpitämistä koskevia vaatimuksia noudattaen ja toimivaltaisten kansallisten viranomaisten asettamien avointen ja syrjimättömien perusteiden pohjalta, että siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat, jos niiden tehtävänä on tuotantolaitosten ajojärjestyksen asettaminen vastuualueellaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2009/28/EY 16 artiklan 2 kohdan soveltamista ja ottaen huomioon direktiivin 2009/72/EY 15 artikla sekä tarve varmistaa lämmön toimittamisen jatkuvuus:

- a) takaavat tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön siirron ja jakelun;
- b) tarjoavat tehokkaasta yhteistuotannosta saatavalle sähkölle ensisijaisen tai taatun pääsyn verkkoon;
- c) asettaessaan sähköntuotantolaitosten ajojärjestyksiä asettavat etusijalle tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön siinä määrin, kuin se on mahdollista vaarantamatta kansallisen sähköjärjestelmän toimintaa.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että säännöt, jotka liittyvät erilaisiin etusijajärjestyksiin verkkoonpääsyn järjestämisessä ja ajojärjestyksen määrittämisessä niiden sähköverkoissa on selitetty yksityiskohtaisesti ja että ne julkaistaan. Kun ne myöntävät ensisijaisen verkkoonpääsyn tai ajojärjestyksen tehokkaalle yhteistuotannolle, jäsenvaltiot voivat asettaa uusiutuvan energian ja tehokkaan yhteistuotannon ensisijaisuusjärjestykseen keskenään ja niiden eri tyyppien mukaan ja joka tapauksessa varmistavat, että eri uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian ensisijainen verkkoonpääsy tai ajojärjestys ei vaikeudu.

Ensimmäisessä alakohdassa vahvistettujen velvoitteiden lisäksi siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on noudatettava liitteessä XII asetettuja vaatimuksia.

Jäsenvaltiot voivat erityisesti helpottaa tehokkaissa pienimuotoisissa yhteistuotantoyksiköissä ja mikroyhteistuotantoyksiköissä tuotetun sähkön liittämistä verkkojärjestelmään. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa rohkaistava verkonhaltijoita soveltamaan mikroyhteistuotantoyksiköiden liittämiseen yksinkertaista "liitä ja ilmoita" -ilmoitusmenetelmää hyväksymismenettelyn yksinkertaistamiseksi ja lyhentämiseksi yksittäisten kansalaisten ja asentajien osalta.

6. Jollei verkon luotettavuuden ja turvallisuuden ylläpitoa koskevista vaatimuksista muuta johdu, jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tehokkaan yhteistuotannon harjoittajat voivat tarjota tasepalveluja ja muita käyttöpalveluja siirtoverkonhaltijoiden tai jakeluverkonhaltijoiden tasolla, kun tämä on teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa tehokkaan yhteistuotantolaitoksen toimintatavan kanssa. Siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on varmistettava, että tällaiset palvelut ovat osa palveluja koskevaa avointa, syrjimätöntä ja tarkastettavissa olevaa tarjousmenetelmää.

Jäsenvaltiot voivat tarvittaessa vaatia, että siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat kannustavat tehokkaita yhteistuotantolaitoksia sijoittautumaan lähelle kysyntäalueita alentamalla liittämisen ja järjestelmän käyttömaksuja.

7. Jäsenvaltiot voivat antaa verkkoon liittämistä haluaville sähkön yhteistuotantoa harjoittaville toimijoille luvan liittymätoimia koskevan tarjouspyynnön tekemiseen.

8. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset energia-alan sääntelyviranomaiset rohkaisevat kysyntäpuolen resursseja, kuten kysyntäjoustoa, osallistumaan tarjonnan ohella tukku- ja vähittäismarkkinoille.

Jollei verkkojen hallintaan liittyvistä teknisistä rajoitteista muuta johdu, jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat kohtelevat tasepalveluja ja lisäpalveluja koskevia vaatimuksia täyttäessään kysyntäjoustosta vastaavia tahojen, myös yhteisostoryhmiä, syrjimättömästi niiden teknisten valmiuksien perusteella.

Jollei verkkojen hallintaan liittyvistä teknisistä rajoitteista muuta johdu, jäsenvaltioiden on edistettävä kysyntäjoustopääsyä ja osallistumista tasapainotus-, varavoima- tai muille järjestelmäpalvelumarkkinoille muun muassa vaatimalla kansallisia energiasääntelyviranomaisia tai jos niiden kansallisissa sääntelyjärjestelmissä niin edellytetään, siirtoverkonhaltijoita ja jakeluverkonhaltijoita tiiviissä yhteistyössä kysyntäpalvelujen tarjoajien ja kuluttajien kanssa määrittelemään näille markkinoille osallistumista koskevia teknisiä eritelmiä näiden markkinoiden teknisten vaatimusten ja kysyntäjoustovalmiuksien mukaisesti. Eritelmien on sisällettävä yhteisostoryhmien osallistuminen.

9. Raportoidessaan direktiivin 2010/75/EU mukaisesti ja rajoittamatta tuon direktiivin 9 artiklan 2 kohtaa jäsenvaltioiden on harkittava sellaisten laitosten energiatehokkuustasoa koskevien tietojen sisällyttämistä, joissa harjoitetaan polttoaineiden polttoa ja joiden nimellinen kokonaislämpöteho on vähintään

50 MW, ottamalla huomioon direktiivin 2010/75/EU ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen ehkäisemiseksi 15 päivänä tammikuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/1/EY⁽¹⁾ nojalla kehitetty paras käytettävissä oleva tekniikka.

Jäsenvaltiot voivat kannustaa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen laitosten käyttäjiä parantamaan keskimääräisiä vuotuisia nettohyötysuhteitaan.

IV LUKU

HORISONTAALISET SÄÄNNÖKSET

16 artikla

Pätevyys-, akkreditointi- ja sertifiointijärjestelmien saatavuus

1. Kun jäsenvaltio katsoo, että teknisen pätevyyden, objektiivisuuden ja luotettavuuden kansallinen taso on riittämätön, sen on varmistettava, että energiapalvelujen ja energiakatselmusten suorittajien, energia-asioista vastaavien ja energiaan liittyvien, direktiivin 2010/31/EU 2 artiklan 9 kohdassa määriteltyjä rakennusosia asentavien saataville tulee tai saatavilla on viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014 sertifiointi- ja/tai akkreditointijärjestelmiä ja/tai vastaavia pätevyysjärjestelmiä, mukaan lukien tarvittaessa sopivia koulutusohjelmia.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitetut järjestelmät ovat kuluttajille avoimia, luotettavia ja auttavat saavuttamaan kansalliset energiatehokkuustavoitteet.

3. Jäsenvaltioiden on asetettava 1 kohdassa tarkoitetut sertifiointijärjestelmät ja/tai akkreditointijärjestelmät tai vastaavat pätevyysjärjestelmät julkisesti saataville, ja niiden on tehtävä yhteistyötä keskenään ja komission kanssa järjestelmien vertaamiseksi ja tunnustamiseksi.

Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, jotta kuluttajat ovat tietoisia pätevyys- ja/tai sertifiointijärjestelmien saatavuudesta 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

17 artikla

Tiedottaminen ja koulutus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että saatavissa olevista energiatehokkuusjärjestelmistä sekä taloudellisista ja oikeudellisista puitteista tiedotetaan avoimesti ja tietoa jaetaan laajalti kaikille asianomaisille markkinatoimijoille, kuten kuluttajat, rakentajat, arkkitehdit, insinöörit, ympäristö- ja energiataarkastajat ja direktiivissä 2010/31/EU määriteltyjen rakennusosien, asentajat.

Jäsenvaltioiden on rohkaistava pankeille ja muille rahoituslaitoksille suunnattua tiedottamista, joka koskee mahdollisuuksia osallistua energiatehokkuuden parantamistoimien rahoittamiseen, myös luomalla julkisen ja yksityisen sektorin välisiä kumppanuuksia.

⁽¹⁾ EUVL L 24, 29.1.2008, s. 8.

2. Jäsenvaltioiden on luotava asianmukaiset edellytykset, jotta markkinatoimijat voivat tarjota energian kuluttajille riittävää ja kohdennettua tiedotusta ja neuvontaa energiatehokkuudesta.

3. Komissio tarkastelee, miten sen toimenpiteet sellaisten foorumien kehittämisen tukemiseksi, joihin osallistuu muun muassa eurooppalaisia työmarkkinaosapuolia, jotka edistävät energiatehokkuutta koskevia koulutusohjelmia, ovat vaikuttaneet ja tekee tarvittaessa ehdotuksia lisätoimenpiteiksi. Komissio rohkaisee eurooppalaisia työmarkkinaosapuolia käymään keskustelua energiatehokkuudesta.

4. Jäsenvaltioiden on yhdessä sidosryhmien kanssa, mukaan lukien alue- ja paikallisviranomaiset, edistettävä sopivia tiedotus-, valistus- ja koulutusaloitteita, jotta kansalaisille voidaan tiedottaa energiatehokkuustoimien avulla saavutettavista eduista ja niihin liittyvistä käytännön seikoista.

5. Komissio rohkaisee jäsenvaltioita vaihtamaan keskenään tietoja parhaista energiatehokkuuskäytännöistä ja jakamaan niitä laajasti.

18 artikla

Energiapalvelut

1. Jäsenvaltioiden on edistettävä energiapalvelumarkkinoita ja pk-yritysten pääsyä näille markkinoille:

- a) jakamalla selkeää ja helposti saatavilla olevaa tietoa
 - i) saatavilla olevista energiapalvelusopimuksista ja lausekkeista, jotka tällaisiin sopimuksiin olisi sisällytettävä energiansäästöjen ja loppukäyttäjän oikeuksien takaamiseksi;
 - ii) energiatehokkuushankkeita tukevista rahoitusvälineistä, kannustimista, avustuksista ja lainoista;
- b) edistämällä muun muassa toimialajärjestöjen kautta laatu- ja merkintöjen kehittämistä;
- c) julkaisemalla luettelo saatavilla olevista energiapalvelujen tarjoajista, jotka ovat päteviä ja/tai sertifioituja, sekä niiden pätevyksistä ja/tai sertifikaateista 16 artiklan mukaisesti, ja päivittämällä sitä säännöllisesti, tai tarjoamalla liittymä, jonka kautta palvelujen tarjoajat voivat antaa tietoja;
- d) rohkaisemalla julkista sektoria hyödyntämään energiapalveluja koskevia tarjouksia etenkin rakennusten korjaamisessa:
 - i) asettamalla saataville mallisopimuksia energiatehokkuutta koskevia sopimuksia varten, jotka sisältävät vähintään liitteessä XIII luetellut kohdat;
 - ii) asettamalla saataville tietoja parhaista käytännöistä energiatehokkuutta koskevia sopimuksia varten, mukaan lukien elinkaaren huomioon ottava kustannus-hyötyanalyysi, jos sellainen on saatavilla;

e) antamalla kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman puitteissa laatu-arvio energiapalvelumarkkinoiden nykyisestä ja tulevasta kehityksestä.

2. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa tuettava energiapalvelujen markkinoiden asianmukaista toimintaa

- a) osoittamalla ja julkistamalla yksi tai useampi yhteyspiste, josta loppukäyttäjät voivat saada 1 kohdassa tarkoitettua tietoa;
- b) toteuttamalla tarvittaessa toimenpiteitä sellaisten sääntelyä koskevien ja muiden esteiden poistamiseksi, jotka estävät energiatehokkuutta koskevien sopimusten ja muita energiatehokkuuspalveluja koskevien mallien hyödyntämisen energiansäästötoimenpiteiden osoittamiseksi ja/tai täytäntöön panemiseksi;
- c) harkitsemalla valitusasiamiehen kaltaisen riippumattoman mekanismin käyttöönottoa tai valitsemista, jotta voidaan varmistaa, että valitusten käsittely ja energiapalvelusopimuksista johtuvien riitojen tuomioistuimen ulkopuolinen ratkaisu ovat tehokkaita;
- d) antamalla riippumattomille markkinatoimijoille mahdollisuus edistää markkinoiden kehitystä kysyntä- ja tarjontapuolella.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että energian jakelijat, jakeluverkonhaltijat ja energian vähittäismyyntiyritykset pidättävät sellaisista toimista, jotka voivat estää energiapalvelujen ja muiden energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden kysyntää tai toteuttamista tai haitata tällaisten palvelujen ja toimenpiteiden markkinoiden kehittymistä, mukaan lukien markkinoiden sulkeminen kilpailijoilta tai määräävän markkina-aseman väärinkäyttö.

19 artikla

Muut energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet

1. Jäsenvaltioiden on arvioitava energiatehokkuuden sääntelyä koskevia ja muita esteitä ja toteutettava tarvittaessa asianmukaisia toimenpiteitä niiden poistamiseksi etenkin seuraavien tekijöiden osalta, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioiden omaisuus- ja vuokralainsäädännön peruseräitä:

- a) ristiriitaiset kannustimet rakennuksen omistajan ja vuokralaisen välillä tai sen omistajien kesken; olisi pyrittävä varmistamaan, etteivät osapuolet jätä tekemättä energiatehokkuutta parantavia investointeja, jotka he olisivat muutoin tehneet, siitä syystä, etteivät he saa niistä täyttä yksilökohtaista hyötyä, tai siksi, ettei ole olemassa sääntöjä kustannusten ja hyötyjen jakamisesta osapuolten kesken, mukaan lukien usean omistajan kiinteistöjen päätöksentekomenettelyä sääntelevät kansalliset säännöt ja toimenpiteet;

b) julkisia hankintoja sekä vuotuisen talousarvion laadintaa ja kirjanpitoa koskevat oikeudelliset ja sääntelyä koskevat säännökset, hallinnolliset määräykset ja hallinnolliset käytännöt; olisi pyrittävä varmistamaan, ettei yksittäisiä julkisia elimiä estetä tekemästä investointeja, joilla parannetaan energiatehokkuutta ja minimoidaan odotettavissa olevia elinkaarikustannuksia, eikä käyttämästä energiatehokkuutta koskevia pitkän aikavälin sopimuksia ja muita kolmannen osapuolen kanssa sovellettavia pitkän aikavälin rahoitusmekanismeja.

Tällaisiin esteiden poistamiseen tähtääviin toimenpiteisiin voi sisältyä kannustimien tarjoamista, oikeudellisten säännösten tai hallinnollisten määräysten kumoamista tai muuttamista taikka suuntaviivojen ja tulkitsevien tiedonantojen antamista tai hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistamista. Toimenpiteet voidaan yhdistää energiatehokkuutta koskevan koulutuksen ja erityisen tiedotuksen ja teknisen avun tarjoamiseen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua esteiden arvioinnista ja toimenpiteistä on ilmoitettava komissiolle 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa ensimmäisessä kansallisessa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmassa. Komissio edistää asiaa koskevien kansallisten parhaiden käytäntöjen vaihtoa.

20 artikla

Kansallinen energiatehokkuusrahasto, rahoitus ja tekninen tuki

1. Jäsenvaltioiden on helpotettava rahoitusmekanismien perustamista tai nykyisten käyttöä energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä varten useiden rahoituskanavien hyötyjen maksimoimiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamista.

2. Komissio avustaa tarvittaessa suoraan tai eurooppalaisten rahoituslaitosten kautta jäsenvaltioita perustamaan rahoitusjärjestelyjä ja teknisen tuen järjestelmiä, joiden tarkoituksena on lisätä eri alojen energiatehokkuutta.

3. Komissio helpottaa toimivaltaisten kansallisten tai alueellisten viranomaisten tai elinten välistä parhaiden käytäntöjen vaihtoa esimerkiksi sääntelyelinten vuosittaisten kokousten avulla ja sellaisten julkisten tietokantojen avulla, joihin sisältyy tietoja jäsenvaltioiden täytäntöönpanotoimista sekä maiden välisiä vertailuja.

4. Jäsenvaltiot voivat perustaa kansallisen energiatehokkuusrahaston. Rahastolla on pyrittävä tukemaan kansallisia energiatehokkuusaloitteita.

5. Jäsenvaltiot voivat sallia, että 5 artiklan 1 kohdan velvoitteet täytetään suorittamalla vuosittain kansalliseen energiatehokkuusrahastoon maksuosuus, joka vastaa näiden velvoitteiden täyttämisen edellyttämiä investointeja.

6. Jäsenvaltiot voivat säätää, että velvoitetut osapuolet voivat täyttää 7 artiklan 1 kohdan mukaiset velvoitteensa suorittamalla vuosittain kansalliseen energiatehokkuusrahastoon maksuosuuden, joka vastaa näiden velvoitteiden täyttämisen edellyttämiä investointeja.

7. Jäsenvaltiot voivat käyttää päätöksen N:o 406/2009/EY mukaisista vuosittaisista päästökiintiöistä saamiaan tuloja kehittämään innovatiivisia rahoitusjärjestelyjä, jotta 5 artiklan mukainen rakennusten energiatehokkuuden parantamistavoite toteutuu käytännössä.

21 artikla

Muutokertoimet

Energiasäästöjen vertailussa ja vertailukelpoisiksi yksiköiksi muuntamisessa sovelletaan liitteessä IV säädettyjä muutokertoimia, jollei muiden muutokertoimien käyttö ole perusteltua.

V LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

22 artikla

Delegoidut säädökset

1. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 23 artiklan mukaisesti 14 artiklan 10 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen uudelleentarkastelusta.

2. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 23 artiklan mukaisesti liitteissä I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X ja XII säädettyjen arvojen, laskentamenetelmien, primäärienergiakertoimen oletusarvon ja vaatimusten mukauttamiseksi tekniikan kehitykseen.

23 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä tässä artikkelissa säädetyin edellytyksin.

2. Siirretään 22 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä komissiolle viideksi vuodeksi 4 päivästä joulukuuta 2012.

3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 22 artiklassa tarkoitettua säädösvallan siirtoa. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Päätös tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* tai jonakin myöhempänä, päätöksessä mainittuna päivänä. Päätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyyyteen.

4. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

5. Edellä olevan 22 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella.

24 artikla

Uudelleentarkastelu ja täytäntöönpanon seuranta

1. Jäsenvaltioiden on vuodesta 2013 alkaen raportoitava viimeistään kunkin vuoden huhtikuun 30 päivänä kansallisten energiatehokkuustavoitteiden täyttämiseksi saavutetusta edistymisestä liitteessä XIV olevan 1 osan mukaisesti. Raportti voi olla osa jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista 13 päivänä heinäkuuta 2010 annetussa neuvoston suosituksessa 2010/410/EU⁽¹⁾ tarkoitettuja kansallisia uudistusohjelmia.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2014 ja sen jälkeen joka kolmas vuosi kansalliset energiatehokkuuden toimintasuunnitelmat. Kansallisissa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmissa on käsiteltävä merkittäviä energiatehokkuustoimenpiteitä ja odotettuja tai saavutettuja energiansäästöjä, mukaan lukien energian toimittamisessa, siirrosta ja jakelusta sekä energian loppukäytössä saavutetut säästöt, jotta saavutettaisiin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kansalliset energiatehokkuustavoitteet. Kansallisia energiatehokkuuden toimintasuunnitelmia on täydennettävä ajan tasalle saatetuilla arvioilla odotetusta primäärienergian kokonaiskulutuksesta vuonna 2020 sekä arvioilla primäärienergian kulutuksesta liitteessä XIV olevassa 1 kohdassa mainituilla aloilla.

Komissio toimittaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2012 mennessä mallin, joka toimii ohjeena kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien laatimiselle. Tuo malli hyväksytään 26 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla neuvonantavalla menettelyllä. Kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien on joka tapauksessa sisällettävä liitteessä XIV määritellyt tiedot.

3. Komissio arvioi vuotuiset raportit ja kansalliset energiatehokkuuden toimintasuunnitelmat ja arvioi, missä määrin jäsenvaltiot ovat edistyneet 3 artiklan 1 kohdassa vaadittujen kansallisten energiatehokkuustavoitteiden saavuttamisessa ja tämän direktiivin täytäntöönpanossa. Komissio toimittaa arviointinsa Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Komissio voi raporteista ja kansallisista energiatehokkuuden toimintasuunnitelmista tekemänsä arvioinnin pohjalta antaa suosituksia jäsenvaltioille.

4. Komissio seuraa tämän direktiivin täytäntöönpanon vaikutusta direktiiveihin 2003/87/EY, 2009/28/EY ja 2010/31/EU ja päätökseen N:o 406/2009/EY sekä teollisuuden aloihin, erityisesti niihin, jotka ovat alttiita merkittävälle hiilivuodon vaaralle päätöksessä 2010/2/EU tarkoitettulla tavalla.

5. Komissio tarkastelee uudelleen ensimmäisen kerran kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien arvioinnin yhteydessä ja sen jälkeen joka kolmas vuosi, onko 14 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu soveltamisesta vapauttaminen edelleen tarpeen. Jos uudelleentarkastelussa todetaan, että jokin vapautuksen perusteista ei ole enää perusteltu, kun otetaan huomioon vapautettujen laitosten lämpökuorman saatavuus ja todelliset toimintaolosuhteet, komissio ehdottaa asianmukaisia toimenpiteitä.

6. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle liitteessä I esitettyjen menetelmien mukaisesti ennen kunkin vuoden huhtikuun 30 päivää tilastotiedot tehokkaalla ja matalatehoisella yhteistuotannolla tapahtuvasta kansallisesta sähkön- ja lämmön- tuotannosta suhteessa sähkön- ja lämmöntuotannon kokonais- kapasiteettiin. Niiden on myös toimitettava vuotuiset tilastotiedot sähkön ja lämmön yhteistuotantokapasiteetista ja yhteistuotantoon käytettävistä polttoaineista sekä kaukolämmityksen ja -jäähdytyksen tuotannosta ja kapasiteetista suhteessa sähkön ja lämmön kokonaistuotantoon ja -kapasiteettiin. Jäsenvaltioiden on toimitettava tilastotiedot yhteistuotantoa soveltamalla saavutetuista primäärienergian säästöistä liitteessä II esitettyjen menetelmien mukaisesti.

7. Komissio esittää 30 päivään kesäkuuta 2014 mennessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua arvionsa, johon liittyy tarvittaessa ehdotuksia lisätoimenpiteiksi.

8. Komissio tarkastelee 6 artiklan täytäntöönpanon vaikuttavuutta viimeistään 5 päivänä joulukuuta 2015 ottaen huomioon direktiivissä 2004/18/EY säädetyt vaatimukset ja antaa kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Tähän kertomukseen liitetään tarvittaessa ehdotuksia lisätoimenpiteiksi.

9. Komissio antaa viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2016 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen 7 artiklan täytäntöönpanosta. Kertomukseen liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotus yhteen tai useampaan seuraavista tarkoituksista:

- a) 7 artiklan 1 kohdassa säädetyt lopullisen päivämäärän muuttaminen;
- b) 7 artiklan 1, 2 ja 3 kohdassa säädettyjen vaatimusten tarkistaminen;
- c) uusien yhteisten vaatimusten asettaminen etenkin 7 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuihin kysymyksiin.

⁽¹⁾ EUVL L 191, 23.7.2010, s. 28.

10. Komissio arvioi viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2018 jäsenvaltioiden edistymistä 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sääntelyllisten ja muiden esteiden poistamisessa. Tämän arvioinnin johdosta annetaan tarvittaessa ehdotuksia lisätoimenpiteiksi.

11. Komissio asettaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut raportit julkisesti saataville.

25 artikla

Verkkofoorumi

Komissio perustaa verkkofoorumin tämän direktiivin kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla tapahtuvan täytäntöönpanon edistämiseksi. Tällä foorumilla tuetaan kokemusten vaihtoa käytännöistä, vertailutiedoista, verkottumistoimista ja innovatiivisista käytännöistä.

26 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.

2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklaa.

27 artikla

Muutokset ja kumoamiset

1. Kumotaan direktiivi 2006/32/EY 5 päivästä kesäkuuta 2014, lukuun ottamatta sen 4 artiklan 1–4 kohtaa ja sen liitteitä I, III ja IV, sanotun kuitenkin vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa määräaika, jonka kuluessa niiden on saatettava mainittu direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Direktiivin 2006/32/EY 4 artiklan 1–4 kohta ja liitteet I, III ja IV kumotaan 1 päivästä tammikuuta 2017.

Kumotaan direktiivi 2004/8/EY 5 päivästä kesäkuuta 2014, sanotun kuitenkin vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa määräaika, jonka kuluessa niiden on saatettava mainittu direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Viittauksia direktiiveihin 2006/32/EY ja 2004/8/EY pidetään viittauksina tähän direktiiviin tämän direktiivin liitteessä XV olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

2. Kumotaan direktiivin 2010/30/EU 9 artiklan 1 ja 2 kohta 5 päivästä kesäkuuta 2014.

3. Muutetaan direktiivi 2009/125/EY seuraavasti:

1) Lisätään johdanto-osan kappale seuraavasti:

”(35 a) Rakennusten energiatehokkuudesta 19 päivänä toukokuuta 2010 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2010/31/EU (*) jäsenvaltioita vaaditaan asettamaan energiatehokkuutta koskevat vaatimukset rakennuksen osille, jotka muodostavat osan rakennuksen vaippaa, ja olemassa oleviin rakennuksiin asennetuille rakennuksen teknisille järjestelmille järjestelmävaatimukset, jotka koskevat kokonaisenergiatehokkuutta, oikeaa asentamista sekä asianmukaista mitoitusta, säätämistä ja ohjaamista. Tämän direktiivin tavoitteiden mukaista on, että nämä vaatimukset voivat tietyissä olosuhteissa rajoittaa tämän direktiivin ja sen täytäntöönpanotoimenpiteiden mukaisten energiaan liittyvien tuotteiden asentamista, edellyttäen että tällaiset vaatimukset eivät muodosta perusteetonta markkinoiden estettä.

(*) EUVL L 153, 18.6.2010, s. 13.”

2) Lisätään 6 artiklan 1 kohdan loppuun virke seuraavasti:

”Tällä ei kuitenkaan rajoiteta jäsenvaltioiden direktiivin 2010/31/EU 4 artiklan 1 kohdan ja 8 artiklan mukaisesti asettamien energiatehokkuusvaatimusten ja järjestelmävaatimusten soveltamista.”

28 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 5 päivänä kesäkuuta 2014.

Sen estämättä, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, jäsenvaltioiden on saatettava 4 artiklan, 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan, 5 artiklan 5 kohdan, 5 artiklan 6 kohdan, 7 artiklan 9 kohdan viimeisen alakohdan, 14 artiklan 6 kohdan, 19 artiklan 2 kohdan, 24 artiklan 1 kohdan ja 24 artiklan 2 kohdan sekä liitteessä V olevan 4 kohdan noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan niissä säädettyihin päivämääriin mennessä.

Niiden on viipymättä toimitettava komissiolle kirjallisena nämä säännökset.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

*29 artikla***Voimaantulo**

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

*30 artikla***Osoitus**

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 25 päivänä lokakuuta 2012.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

M. SCHULZ

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

A. D. MAVROYIANNIS

LIITE I

YHTEISTUOTANNOSTA SAATAVAN SÄHKÖN LASKENNAN YLEISET PERIAATTEET

I osa

Yleiset periaatteet

Yhteistuotannosta saatavan sähkön laskemiseen käytettävien arvojen määrittämisen perustana on yksikön odotettu tai tosiasiallinen toiminta tavanomaisissa käyttöolosuhteissa. Mikroyhteistuotantoyksiköiden osalta laskenta voi perustua sertifioituihin arvoihin.

- a) Yhteistuotannosta saatava sähköntuotanto katsotaan yhtä suureksi kuin yksikön vuosittainen kokonaissähköntuotanto päägeneraattorien ulostulokohdasta mitattuna
- i) II osassa tarkoitetuissa tyyppien b, d, e, f, g ja h yhteistuotantoyksiköissä, joiden vuosittaiseksi kokonaishyötysuhteeksi jäsenvaltiot ovat vahvistaneet vähintään 75 prosenttia; ja
- ii) II osassa tarkoitetuissa tyyppien a ja c yhteistuotantoyksiköissä, joiden vuosittaiseksi kokonaishyötysuhteeksi jäsenvaltiot ovat vahvistaneet vähintään 80 prosenttia.
- b) Yhteistuotantoyksiköissä, joiden vuosittainen kokonaishyötysuhde on alle a kohdan i alakohdassa tarkoitettujen arvojen (II osassa tarkoitettujen tyyppien b, d, e, f, g ja h yhteistuotantoyksiköt) tai joiden vuosittainen kokonaishyötysuhde on alle a kohdan ii alakohdassa tarkoitettujen arvojen (II osassa tarkoitettujen tyyppien a ja c yhteistuotantoyksiköt), yhteistuotannon laskemiseen käytetään seuraavaa kaavaa:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} \cdot C$$

jossa:

E_{CHP} on yhteistuotannosta saatavan sähkön määrä

C on rakennusaste

H_{CHP} on yhteistuotannosta saatavan hyötylämmön määrä (tätä tarkoitusta varten laskettuna se on kokonaislämmöntuotanto vähennettynä erillisissä kattiloissa tai höyrygeneraattorista ennen turbiinia otetulla tuorehöyryllä tuotetulla lämmöllä).

Yhteistuotannosta saatavaa sähköä koskevan laskelman on perustuttava tosiasialliseen rakennusasteeseen. Jos yhteistuotantoyksikön tosiasiallista rakennusastetta ei tiedetä, II osassa tarkoitettuihin tyyppien a, b, c, d ja e yksiköihin voidaan soveltaa etenkin tilastollisiin tarkoituksiin seuraavia oletusarvoja edellyttäen, että näin määritetty yhteistuotannosta saatava sähkö on enintään yksikön kokonaissähköntuotanto:

Yksikön tyyppi	Rakennusasteen oletusarvo C
Kaasukombiturbiini, johon liittyy lämmön talteenotto	0,95
Vastapainehöyryturbiini	0,45
Väliottolauhdutusturbiini	0,45
Kaasuturbiini, johon liittyy lämmön talteenotto	0,55
Polttoainemoottori	0,75

Jos jäsenvaltiot ottavat käyttöön rakennusasteen oletusarvoja II osassa tarkoitetuille tyyppien f, g, h, i, j ja k yksiköille, tällaiset oletusarvot on julkaistava ja ilmoitettava komissiolle.

- c) Jos osa yhteistuotantoprosessiin käytettävän polttoainepanoksen energiasisällöstä otetaan talteen kemikaaleina ja käytetään uudelleen, tämä osa voidaan vähentää polttoainepanoksesta ennen a ja b kohdassa tarkoitettujen kokonaishyötysuhteen laskemista.
- d) Jäsenvaltiot voivat tietyn yksikön operatiivisten tietojen perusteella määrittää rakennusasteen sähkön ja hyötylämmön väliseksi suhteeksi yhteistuotannon toimiessa alhaisella kapasiteetilla.
- e) Jäsenvaltiot voivat käyttää a ja b kohdan mukaisissa laskelmissa muitakin kuin yhden vuoden mittaisia raportointikausia.

II osa

Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat yhteistuotantotekniikat

- a) Kaasukombiturbiini, johon liittyy lämmön talteenotto
- b) Vastapainehöyryturbiini
- c) Väliottolauhdutusturbiini
- d) Kaasuturbiini, johon liittyy lämmön talteenotto
- e) Polttomoottori
- f) Mikroturbiinit
- g) Stirling-moottorit
- h) Polttokennot
- i) Höyrykoneet
- j) Orgaaniset Rankine-prosessit
- k) Muuntyyppinen tekniikka tai tekniikoiden yhdistelmä, joka vastaa 2 artiklan 30 alakohdassa vahvistettua määritelmää.

Jäsenvaltioiden on yhteistuotannosta saatavan sähkön laskennan yleisiä periaatteita toteuttaessaan ja soveltaessaan noudatettava yksityiskohtaisista ohjeista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/8/EY liitteen II täytäntöönpanoa ja soveltamista varten 19 päivänä marraskuuta 2008 tehdyllä komission päätöksellä 2008/952/EY ⁽¹⁾ säädettyjä yksityiskohtaisia ohjeita.

⁽¹⁾ EUVL L 338, 17.12.2008, s. 55.

LIITE II

MENETELMÄT, JOILLA MÄÄRITELLÄÄN YHTEISTUOTANTOPROSESSIN HYÖTYSUHDE

Yhteistuotannon hyötysuhteen ja primäärienergian säästöjen laskemiseen käytettävien arvojen määrityksen perustana on yksikön odotettu tai tosiasiallinen toiminta tavanomaisissa käyttöolosuhteissa.

a) Tehokas yhteistuotanto

Tässä direktiivissä tarkoitetun tehokkaan yhteistuotannon on täytettävä seuraavat perusteet:

- yhteistuotantoyksiköiden yhteistuotannolla saatavien b kohdan mukaisesti laskettujen primäärienergian säästöjen on oltava vähintään 10 prosenttia verrattuna sähkön ja lämmön erillisen tuotannon viitearvoihin,
- tehokkaaksi yhteistuotannoksi voidaan katsoa pienimuotoisten yhteistuotantoyksiköiden ja mikroyhteistuotantoyksiköiden tuotanto, jolla saadaan aikaan primäärienergian säästöjä.

b) Primäärienergian säästöjen laskeminen

Liitteen I mukaisesti määritellyllä yhteistuotannolla saatavat primäärienergian säästöt lasketaan seuraavan kaavan perusteella:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHP H_{\eta}}{Ref H_{\eta}} + \frac{CHP E_{\eta}}{Ref E_{\eta}}} \right) \times 100 \%$$

jossa:

PES on primäärienergian säästö.

CHP H_{η} on yhteistuotannon lämpöhyötysuhde, jolla tarkoitetaan vuosittaista hyötylämmön tuotosta jaettuna yhteistuotannolla tuotetun hyötylämpötuotoksen ja sähkön yhteismäärään käytetyllä polttoainepanoksella.

Ref H_{η} on erillisen lämmöntuotannon hyötysuhteen viitearvo.

CHP E_{η} on yhteistuotannon sähköhyötysuhde, jolla tarkoitetaan vuosittaista yhteistuotannosta saatavaa sähköä jaettuna yhteistuotannolla tuotetun hyötylämpötuotoksen ja sähkön yhteismäärään käytetyllä polttoainepanoksella. Jos yhteistuotantoyksikkö tuottaa mekaanista energiaa, vuosittaiseen yhteistuotannosta saatavan sähkön määrään voidaan lisätä erä, joka edustaa kyseisen mekaanisen energian määrää vastaavaa sähkön määrää. Tämä lisäerä ei luo oikeutta antaa 14 artiklan 10 kohdan mukaista alkuperätakuuta.

Ref E_{η} on erillisen sähköntuotannon hyötysuhteen viitearvo.

c) Energiansäästöjen laskeminen vaihtoehtoista laskutapaa käyttäen

Jäsenvaltiot voivat laskea sähkö- ja mekaanisen energian ja lämmön tuotannosta saatavat primäärienergian säästöt jäljempänä esitetyllä tavalla käyttämättä liitteen I säännöksiä, joilla suljetaan samaan prosessiin kuuluva muu kuin yhteistuotettu lämpö ja sähkö kyseisen prosessin ulkopuolelle. Kyseistä tuotantoa voidaan pitää tehokkaana yhteistuotantona edellyttäen, että se täyttää tämän liitteen a kohdassa esitetyt hyötysuhdeperusteet ja että sähkökapasiteettiltaan yli 25 MW:n yhteistuotantolaitosten kokonaishyötysuhde on yli 70 prosenttia. Tällaisesta yhteistuotannosta saadun sähkön määrän erittely alkuperätakuun saamiseksi ja tilastotarkoituksiin on kuitenkin määrittävä liitteen I mukaisesti.

Jos prosessin primäärienergian säästöt lasketaan edellä osoitetulla vaihtoehtoisella laskutavalla, primäärienergian säästöt on laskettava käyttäen tässä liitteessä olevan b kohdan kaavaa siten, että tekijä "CHP H_η" korvataan tekijällä "H_η" ja tekijä "CHP E_η" tekijällä "E_η", jolloin

H_η:lla tarkoitetaan prosessin lämpöhyötysuhdetta, joka määritellään vuosittaisena lämpötuotoksena jaettuna lämpö- ja sähkötuotoksen yhteismäärään käytetyllä polttoainepanoksella.

E_η:lla tarkoitetaan prosessin sähköhyötysuhdetta, joka määritellään vuosittaisena sähkötuotoksena jaettuna lämpö- ja sähkötuotoksen yhteismäärään käytetyllä polttoainepanoksella. Jos yhteistuotantoyksikkö tuottaa mekaanista energiaa, vuosittaiseen yhteistuotannosta saatavan sähkön määrään voidaan lisätä erä, joka edustaa kyseisen mekaanisen energian määrää vastaavaa sähkön määrää. Tämä lisäerä ei luo oikeutta antaa 14 artiklan 10 kohdan mukaista alkuperäisyyttä.

- d) Jäsenvaltiot voivat käyttää tämän liitteen b ja c kohdan mukaisissa laskelmissa muitakin kuin yhden vuoden mittaisia raportointikausia.
- e) Mikroyhteistuotantoyksiköiden osalta primäärienergian säästöjen laskeminen voi perustua sertifioituihin tietoihin.
- f) Sähkön ja lämmön erillisen tuotannon hyötysuhteen viitearvot

Yhdenmukaistetut hyötysuhteen viitearvot sisältävät asiaankuuluvien tekijöiden, kuten rakentamisvuoden ja polttoainetyyppien, mukaan eriytettyjen viitearvojen matriisin, ja niiden on perustuttava hyvin dokumentoituun analyysiin, jossa otetaan huomioon muun muassa todellisissa olosuhteissa operatiivisessa käytössä saadut tiedot, polttoaineseos ja ilmasto-olosuhteet sekä sovelletut yhteistuotantoteknologiat.

Edellä b kohdassa olevassa kaavassa tarkoitetuilla sähkön ja lämmön erillisen tuotannon hyötysuhteen viitearvoilla määritellään käyttöhyötysuhde siinä sähkön ja lämmön erillisessä tuotannossa, joka on määrä korvata yhteistuotannolla.

Hyötysuhteen viitearvot lasketaan seuraavia periaatteita noudattaen:

1. Yhteistuotantoyksiköiden osalta vertailu erillisen sähköntuotannon kanssa perustuu periaatteeseen, jonka mukaan vertailu tapahtuu polttoaineluokittain.
2. Kutakin yhteistuotantoyksikköä verrataan parhaaseen saatavilla olevaan ja taloudellisesti perusteltavissa olevaan teknologiaan, jota markkinoilla on käytetty sähkön ja lämmön erilliseen tuotantoon yhteistuotantoyksikön rakentamisvuonna.
3. Yli kymmenen vuotta vanhojen yhteistuotantoyksiköiden hyötysuhteen viitearvot asetetaan samalle tasolle kuin kymmenen vuotta vanhojen yksiköiden viitearvot.
4. Sähkön ja lämmön erillisen tuotannon hyötysuhteen viitearvoissa on otettava huomioon jäsenvaltioiden erilaiset erot.

LIITE III

KESKUSHALLINNON TEKEMIIN TUOTTEIDEN, PALVELUJEN JA RAKENNUSTEN HANKINTOIHIIN LIITTYVÄT ENERGIAITEHOKKUUSVAATIMUKSET

Tuotteita, palveluja tai rakennuksia hankkivien keskushallintojen, siinä määrin kuin tämä on johdonmukaista kustannustehokkuuden, taloudellisen toteutettavuuden, laajemman kestävyys, teknisen soveltuvuuden sekä riittävän kilpailun kanssa, on

- a) jos tuote kuuluu direktiivin 2010/30/EU nojalla annetun delegoidun säädöksen tai siihen liittyvän komission täytäntöönpanodirektiivin soveltamisalaan, hankittava ainoastaan korkeimpaan mahdolliseen energiatehokkuusluokkaan kuuluvia tuotteita, kun otetaan huomioon tarve varmistaa riittävä kilpailu;
- b) jos a alakohdan soveltamisalaan kuulumaton tuote kuuluu direktiivin 2009/125/EY nojalla ja tämän direktiivin voimaantulon jälkeen hyväksytyn täytäntöönpanotoimenpiteen soveltamisalaan, hankittava ainoastaan tuotteita, jotka vastaavat täytäntöönpanotoimenpiteessä määriteltyjä energiatehokkuuden viitearvoja;
- c) hankittava Amerikan yhdysvaltojen hallituksen ja Euroopan yhteisön välisen toimistolaitteiden energiatehokkuutta osoittavia merkintöjä koskevien ohjelmien yhteensovittamista koskevan sopimuksen tekemisestä 18 päivänä joulukuuta 2006 tehdyn neuvoston päätöksen 2006/1005/EY ⁽¹⁾ soveltamisalaan kuuluvia toimistolaitteita, jotka ovat vähintään mainitun päätöksen liitteenä olevan sopimuksen liitteessä C lueteltuja energiatehokkuusvaatimuksia vastaavien vaatimusten mukaiset;
- d) hankittava ainoastaan renkaita, jotka kuuluvat renkaiden merkitsemisestä polttoainetaloudellisuuden ja muiden keskeisten ominaisuuksien osalta 25 päivänä marraskuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1222/2009 ⁽²⁾ määriteltyyn korkeimpaan polttoainetaloudellisuusluokkaan. Tämä vaatimus ei estä julkisia elimiä hankkimasta korkeimpaan märkäpitoluokkaan tai vierintämeluluokkaan kuuluvia renkaita, jos se on perusteltua turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvistä syistä;
- e) vaadittava palveluhankintasopimuksia koskevissa tarjouspyynnöissään, että palveluntarjoajat käyttävät kyseessä olevia palveluja tarjotessaan ainoastaan edellä a–d alakohdassa tarkoitettuja vaatimuksia täyttäviä tuotteita. Tätä vaatimusta sovelletaan ainoastaan uusiin tuotteisiin, joita palveluntarjoajat hankkivat osittain tai kokonaan kyseisen palvelun tarjoamista varten;
- f) hankittava ainoastaan rakennuksia tai tehtävä uusia vuokrasopimuksia ainoastaan rakennuksista, jotka täyttävät vähintään 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja energiatehokkuutta koskevat vähimmäisvaatimukset, paitsi jos hankinnan tarkoituksena on:
 - i) pitkälle menevä perusparannus tai purkaminen;
 - ii) kun on kyse julkisista elimistä, myydä rakennus eteenpäin käyttämättä sitä julkisen elimen omiin tarkoituksiin, tai
 - iii) säilyttää rakennus virallisesti suojeltuna osana määrättyä ympäristöä tai sen erityisen arkkitehtonisen tai historiallisen arvon vuoksi.

Näiden vaatimusten noudattaminen on todennettava direktiivin 2010/31/EU 11 artiklassa tarkoitetuilla energiatehokkuustodistuksilla.

⁽¹⁾ EUVL L 381, 28.12.2006, s. 24.

⁽²⁾ EUVL L 342, 22.12.2009, s. 46.

LIITE IV

TIIETTYJEN ENERGIAN LOPPUKÄYTÖN POLTTOAINEIDEN ENERGIASISÄLTÖ – MUUNTOTAULUKKO ⁽¹⁾

Energiahuone	kJ (nettolämpöarvo)	kgoe (nettolämpöarvo)	kWh (nettolämpöarvo)
1 kg koksia	28 500	0,676	7,917
1 kg kivihiiltä	17 200–30 700	0,411–0,733	4,778–8,528
1 kg ruskohiilibrikettejä	20 000	0,478	5,556
1 kg mustaa ligniittiä	10 500–21 000	0,251–0,502	2,917–5,833
1 kg ruskohiiltä	5 600–10 500	0,134–0,251	1,556–2,917
1 kg öljyliusketta	8 000–9 000	0,191–0,215	2,222–2,500
1 kg turvetta	7 800–13 800	0,186–0,330	2,167–3,833
1 kg turvebrikettejä	16 000–16 800	0,382–0,401	4,444–4,667
1 kg raskasta polttoöljyä	40 000	0,955	11,111
1 kg kevyttä polttoöljyä	42 300	1,010	11,750
1 kg moottoripolttoainetta (bensiniä)	44 000	1,051	12,222
1 kg parafiinia	40 000	0,955	11,111
1 kg nestekaasua	46 000	1,099	12,778
1 kg maakaasua ⁽¹⁾	47 200	1,126	13,10
1 kg nesteytettyä maakaasua	45 190	1,079	12,553
1 kg puuta (kosteuspitoisuus 25 %) ⁽²⁾	13 800	0,330	3,833
1 kg pellettejä/puubrikettejä	16 800	0,401	4,667
1 kg jätettä	7 400–10 700	0,177–0,256	2,056–2,972
1 MJ lämpöenergiaa	1 000	0,024	0,278
1 kWh sähköenergiaa	3 600	0,086	1 ⁽³⁾

Lähde: Eurostat.

⁽¹⁾ 93 prosenttia metaania.⁽²⁾ Jäsenvaltiot voivat soveltaa muita arvoja sen mukaan, minkä tyyppistä puuta asianomaisessa jäsenvaltiossa eniten käytetään.⁽³⁾ Sovelletaan, jos energiansäästöt lasketaan suhteessa primäärienergian kulutukseen käyttäen energian loppukulutukseen perustuvaa alhaalta ylös -lähestymistapaa. Kilowattitunteina mitatun sähkönsäätön osalta jäsenvaltiot voivat soveltaa oletuskerrointa 2,5. Jäsenvaltiot voivat soveltaa erilaista kerrointa, jos ne pystyvät perustelemaan sen.⁽¹⁾ Jäsenvaltiot voivat soveltaa erilaisia muuntokertoimia, jos ne ovat perusteltavissa.

LIITE V

Yhteiset menetelmät ja periaatteet, joiden mukaisesti lasketaan 7 artiklan 1, 2 ja 9 kohdan ja 20 artiklan 6 kohdan mukaisten energiatehokkuusvelvoitejärjestelmien tai muiden politiikkatoimien vaikuttavuus

1. Menetelmät, joiden mukaisesti lasketaan energiansäästöt laskemiseksi 7 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 7 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan b, c, d, e ja f alakohdan ja 20 artiklan 6 kohdan soveltamista varten

Velvoitetut, osallistuvat tai toimeksi saaneet osapuolet taikka täytäntöönpaneavat viranomaiset voivat käyttää yhtä tai useampaa seuraavista menetelmistä energiansäästöjen laskemiseksi:

- a) oletetut säästöt, vastaavien kohteiden aiempien, riippumattomasti valvottujen energiaparannusten tulosten perusteella. Lähestymistavasta käytetään yleisnimitystä "ex-ante" (ennakkoon);
- b) mitatut säästöt, jolloin toimenpiteen tai toimenpidepaketin toteuttamisella saatavat säästöt määritetään mittaamalla energian käytön todellinen vähentyminen, ottaen asianmukaisesti huomioon sellaiset kulutukseen mahdollisesti vaikuttavat tekijät kuin säästön lisäisyys, käyttöaste, tuotantotasot ja säätila. Lähestymistavasta käytetään yleisnimitystä "ex-post" (jälkikäteen).
- c) laskennalliset säästöt, jolloin käytetään teknisiä arvioita säästöistä. Tätä toimintatapaa voidaan käyttää ainoastaan, jos perusteltujen mittaustietojen saaminen tietystä laitoksesta on vaikeaa tai suhteettoman kallista, esim. jos vaihdetaan kompressori tai sähkömoottori, jolla on eri kWh-luokka kuin sillä, jonka säästöt on mitattu riippumattomasti, tai jos ne toteutetaan kansallisesti vahvistettujen menetelmien ja viitearvojen pohjalta sellaisten pätevien tai akkreditoitujen asiantuntijoiden toimesta, jotka ovat riippumattomia asiaankuuluvista velvoitetuista, osallistuvista tai toimeksi saaneista osapuolista;
- d) kyselyjen perusteella kartoitetut säästöt, jolloin määritetään kuluttajien reaktiot neuvontaan, tiedotuskampanjoihin, energiamerkintä- tai sertifiointijärjestelmiin taikka älykkäisiin mittausjärjestelmiin. Tätä toimintatapaa voidaan käyttää ainoastaan sellaisten säästöjen osalta, jotka ovat seurausta muutoksista kuluttajien käyttäytymisessä. Sitä ei saa käyttää, jos säästöt johtuvat fyysisten toimenpiteiden toteuttamisesta.
2. Määritettäessä energiatehokkuustoimenpiteen energiansäästöjä 7 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 7 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan b, c, d, e ja f alakohdan ja 20 artiklan 6 kohdan soveltamista varten on noudatettava seuraavia periaatteita:
- a) säästöiksi voidaan laskea ainoastaan ne osuudet säästöistä, jotka ylittävät seuraavat tasot:
- i) uusia henkilöautoja ja uusia kevyitä kuljetusajoneuvoja koskevat unionin päästönormit, jotka johtuvat päästönormien asettamisesta uusille henkilöautoille osana yhteisön kokonaisvaltaista lähestymistapaa kevyiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi 23 päivänä huhtikuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 443/2009 ⁽¹⁾ ja päästönormien asettamisesta uusille kevyille kuljetusajoneuvoille osana unionin kokonaisvaltaista lähestymistapaa kevyiden hyötyajoneuvojen hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi 11 päivänä toukokuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 510/2011 ⁽²⁾ täytäntöönpanosta;
- ii) unionin vaatimukset, jotka koskevat tiettyjen energiaan liittyvien tuotteiden poistamista markkinoilta direktiivin 2009/125/EY mukaisten täytäntöönpanotoimenpiteiden toteuttamisen johdosta; ja
- b) alueiden välisten sääolosuhteiden erojen huomioon ottamiseksi jäsenvaltiot voivat päättää mukauttaa säästöt tiettyyn vakioarvoon tai hyväksyä erilaisia energiansäästöjä alueiden välisten lämpötilavaihtelujen mukaisesti;

⁽¹⁾ EUVL L 140, 5.6.2009, s. 1.

⁽²⁾ EUVL L 145, 31.5.2011, s. 1.

- c) velvoitetun, osallistuvan tai toimeksi saaneen osapuolen toiminnalla on oltava todistettavasti vaikutusta ilmoitettujen säästöjen saavuttamiseen;
- d) yksittäisellä toimella saavutettuja säästöjä ei saa ilmoittaa useampi kuin yksi osapuoli;
- e) energiansäästöjen laskennassa on otettava huomioon säästöjen elinkaari. Tämä voidaan tehdä laskemalla kullakin yksittäisellä toimella saavutettavat säästöt soveltamisen alkamispäivän ja 31. joulukuuta 2020 välisenä aikana. Vaihtoehtoisesti jäsenvaltiot voivat valita toisen menetelmän, jolla arvioidaan päästävän vähintään samaan säästöjen kokonaismäärään. Käyttäessään muita menetelmiä jäsenvaltioiden on varmistettava, että näillä muilla menetelmillä laskettava energiansäästöjen kokonaismäärä ei ylitä sitä energiansäästöjen määrää, joka olisi saatu tulokseksi laskemalla yhteen kullakin yksittäisellä toimella saavutettavat säästöt soveltamisen alkamispäivän ja 31 päivän joulukuuta 2020 välisenä aikana. Jäsenvaltioiden on kuvailtava yksityiskohtaisesti tämän direktiivin liitteen XIV mukaisessa ensimmäisessä kansallisessa energiatehokkuutta koskevassa toimintasuunnitelmassaan, mitä muita menetelmiä ne ovat käyttäneet ja mihin toimiin on ryhdytty sen varmistamiseksi, että tätä sitovaa vaatimusta noudatetaan; ja
- f) velvoitettujen, osallistuvien tai toimeksi saaneiden osapuolten erikseen tai yhdessä toteuttamat toimet, joilla pyritään tuotteiden, laitteiden tai markkinoiden nostamiseen pysyvästi korkeammalle energiatehokkuuden tasolle, ovat sallittuja; ja
- g) edistäessään energiatehokkuustoimenpiteiden toteuttamista jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuotteiden, palvelujen ja toimenpiteiden käyttöönoton laatuunormeista pidetään kiinni. Jos tällaisia normeja ei ole, jäsenvaltioiden on pyrittävä yhdessä velvoitettujen, osallistuvien tai toimeksi saaneiden osapuolten kanssa ottamaan niitä käyttöön.
3. Määritettäessä 7 artiklan 9 kohdan toisen alakohdan a alakohdan mukaisesti sovelletuilla politiikkatoimilla saavutettuja energiansäästöjä on noudatettava seuraavia periaatteita:
- a) hyvitystä annetaan vain sellaisilla verotustoimenpiteillä saavutetuista energiansäästöistä, jotka ylittävät energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta 27 päivänä lokakuuta 2003 annetussa neuvoston direktiivissä 2003/96/EY ⁽¹⁾ tai yhteisestä arvonnäköverojärjestelmästä 28 päivänä marraskuuta 2006 annetussa neuvoston direktiivissä 2006/112/EY ⁽²⁾ vaaditut polttoaineverojen vähimmäistasot; ja
- b) vaikutusten laskennassa käytetään tuoreita ja edustavia virallisia tietoja hintajoustosta; ja
- c) energiansäästöt, jotka saavutetaan asiaan liittyvillä veropoliittisilla välineillä, mukaan lukien verokannustimet tai maksut rahastoon, lasketaan erikseen.

4. Menetelmän ilmoittaminen

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle viimeistään 5 päivänä joulukuuta 2013 ehdottamansa yksityiskohtainen menetelmä, jota ne aikovat noudattaa energiatehokkuuden velvoitejärjestelmien toiminnassa ja 7 artiklan 9 kohtaa ja 20 artiklan 6 kohtaa sovellettaessa. Veroja lukuun ottamatta ilmoituksessa on selvitettävä yksityiskohtaisesti

- a) velvoitetut, osallistuvat tai toimeksi saaneet osapuolet tai täytäntöönpanevat viranomaiset;
- b) kohdealat;
- c) energiansäästötavoitteen taso tai odotetut säästöt koko kauden ja sen välivaiheiden aikana;
- d) velvoitekauden ja välivaiheiden kesto;

⁽¹⁾ EUVL L 283, 31.10.2003, s. 51.

⁽²⁾ EUVL L 347, 11.12.2006, s. 1.

- e) huomioon otettavien toimenpiteiden luokat;
- f) laskentamenetelmä, myös se, miten lisäisyys ja vaikutuksellisuus määritetään ja mitä menetelmiä ja viitearvoja käytetään teknisiin arvioihin;
- g) toimenpiteiden elinaika;
- h) jäsenvaltion sisäisten sääolosuhteiden erojen käsittelytapa;
- i) laatuvaatimukset;
- j) seuranta- ja todentamismenettelyt ja kuinka niiden riippumattomuus velvoitetuista, osallistuvista tai toimeksi saaneista osapuolista varmistetaan;
- k) tarkastusmenettelyt ja
- l) kuinka 7 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan vaatimuksen täyttäminen otetaan huomioon.

Verojen osalta ilmoituksessa on selvitettävä yksityiskohtaisesti

- a) kohdealat ja veronmaksajaryhmä;
 - b) täytäntöönpaneva viranomainen;
 - c) odotetut säästöt;
 - d) verotustoimenpiteen ja välivaiheiden kesto; ja
 - e) laskentamenetelmä, myös käytetyt hintajoustop.
-

LIITE VI

Energiakatselmuksia koskevat vähimmäisvaatimukset, mukaan lukien energianhallintajärjestelmien osana toteutettavat katselmukset

1. Tämän direktiivin 8 artiklassa tarkoitetut energiakatselmukset perustuvat seuraaviin suuntaviivoihin:

- a) perustuvat ajan tasalla oleviin, mitattuihin ja jäljitettävissä oleviin operatiivisiin tietoihin energiankulutuksesta ja (sähkön osalta) kuormitusjakaumista;
- b) sisältävät yksityiskohtaisen katsauksen rakennusten tai rakennusryhmien, teollisen toiminnan tai teollisuuslaitosten, liikenne mukaan lukien, energiankulutuksen rakenteesta;
- c) perustuvat mahdollisuuksien mukaan elinkaarikustannusten analysointiin yksinkertaisen takaisinmaksuajan sijasta, jotta voidaan ottaa huomioon pitkän tähtäimen säästöt, pitkän tähtäimen investointien jäännösarvot ja diskonttokorot;
- d) ovat suhteellisia ja riittävän edustavia, jotta niiden perusteella voidaan muodostaa luotettava kuva kokonaisenergiatehokkuudesta ja todeta luotettavalla tavalla merkittävimmät parannusmahdollisuudet.

Energiakatselmusten on mahdollistettava yksityiskohtaisten ja todennettujen laskelmien tekeminen ehdotetuille toimille, jotta mahdollisista säästöistä saadaan selkeää tietoa.

Energiakatselmuksissa käytettyjen tietojen on oltava tallennettavissa historiallista analyysia ja tuloksellisuuden seurantaa varten.

LIITE VII

Tosiasialliseen kulutukseen perustuvia laskutusta ja laskutustietoja koskevat vähimmäisvaatimukset

1. Laskutusta koskevat vähimmäisvaatimukset

1.1 Tosiasialliseen kulutukseen perustuva laskutus

Jotta loppukäyttäjät voisivat säännellä omaa energiankulutustaan, laskutuksen olisi tapahduttava tosiasiallisen kulutuksen perusteella vähintään kerran vuodessa, ja laskutustiedot olisi pyynnöstä tai jos asiakkaat ovat valinneet sähköisen laskutuksen asetettava saataville vähintään neljännesvuosittain pyynnöstä, tai muutoin kaksi kertaa vuodessa. Vain ruoanvalmistustarkoituksiin käytettävä kaasu voidaan jättää tämän vaatimuksen ulkopuolelle.

1.2. Laskuun sisältyvät vähimmäistiedot

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että laskuissa, sopimuksissa, liiketoimissa ja jakeluasemilla saatavissa kuiteissa tai niiden mukana asetetaan tarpeen mukaan loppukäyttäjien saataville selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla seuraavat tiedot:

- a) voimassa olevat energian tosiasialliset hinnat ja todellinen kulutus;
- b) loppukäyttäjän nykyisen energiankulutuksen ja saman kauden edellisen vuoden kulutuksen vertailu mieluiten graafisessa muodossa;
- c) sellaisten kuluttajajärjestöjen, energiatoimistojen tai vastaavien elinten yhteystiedot, mukaan lukien internetsivustojen osoitteet, joilta voi saada tietoa saatavilla olevista energiatehokkuutta parantavista toimenpiteistä, vertailukelpoisista loppukäyttäjäprofiileista ja energiaa käyttävien laitteiden objektiivisista teknisistä eritelmistä.

Lisäksi jäsenvaltioiden on aina siellä, missä se on mahdollista ja hyödyksi, varmistettava, että laskuissa, sopimuksissa, liiketoimissa ja jakeluasemilla saatavissa kuiteissa, niiden mukana tai niihin merkittyinä asetetaan loppukäyttäjien saataville selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla vertailut saman käyttäjäluokan loppukäyttäjän keskimääräisen normeeratun tai vertailukäyttäjän kanssa.

1.3 Energiatehokkuutta koskeva neuvonta laskuissa ja muu loppukäyttäjille annettava palaute

Energian jakelijoiden, jakeluverkonhaltijoiden ja energian vähittäismyyntiyritysten on sopimuksia ja sopimusmuutoksia lähettäessään sekä asiakkaiden saamissa laskuissa tai henkilöasiakkailla suunnattujen internetsivustojen kautta ilmoitettava asiakkailleen selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla sellaisten riippumattomien kuluttajaneuvontakeskusten, energiatoimistojen tai vastaavien elinten yhteystiedot, mukaan lukien niiden internetosoitteet, joista he voivat saada neuvoja saatavilla olevista energiatehokkuustoimenpiteistä, energiankulutuksensa vertailuprofiileista ja energiaa käyttävien laitteiden teknisistä eritelmistä, joiden avulla he voivat vähentää näiden laitteiden kulutusta.

LIITE VIII

Lämmityksen ja jäähdytyksen tehostamismahdollisuudet

1. Tämän direktiivin 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun kansallisten lämmitys- ja jäähdytysmahdollisuuksien kattavaan arviointiin on sisällyttävä
 - a) kuvaus lämmityksen ja jäähdytyksen kysynnästä;
 - b) ennuste siitä, kuinka kysyntä muuttuu seuraavien 10 vuoden aikana, ottaen erityisesti huomioon kysynnän kehitys rakennuksissa ja eri teollisuudenaloilla;
 - c) jäsenvaltion kartta, jossa on kaupallisesti arkaluonteiset tiedot suojaten yksilöity
 - i) lämmityksen ja jäähdytyksen kysyntäpisteet, mukaan lukien
 - kunnat ja taajamat, joiden rakennustehokkuus on vähintään 0,3; sekä
 - teollisuusalueet, joiden lämmityksen ja jäähdytyksen vuotuinen kokonaiskulutus on yli 20 GWh;
 - ii) olemassa oleva ja suunniteltu kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysinfrastruktuuri;
 - iii) lämmityksen ja jäähdytyksen mahdolliset tarjontapisteet, mukaan lukien
 - sähköntuotantolaitokset, joiden vuotuinen kokonaissähköntuotanto on yli 20 GWh; sekä
 - jätteenpolttolaitokset;
 - olemassa olevat ja suunnitellut yhteistuotantolaitokset, jotka käyttävät liitteessä I olevassa II osassa tarkoitettua teknologiaa, ja kaukolämpölaitokset;
 - d) sen lämmitys- ja jäähdytyskysynnän tunnistaminen, joka voitaisiin tyydyttää tehokkaalla yhteistuotannolla, muun muassa kotitalouksien mikroyhteistuotannolla, ja kaukolämmityksellä ja -jäähdytyksellä;
 - e) tehokkaan yhteistuotannon lisäämismahdollisuuksien tunnistaminen, mukaan lukien lisäys, joka voidaan toteuttaa olemassa olevia tuotanto- ja teollisuuslaitoksia tai muita hukkalämpöä tuottavia laitoksia uudistamalla ja uusia rakentamalla;
 - f) kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysinfrastruktuurin energiatehokkuusmahdollisuuksien tunnistaminen;
 - g) strategioita, toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä, jotka voidaan hyväksyä vuoteen 2020 ja vuoteen 2030 mennessä, e alakohdassa tarkoitettujen mahdollisuuksien hyödyntämiseksi niin, että tyydytetään d alakohdassa tarkoitettu kysyntä, mukaan lukien tarvittaessa ehdotukset
 - i) kasvattaa yhteistuotannon osuutta lämmityksen ja jäähdytyksen tuotannossa ja sähköntuotannossa;
 - ii) kehittää tehokasta kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysinfrastruktuuria, jolla pystytään vastaamaan tehokkaan yhteistuotannon sekä hukkalämmön ja uusiutuvien energialähteiden hyödyntämiseen perustuvan lämmityksen ja jäähdytyksen käytön kasvuun;
 - iii) kannustaa uusien sähköä tuottavien lämpövoimaloiden ja hukkalämpöä tuottavien teollisuuslaitosten sijoittamista paikkoihin, joissa suurin mahdollinen osa saatavilla olevasta hukkalämmöstä otetaan talteen olemassa olevan tai ennustetun lämmitys- ja jäähdytyskysynnän tyydyttämiseksi;

- iv) kannustaa uusien asuinalueiden tai tuotantoprosesseissaan lämpöä kuluttavien uusien teollisuuslaitosten sijoittamista paikkoihin, joissa kattavassa arviossa osoitettua saatavilla olevaa hukkalämpöä voidaan hyödyntää niiden lämmitys- ja jäähdytyskysynnän tyydyttämisessä. Tähän voi kuulua ehdotuksia, joilla tuetaan useampien samalla alueella sijaitsevien yksittäisten laitosten keskittämistä sen varmistamiseksi, että lämmityksen ja jäähdytyksen kysyntä ja tarjonta vastaavat mahdollisimman hyvin toisiaan;
 - v) kannustaa sähköä tuottavien lämpövoimaloiden, hukkalämpöä tuottavien teollisuuslaitosten, jätteenpolttolaitosten ja muiden jätteistä energiaa tuottavien laitosten liittämistä paikalliseen kaukolämmitys- tai kaukojäähdytysverkkoon;
 - vi) kannustaa asuinalueiden ja tuotantoprosesseissaan lämpöä kuluttavien teollisuuslaitosten liittämistä paikalliseen kaukolämmitys- tai kaukojäähdytysverkkoon;
 - h) tehokkaan yhteistuotannon osuus ja direktiivin 2004/8/EY nojalla määritellyt mahdollisuudet ja saavutettu edistys;
 - i) arvio säästettävästä primäärienergiasta;
 - j) arvio lämmityksen ja jäähdytyksen julkisista tukitoimenpiteistä, jos niitä on, sekä niiden vuosibudjetti ja mahdollisen tukiosuuden osoittaminen. Tämä ei vaikuta velvollisuuteen tehdä julkisista tukijärjestelmistä erillinen ilmoitus valtiontuen arviointia varten.
2. Jos se on tarkoituksenmukaista, kattava arviointi voi koostua yhteen kootuista alueellisista tai paikallisista suunnitelmista ja strategioista.
-

LIITE IX

KUSTANNUS-HYÖTYANALYYSI

1 osa

Kustannus-hyötyanalyysin yleiset periaatteet

Laatimalla kustannus-hyötyanalyysijä toimenpiteistä, joilla edistetään lämmityksen ja jäähdytyksen tehokkuutta 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, luodaan pohjaa päätöksenteolle, jotta rajoitettuja resursseja kyetään perustellusti priorisoimaan yhteiskunnan tasolla.

Kustannus-hyötyanalyysi voi koskea joko hankkeen arviointia tai hankkeiden ryhmää laajemmassa paikallisessa, alueellisessa tai kansallisessa arvioinnissa, jossa määritetään kustannustehokkain ja hyödyllisin lämmitys- tai jäähdytysvaihtoehto tietyille maantieteelliselle alueelle lämmityssuunnittelua varten.

Tämän direktiivin 14 artiklan 3 kohdan soveltamiseksi tehtäviin kustannus-hyötyanalyysihin on sisällyttävä taloudellinen analyysi, joka kattaa sosiaalis-taloudelliset ja ympäristötekijät.

Kustannus-hyötyanalyysihin on sisällyttävä seuraavat vaiheet ja näkökohdat:

a) Järjestelmän rajan ja maantieteellisen rajan määrittely

Kyseisten kustannus-hyötyanalyysien laajuus määrittää asiaankuuluvan energijärjestelmän. Maantieteellinen raja kattaa soveltuvan, hyvin määritellyn maantieteellisen alueen eli tietyn alueen tai suurkaupunkialueen, jotta vältetään optimaalista huonompia ratkaisuja valitseminen hankekohtaisesti.

b) Yhdennetty lähestymistapa kysyntä- ja tarjontavaihtoehtoihin

Kustannus-hyötyanalyysissä on otettava huomioon kaikki järjestelmän ja maantieteellisen rajan sisällä saatavilla olevat asiaankuuluvat energialähteet saatavilla olevia tietoja käyttäen, mukaan lukien sähköntuotantolaitosten ja teollisuuslaitosten hukkalämpö ja uusiutuva energia, sekä lämmityksen ja jäähdytyksen kysynnän ominaispiirteet ja kehityssuunnat.

c) Perustilanteen vahvistaminen

Perustilanteen tarkoituksena on toimia lähtökohtana, jota vasten vaihtoehtoisia skenaarioita arvioidaan.

d) Vaihtoehtojen skenaarioiden osoittaminen

Kaikkia perustilanteen asiaankuuluvia vaihtoehtoja on tarkasteltava. Skenaariot, joita ei voida toteuttaa teknisistä tai taloudellisista syistä taikka kansallisen sääntelyn tai aikarajoitusten vuoksi, voidaan jättää kustannus-hyötyanalyysin ulkopuolelle aikaisessa vaiheessa, jos se on huolellisesti ja selkeästi esitettyjen ja hyvin dokumentoitujen näkökohtien johdosta perusteltua.

Ainoastaan tehokas yhteistuotanto, tehokas kaukolämmitys ja -jäähdytys sekä tehokkaat käyttäjäkohtaiset lämmitys- tai jäähdytysvaihtoehdot olisi otettava huomioon kustannus-hyötyanalyysissä perustilanteelle vaihtoehtoisina skenaarioina.

e) Laskentamenetelmä kustannuksia suurempien hyötyjen määrittämiseksi

i) Lämmitys- tai jäähdytysvaihtoehtojen pitkän aikavälin kokonaiskustannukset ja -hyödyt on arvioitava ja vertailtava.

ii) Arviointiperusteena on käytettävä nettonykyarvoa.

iii) Aikajänne on valittava niin, että skenaarioiden kaikki asiaankuuluvat kustannukset ja hyödyt otetaan huomioon. Esimerkiksi kaasuvoimalan osalta sopiva aikaväli voisi olla 25 vuotta, kaukolämpöjärjestelmän osalta 30 vuotta ja lämmityslaitteiden, kuten lämmityskattiloiden, osalta 20 vuotta.

f) Hintojen ja muiden oletusten laskeminen ja ennustaminen taloudellista analyysiä varten

i) Jäsenvaltioiden on toimitettava kustannus-hyötyanalyysijä varten oletukset tärkeimpien panos- ja tuotostekijöiden hinnoista ja diskonttokorosta.

- ii) Taloudellisessa analyysissä nettonykyarvon laskentaa varten käytetty diskonttokorko on valittava eurooppalaisten tai kansallisten suuntaviivojen mukaisesti. ⁽¹⁾
 - iii) Jäsenvaltioiden on käytettävä kansallisia, eurooppalaisia tai kansainvälisiä energian hintakehityssennusteita, jos se on kansallisesti, alueellisesti tai paikallisesti asianmukaista.
 - iv) Taloudellisessa analyysissä käytettyjen hintojen on vastattava todellisia sosiaalis-taloudellisia kustannuksia ja hyötyjä, ja niiden olisi mahdollisuuksien mukaan sisällettävä ulkoiset kustannukset, kuten ympäristö- ja terveysvaikutukset, esimerkiksi kun markkinahinta on olemassa tai kun se kuuluu jo eurooppalaisen tai kansallisen sääntelyn piiriin.
- g) Taloudellinen analyysi: vaikutusten inventointi

Taloudellisissa analyysissä on otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat taloudelliset vaikutukset.

Jäsenvaltiot voivat arvioida ja ottaa päätöksenteossa huomioon kustannukset ja energiansäästöt, jotka saadaan energiantoimitusten joustavuuden lisääntymisestä ja sähköverkkojen entistä optimaalisemmasta käytöstä analysoiduissa skenaarioissa, mukaan lukien infrastruktuuri-investointien vähentämisen ansiosta vältetyt kustannukset ja säästöt.

Vähintään seuraavat kustannukset ja hyödyt on otettava huomioon:

i) Hyödyt

- Tuotoksen arvo kuluttajalle (lämpö ja sähkö)
- Mahdollisuuksien mukaan ympäristö- ja terveyshyötyjen kaltaiset ulkoiset hyödyt

ii) Kustannukset

- Laitosten ja laitteiden pääomakustannukset
- Liitännäisten energiaverkkojen pääomakustannukset
- Muuttuvat ja kiinteät käyttökustannukset
- Energiakustannukset
- Ympäristö- ja terveystaloudelliset mahdollisuuksien mukaan

h) Herkkyysanalyysi

Herkkyysanalyysissä on arvioitava hankkeen tai hankeryhmän kustannukset ja hyödyt erilaisten energian hintojen, diskonttokorkojen ja muiden sellaisten muuttuvien tekijöiden pohjalta, jotka vaikuttavat merkittävästi laskelmien lopputulokseen.

Jäsenvaltioiden on nimettävä 14 artiklan mukaisten kustannus-hyötyanalyysien toteuttamisesta vastaavat toimivaltaiset viranomaiset. Jäsenvaltiot voivat velvoittaa toimivaltaiset paikalliset, alueelliset ja kansalliset viranomaiset tai yksittäisten laitosten käyttäjät toteuttamaan taloudellisen ja rahoitusanalyysin. Niiden on toimitettava yksityiskohtaiset menetelmät ja oletukset tämän liitteen mukaisesti sekä vahvistettava ja julkistettava taloudellista analyysiä koskevat menettelyt.

2 osa

Periaatteet 14 artiklan 5 ja 7 kohdan soveltamiseksi

Kustannus-hyötyanalyysistä saadaan tietoja 14 artiklan 5 ja 7 kohdassa mainittuja toimenpiteitä varten:

Jos suunnitteilla on ainoastaan sähköä tuottava laitos tai laitos, johon ei liity lämmön talteenottoa, suunniteltuja laitoksia tai suunniteltua on uudistamista verrattava vastaavaan laitokseen, joka tuottaa saman määrän sähköä tai prosessilämpöä, mutta joka ottaa talteen hukkalämmön ja toimittaa lämpöä tehokkaan yhteistuotannon avulla ja/tai kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysverkkojen kautta.

Tietyllä maantieteellisellä alueella arvioinnissa on otettava huomioon suunniteltu laitos ja kaikki asianmukaiset olemassa olevat tai mahdolliset lämmön kysyntäpisteet, joihin laitoksesta voitaisiin toimittaa lämpöä järkevät mahdollisuudet huomioon ottaen (kuten tekninen toteutettavuus ja etäisyys).

⁽¹⁾ Taloudellista analyysiä varten valitussa kansallisessa diskonttokorossa olisi otettava huomioon Euroopan keskuspankin antamat tiedot.

Järjestelmän rajat asetetaan siten, että se kattaa suunnitellun laitoksen ja lämpökuormat, kuten rakennukset ja teollisuuden prosessit. Järjestelmän rajojen puitteissa määritellään lämmön- ja sähköntuotannon kokonaiskustannukset kummassakin tapauksessa ja tuloksia verrataan toisiinsa.

Lämpökuormat kattavat olemassa olevat lämpökuormat, kuten teollisuuslaitos tai olemassa oleva kaukolämpöjärjestelmä ja lisäksi kaupunkialueilla se lämpökuorma ja ne kustannukset, jotka syntyisivät, jos rakennusryhmälle tai kaupunginosalle rakennettaisiin uusi kaukolämpöjärjestelmä ja/tai ne yhdistettäisiin uuteen järjestelmään.

Kustannus-hyötyanalyysin perustana on käytettävä suunnitellun laitoksen ja vertailulaitoksen tai -laitosten kuvausta, joka kattaa tapauksen mukaan sähkö- ja lämpökapasiteetin polttoainetyypin, suunnitellun käytön ja suunniteltujen vuosittaisten käyttötuntien määrän, sijainnin sekä sähkön ja lämmön kysynnän.

Vertailussa on otettava huomioon lämpöenergian kysyntä ja lähellä sijaitsevien lämmön kysyntäpisteiden käyttämät lämmitys- ja jäähdytysmuodot. Vertailu kattaa suunnitellun laitoksen ja vertailulaitoksen infrastruktuurikustannukset.

Tämän direktiivin 14 artiklan 5 kohdan soveltamiseksi tehtäviin kustannus-hyötyanalyysihin on sisällyttävä taloudellinen analyysi, joka kattaa rahoitusanalyysin, joka vastaa yksittäisiin laitoksiin investoimisesta ja niiden käyttämisestä syntyviä todellisia liiketoiminnan kassavirtoja.

Hankkeen kustannus-hyötyanalyysi on myönteinen, jos taloudellisen analyysin mukaisten diskontattujen hyötyjen määrä ylittää diskontattujen kustannusten määrän (hyödyt ovat kustannuksia suuremmat).

Jäsenvaltiot vahvistavat ohjaavat periaatteet, jotka koskevat menetelmiä, oletuksia ja aikajännettä taloudellista analyysia varten.

Jäsenvaltiot voivat vaatia, että sähköä tuottavien lämpövoimaloiden käytöstä vastaavat yritykset, teollisuusyritykset, kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysverkot tai muut osapuolet, joihin määritelty järjestelmän raja ja maantieteellinen raja vaikuttavat, ilmoittavat tietoja, joita käytetään yksittäisen laitoksen kustannusten ja hyötyjen arvioinnissa.

LIITE X

Tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön alkuperätakuu

- a) Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että
- i) tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön alkuperätakuu
 - antaa tuottajille mahdollisuuden osoittaa, että niiden myymä sähkö on tuotettu tehokkaalla yhteistuotannolla, ja että se myönnetään tätä tarkoitusta varten tuottajan pyynnöstä;
 - on täsmällinen, luotettava ja vaikeasti väärennettävä;
 - myönnetään, siirretään ja peruutetaan sähköisesti;
 - ii) tehokkaasta yhteistuotannosta saatava energiayksikkö otetaan huomioon vain kerran.
- b) Tämän direktiivin 14 artiklan 10 kohdassa tarkoitetun alkuperätakuun on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:
- i) energian tuotantolaitoksen nimi, sijainti, tyyppi ja kapasiteetti (lämpö ja sähkö);
 - ii) tuotantoajankohdat ja -paikat;
 - iii) sen polttoainelähteen alempi lämpöarvo, josta sähkö on tuotettu;
 - iv) sähkön kanssa tuotetun lämmön määrä ja käyttötarkoitus;
 - v) liitteen II mukaisesta tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön määrä, jonka takuu kattaa;
 - vi) primäärienergian säästöt, jotka on laskettu liitteen II mukaisesti liitteessä II olevassa f kohdassa tarkoitettujen yhdenmukaistettujen hyötysuhteen viitearvojen perusteella;
 - vii) laitoksen nimellinen sähkö- ja lämpöhyötysuhde;
 - viii) onko laitos saanut investointitukea ja kuinka paljon;
 - ix) onko energiayksikkö saanut tukea jostain muusta kansallisesta tukijärjestelmästä ja kuinka paljon sekä tukijärjestelmän tyyppi;
 - x) laitoksen käyttöönottopäivämäärä sekä
 - xi) alkuperätakuun myöntämispäivämäärä, myöntäjämaa ja yksilöivä tunnistenumero.

Alkuperätakuun standardiyksikkönä on 1 MWh. Se koskee laitoksen rajalla mitattua ja verkkoon siirrettyä nettosähköntuotantoa.

LIITE XI

Energiaverkon sääntelyyn ja sähkön verkkotariffeihin liittyvät energiatehokkuusperusteet

1. Verkkotariffien on oltava kustannusvastaavia niiden kustannussäästöjen suhteen, joita verkoissa on saavutettu kysyntäpuolen ja kysynnänohjaustoimenpiteillä ja hajautetulla tuotannolla, mukaan lukien säästöt, joita on saatu alentamalla toimituskustannuksia ja verkkoinvestointien kustannuksia ja optimoimalla verkon toiminta.
2. Verkkosääntely ja -tariffit eivät saa estää verkonhaltijoita tai energian vähittäismyyntiyrityksiä asettamasta saataville järjestelmäpalveluja kysynnänohjaustoimenpiteitä, kysynnän hallintaa ja hajautettua tuotantoa varten järjestäytyneillä sähkömarkkinoilla, erityisesti seuraavissa tarkoituksissa:
 - a) loppukäyttäjät siirtävät kuormitusta kulutushuipuista muihin aikoihin ottaen huomioon uusiutuvista lähteistä, yhteistuotannosta ja hajautetusta tuotannosta peräisin olevan energian saatavuuden;
 - b) energiansäästöt, joita saavutetaan energian yhteisostoryhmien toteuttamalla hajautettujen kuluttajien kysynnän ohjauksella;
 - c) energiapalvelujen tarjoajien, myös energiapalveluyritysten, toteuttamista energiatehokkuustoimenpiteistä johtuva kysynnän aleneminen;
 - d) tuotantolähteiden liittäminen ja verkkoon syöttäminen alhaisemmilla jännitetasoilla;
 - e) lähempänä kulutusta sijaitsevien tuotantolähteiden liittäminen; sekä
 - f) energian varastointi.

Tässä säännöksessä käsitteeseen 'järjestäytyneet sähkömarkkinat' sisältyvät OTC-markkinat ja sähköpörssit, joissa käydään kauppaa energialla, kapasiteetilla, tasepalveluilla ja lisäpalveluilla kaikilla aikajaksoilla, mukaan lukien termiimarkkinat, spot-markkinat ja päivänsisäiset markkinat.
3. Verkkotariffit tai vähittäishinnat voivat tukea loppukäyttäjien kysynnänohjaustoimenpiteiden dynaamista hinnoittelua, mukaan lukien:
 - a) käyttöajankohdasta riippuvat tariffit;
 - b) kriittisten kulutushuippujen hinnoittelu;
 - c) reaaliaikainen hinnoittelu; sekä
 - d) kulutushuippujen leikkaaminen.

LIITE XII

Siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden energiatehokkuusvaatimukset

Siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on

- a) laadittava ja julkaistava omat vakioidut sääntönsä niiden kustannusten kantamiselle ja jakamiselle, jotka aiheutuvat teknisistä muutoksista, kuten verkkoon liittymisestä ja verkkojen vahvistamisesta sekä verkon toiminnan tehostamisesta ja kantaverkkosääntöjen syrjimättömästä täytäntöönpanosta, jotka ovat tarpeen tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön uusien tuottajien liittämiseksi verkkoon;
- b) annettava tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön uudelle tuottajalle, joka haluaa tulla liitetyksi järjestelmään, kattavat ja tarpeelliset tiedot, muun muassa
 - i) kattava ja yksityiskohtainen arvio liittämisestä aiheutuvista kustannuksista;
 - ii) kohtuullinen ja täsmällinen aikataulu verkkoon liittämistä koskevan pyynnön vastaanottoa ja käsittelyä varten;
 - iii) kohtuullinen viitteellinen aikataulu ehdotetulle verkkoon liittämiseksi. Koko verkkoonliittämisprosessi ei saisi kestää kauempaa kuin 24 kuukautta, sen mukaan, mikä on kohtuullisesti toteutettavissa ja syrjimätöntä.
- c) laadittava hajautetun tehokkaan yhteistuotannon tuottajien liittämistä koskevat vakioidut ja yksinkertaistetut menettelyt näiden tuottajien verkkoon liittämisen helpottamiseksi.

Edellä a kohdassa tarkoitettujen sääntöjen on perustuttava puolueettomiin, avoimiin ja syrjimättömiin perusteisiin, joissa otetaan erityisesti huomioon kaikki kustannukset ja hyödyt, jotka liittyvät kyseisten tuottajien verkkoon liittämiseen. Säännöissä voidaan määrätä erityyppisistä liittymistä.

LIITE XIII

Julkisen sektorin energiatehokkuutta koskevien sopimusten tai niihin liittyvien tarjouseritelmien vähimmäisisältö

- Selkeä ja avoin luettelo toteutettavista energiatehokkuustoimenpiteistä tai saavutettavista energiatehokkuustuloksista
 - Taatut säästöt, jotka saavutetaan toteuttamalla sopimuksen sisältämät toimenpiteet
 - Sopimuksen kesto ja välitavoitteet, irtisanomisehdot ja -aika
 - Selkeä ja avoin luettelo kunkin sopimuspuolen velvoitteista
 - Viiteajankohta tai -ajankohdat saavutettujen säästöjen määrittämiseksi
 - Selkeä ja avoin luettelo toimenpiteen tai toimenpidepaketin toteuttamisvaiheista ja tarvittaessa niihin liittyvistä kustannuksista
 - Velvoite toteuttaa täysimittaisesti sopimukseen sisältyvät toimenpiteet ja dokumentoida kaikki hankkeen aikana tehdyt muutokset
 - Säännöt vastaavien vaatimusten sisällyttämisestä mahdolliseen alihankintaan kolmansien osapuolten kanssa.
 - Selkeä ja avoin esitys hankkeen taloudellisista vaikutuksista ja rahallisten säästöjen jakautumisesta sopimuspuolten kesken (palveluntarjoajalle maksettava korvaus)
 - Selkeät ja avoimet sopimusmääräykset taattujen saavutettujen säästöjen mittaamisesta ja varmentamisesta, laaduntarkastuksista ja takuista
 - Sopimusmääräykset menettelystä, jonka avulla otetaan huomioon olosuhteiden muutokset, jotka vaikuttavat sopimuksen sisältöön ja tulokseen (energian hintojen muutokset, laitoksen käyttöaste)
 - Yksityiskohtaiset tiedot kummankin sopimuspuolen velvoitteista ja seuraamuksista, jos niitä rikotaan.
-

LIITE XIV

RAPORTOINNIN YLEISET PUITTEET

1 osa

Vuosiraporttien yleiset puitteet

Tämän direktiivin 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen vuosittaisten raporttien pohjalta seurataan edistymistä vuodelle 2020 asetettujen kansallisten tavoitteiden saavuttamisessa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että raportit sisältävät vähintään seuraavat tiedot:

a) arvio seuraavista indikaattoreista viimeistä edelliseltä vuodelta (vuosi X ⁽¹⁾–2):

- i) primäärienergian kulutus
- ii) energian kokonaisloppukulutus
- iii) energian loppukulutus seuraavilla aloilla:
 - teollisuus
 - liikenne (jaoteltuna matkustaja- ja tavaraliikenteeseen, jos saatavilla)
 - kotitaloudet
 - palvelut
- iv) bruttoarvonlisäys seuravilla aloilla:
 - teollisuus
 - palvelut
- v) kotitalouksien käytettävissä olevat tulot
- vi) bruttokansantuote (BKT)
- vii) lämpövoimaloiden sähköntuotanto
- viii) yhteistuotantolaitosten sähköntuotanto
- ix) lämpövoimaloiden lämmöntuotanto
- x) yhteistuotantolaitosten lämmöntuotanto, teollisuuden hukkalämpö mukaan luettuna
- xi) lämpövoimaloiden polttoainepanos
- xii) matkustajakilometrit (pkm), jos saatavilla
- xiii) tonnikilometrit (tkm), jos saatavilla
- xiv) yhdistetyt kuljetuskilometrit (pkm + tkm), jos xii ja xiii alakohdan tietoja ei ole saatavilla
- xv) väestö.

Aloilla, joilla energiankulutus pysyy vakaana tai kasvaa, jäsenvaltioiden on analysoitava tämän syyt ja liitettävä oma arviointinsa arvioihin;

Toiseen ja seuraaviin raportteihin on sisällytettävä myös jäljempänä esitettyjen b–e alakohdan tiedot:

- b) ajantasaiset tiedot edellisen vuoden aikana toteutetuista merkittävistä lainsäädäntötoimenpiteistä ja muista toimenpiteistä, jotka edistävät energiatehokkuutta koskevien kansallisten kokonaistavoitteiden saavuttamista vuoteen 2020 mennessä;
- c) jäsenvaltioiden keskushallinnon omistamien ja käyttämien sellaisten rakennusten kokonaispinta-ala, joiden kokonaishyötypinta-ala on yli 500 m² ja 9 päivästä heinäkuuta 2015 yli 250 m² ja jotka eivät raportin antamisvuoden tammikuun 1 päivänä täytä 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja energiatehokkuusvaatimuksia;

⁽¹⁾ X = kuluva vuosi.

- d) edellä 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu jäsenvaltioiden keskushallinnon omistamien ja käyttämien lämmitettyjen ja/tai jäähdytettyjen rakennusten kokonaispinta-ala, joka on kunnostettu edellisen vuoden aikana, tai edellä 5 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu niiden keskushallinnon omistamien ja käyttämien asianomaisten rakennusten energiansäästöjen määrä;
- e) energiansäästöt, jotka on saavutettu 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla kansallisilla energiatehokkuusvelvoitejärjestelmillä tai 7 artiklan 9 kohdan mukaisesti hyväksytyillä vaihtoehtoisilla toimenpiteillä.

Ensimmäiseen raporttiin on sisällyttävä myös 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kansallinen tavoite.

Jäsenvaltiot voivat sisällyttää 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin vuosittaisiin raportteihin myös kansallisia lisätavoitteita. Ne voivat liittyä erityisesti tämän osan a kohdassa lueteltuihin tilastointidikaattoreihin tai niiden yhdistelmiin, esimerkiksi primääri- tai loppuenergian intensiteettiin tai alakohtaisiin energaintensiteetteihin.

2 osa

Kansallisten energiatehokkuutta koskevien toimintasuunnitelmien yleiset puitteet

Tämän direktiivin 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut kansalliset energiatehokkuuden toimintasuunnitelmat muodostavat kehyksen kansallisten energiatehokkuusstrategioiden kehittämiseksi.

Kansallisissa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmissa on käsiteltävä merkittäviä energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä ja odotettuja tai saavutettuja energiansäästöjä, mukaan lukien energian toimittamisessa, siirrossa ja jakelussa sekä energian loppukäytössä saavutetut säästöt. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että suunnitelmat sisältävät vähintään seuraavat tiedot:

1. Tavoitteet ja strategiat

- 3 artiklan 1 kohdassa vaadittu ohjeellinen kansallinen energiatehokkuustavoite vuodelle 2020,
- direktiivin 2006/32/EY 4 artiklan 1 kohdassa vahvistettu kansallinen ohjeellinen energiansäästötavoite,
- muut olemassa olevat energiansäästötavoitteet, jotka koskevat koko taloutta tai tiettyjä aloja.

2. Toimenpiteet ja energiansäästöt

Kansallisissa energiatehokkuutta koskevissa toimintasuunnitelmissa on annettava tiedot toimenpiteistä, jotka on hyväksytty tai aiotaan hyväksyä tämän direktiivin keskeisten osien täytäntöönpanemiseksi, sekä niihin liittyvistä säästöistä.

a) Primäärienergian säästöt

Kansallisissa energiatehokkuutta koskevissa toimintasuunnitelmissa on lueteltava merkittävät toimenpiteet ja toimet, joita on toteutettu primäärienergian säästämiseksi kaikilla talouden aloilla. Kunkin toimenpiteen tai toimenpidepaketin osalta on esitettävä arvio vuoteen 2020 mennessä odotetuista säästöistä sekä säästöistä, jotka on saavutettu raportointiajankohtaan mennessä.

Lisäksi olisi annettava tietoja toimenpiteiden muista vaikutuksista tai hyödyistä (kasvihuonekaasupäästöjen väheneminen, ilmanlaadun parantuminen, työpaikkojen syntyminen jne.) sekä niiden toteuttamisbudjetista.

b) Loppuenergian säästöt

Ensimmäisessä ja toisessa kansallisessa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmassa on esitettävä tulokset direktiivin 2006/32/EY 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa vahvistetun loppuenergian säästötavoitteen saavuttamisessa. Jos saatavilla ei ole laskelmaa tai arviota toimenpidekohtaisista säästöistä, on ilmoitettava toimenpiteistä (yhdistettynä) sektoritasolla saavutettu energiansäästö.

Ensimmäiseen ja toiseen kansalliseen energiatehokkuuden toimintasuunnitelmaan on lisäksi sisällyttävä energiansäästöjen määrityksessä käytetty mittaus- ja/tai laskentamenetelmä. Jos sovelletaan "suositeltuja menetelmiä" ⁽¹⁾, kansallisessa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmassa olisi viitattava niihin.

⁽¹⁾ Asiakirja "Recommendations on Measurement and Verification Methods in the framework of the Directive 2006/32/EC on Energy End-Use Efficiency and Energy Services".

3. Tämän direktiivin säännöksiin liittyvät erityiset tiedot

3.1 Julkiset elimet (5 artikla)

Kansallisiin energiatehokkuuden toimintasuunnitelmiin on sisällyttävä luettelo julkisista elimistä, jotka ovat laatineet energiatehokkuussuunnitelman 5 artiklan 7 kohdan mukaisesti.

3.2 Energiatehokkuusveloitteet (7 artikla)

Kansallisiin energiatehokkuuden toiminta suunnitelmiin on sisällyttävä liitteen IV mukaisesti valitut kansalliset ker-
toimet.

Ensimmäiseen kansalliseen energiatehokkuuden toimintasuunnitelmaan on sisällyttävä lyhyt kuvaus 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kansallisesta järjestelmästä tai 7 artiklan 9 kohdan mukaisesti hyväksytyistä vaihtoehtoisista toimenpiteistä.

3.3 Energiakatselmukset ja energianhallintajärjestelmät (8 artikla)

Kansallisissa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmissa on mainittava

- a) edeltävällä kaudella tehtyjen energiakatselmusten määrä;
- b) edeltävällä kaudella suurissa yrityksissä tehtyjen energiakatselmusten määrä;
- c) jäsenvaltion alueella sijaitsevien suurten yritysten määrä ja tieto siitä, kuinka moneen niistä sovelletaan 8 artiklan 5 kohtaa.

3.4 Tehokkaan lämmityksen ja jäähdytyksen edistäminen (14 artikla)

Kansallisiin energiatehokkuuden toimintasuunnitelmiin on sisällyttävä arvio 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kattavan arvioinnin toteuttamisessa saavutetusta edistymisestä.

3.5 Energian siirto ja jakelu (15 artikla)

Ensimmäisen kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman ja sen jälkeen 10 vuoden välein annettavien raporttien on sisällettävä 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista sähkö- ja kaasuinfrastruktuurin energiatehokkuusmahdollisuuksista tehty arvio sekä niiden hyödyntämiseksi osoitetut toimenpiteet ja investoinnit.

3.6 Jäsenvaltioiden on osana kansallisia energiatehokkuuden toimintasuunnitelmiaan raportoitava 15 artiklassa tarkoitettua kysynnänohjauksen mahdollistamiseksi ja kehittämiseksi toteutetuista toimenpiteistä.

3.7 Pätevyys-, akkreditointi- ja sertifiointijärjestelmien saatavuus (16 artikla)

Kansallisissa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmissa on oltava tiedot energiapalvelujen, energiakatselmusten ja energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden tarjoajien saatavilla olevista pätevyys-, akkreditointi- ja sertifiointijärjestelmistä tai vastaavista pätevyysjärjestelmistä.

3.8 Energiapalvelut (18 artikla)

Kansallisissa energiatehokkuuden toimintasuunnitelmissa on oltava linkki internetsivustolle, jolla 18 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu energiapalvelujen tarjoajien luettelo tai liittymä ovat saatavilla.

3.9 Muut energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet (19 artikla)

Ensimmäiseen kansalliseen energiatehokkuuden toimintasuunnitelmaan on liitettävä luettelo 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä.

LIITE XV

Vastaavuustaulukko

Direktiivi 2004/32/EY	Tämä direktiivi
1 artikla	1 artiklan 1 kohta
2 artikla	1 artiklan 1 kohta
3 artiklan a alakohta	2 artiklan 30 kohta
3 artiklan b alakohta	2 artiklan 32 kohta
3 artiklan c alakohta	2 artiklan 31 kohta
3 artiklan d alakohta	2 artiklan 33 kohta
3 artiklan e ja f alakohta	—
3 artiklan g alakohta	2 artiklan 35 kohta
3 artiklan h alakohta	—
3 artiklan i alakohta	2 artiklan 34 kohta
3 artiklan j alakohta	—
3 artiklan k alakohta	2 artiklan 36 kohta
3 artiklan l alakohta	2 artiklan 37 kohta
3 artiklan m alakohta	2 artiklan 39 kohta
3 artiklan n alakohta	2 artiklan 38 kohta
3 artiklan o alakohta	—
—	2 artiklan 40, 41, 42, 43 ja 44 kohta
4 artiklan 1 kohta	Liite II, f kohdan ensimmäinen alakohta
4 artiklan 2 kohta	14 artiklan 10 kohdan toinen alakohta
4 artiklan 3 kohta	—
5 artikla	14 artiklan 10 kohdan ensimmäinen alakohta ja liite X
6 artikla	14 artiklan 1 ja 3 kohta sekä liitteet VIII ja IX
7 artiklan 1 kohta	14 artiklan 11 kohta
7 artiklan 2 ja 3 kohta	—
8 artikla	15 artiklan 5 kohta
—	15 artiklan 6, 7, 8 ja 9 kohta
9 artikla	—
10 artiklan 1 ja 2 kohta	14 artiklan 1 ja 24 artiklan 2 kohta sekä liite XIV, 2 osa

Direktiivi 2004/32/EY	Tämä direktiivi
10 artiklan 3 kohta	24 artiklan 6 kohta
11 artikla	24 artiklan 3 kohta
—	24 artiklan 5 kohta
12 artiklan 1 ja 3 kohta	—
12 artiklan 2 kohta	Liite II, c kohta
13 artikla	22 artiklan 2 kohta
14 artikla	—
15 artikla	28 artikla
16 artikla	—
17 artikla	29 artikla
18 artikla	30 artikla
Liite I	Liite I, osa II
Liite II	Liite I, osa I ja II osan viimeinen alakohta
Liite III	Liite II
Liite IV	Liite VIII
—	Liite IX
Direktiivi 2006/32/EY	Tämä direktiivi
1 artikla	1 artiklan 1 kohta
2 artikla	1 artiklan 1 kohta
3 artiklan a alakohta	2 artiklan 1 kohta
3 artiklan b alakohta	2 artiklan 4 kohta
3 artiklan c alakohta	2 artiklan 6 kohta
3 artiklan d alakohta	2 artiklan 5 kohta
—	2 artiklan 2 ja 3 kohta
3 artiklan e alakohta	2 artiklan 7 kohta
3 artiklan f, g, h ja i alakohta	—
—	2 artiklan 8–19 kohta
3 artiklan j alakohta	2 artiklan 27 kohta
—	2 artiklan 28 kohta
3 artiklan k alakohta	—
3 artiklan l alakohta	2 artiklan 25 kohta

Direktiivi 2006/32/EY	Tämä direktiivi
—	2 artiklan 26 kohta
3 artiklan m alakohta	—
3 artiklan n alakohta	2 artiklan 23 kohta
3 artiklan o alakohta	2 artiklan 20 kohta
3 artiklan p alakohta	2 artiklan 21 kohta
3 artiklan q alakohta	2 artiklan 22 kohta
3 artiklan r ja s alakohta	—
—	2 artiklan 24, 29, 44 ja 45 kohta
—	3 artikla
—	4 artikla
4 artikla	—
5 artikla	5 ja 6 artikla
6 artiklan 1 kohdan a alakohta	7 artiklan 8 kohdan a ja b alakohta
6 artiklan 1 kohdan b alakohta	18 artiklan 3 kohta
6 artiklan 2 kohta	7 artiklan 1, 5, 6, 7, 9, 10, 11 ja 12 kohta
—	7 artiklan 2 ja 3 kohta
6 artiklan 3 kohta	18 artiklan 2 kohdan b ja c alakohta
6 artiklan 5 kohta	—
7 artikla	17 artikla
8 artikla	16 artiklan 1 kohta
—	16 artiklan 2 ja 3 kohta
9 artiklan 1 kohta	19 artikla
9 artiklan 2 kohta	18 artiklan 1 kohdan d alakohdan i alakohta
—	18 artiklan 1 kohdan a, b, ja c alakohta, d alakohdan ii alakohta ja e alakohta
10 artiklan 1 kohta	15 artiklan 4 kohta
10 artiklan 2 kohta	15 artiklan 3 kohta
—	15 artiklan 7, 8 ja 9 kohta
11 artikla	20 artikla
12 artiklan 1 kohta	8 artiklan 1 kohta
12 artiklan 2 kohta	—
—	8 artiklan 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 kohta

Direktiivi 2006/32/EY	Tämä direktiivi
12 artiklan 3 kohta	—
13 artiklan 1 kohta	9 artikla
13 artiklan 2 kohta	10 artikla ja liite VII, 1.1 kohta
13 artiklan 3 kohta	Liite VII, 1.3 ja 1.3 kohta
—	11 artikla
—	12 artikla
—	13 artikla
—	15 artiklan 1 ja 2 kohta
—	18 artiklan 2 kohdan a ja d alakohta
—	21 artikla
14 artiklan 1 ja 2 kohta	24 artiklan 1 ja 2 kohta
14 artiklan 3 kohta	—
14 artiklan 4 ja 5 kohta	24 artiklan 3 kohta
—	24 artiklan 4 ja 7–11 kohta
—	22 artiklan 1 kohta
15 artiklan 1 kohta	22 artiklan 2 kohta
15 artiklan 2, 3 ja 4 kohta	—
—	23 artikla
—	25 artikla
16 artikla	26 artikla
17 artikla	27 artikla
18 artikla	28 artikla
19 artikla	29 artikla
20 artikla	30 artikla
Liite I	—
Liite II	Liite IV
Liite III	—
Liite IV	—
Liite V	—

Direktiivi 2006/32/EY	Tämä direktiivi
Liite VI	Liite III
—	Liite V
—	Liite VI
—	Liite VII
—	Liite XI
—	Liite XII
—	Liite XIII
—	Liite XIV
—	Liite XV

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2012/29/EU,

annettu 25 päivänä lokakuuta 2012,

rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 82 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Unioni on asettanut tavoitteekseen pitää yllä ja kehittää vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta, jonka kulmakivenä on yksityis- ja rikosoikeuden alalla annettujen oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroinen tunnistaminen.

(2) Unioni on sitoutunut suojelemaan rikosten uhreja ja vahvistamaan heitä koskevat vähimmäisvaatimukset, ja neuvosto on hyväksynyt uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15 päivänä maaliskuuta 2001 tehdyn puitepäättöksen 2001/220/YOS ⁽⁴⁾. Eurooppa-neuvoston 10 ja 11 päivänä joulukuuta 2009 pitämässään kokouksessa hyväksymässä Tukholman ohjelmassa – Avoin ja turvallinen Eurooppa kansalaisia ja heidän suojeluaan varten ⁽⁵⁾ komissiota ja jäsenvaltioita kehoitettiin tarkastelemaan, miten uhrien suojelua koskevaa lainsäädäntöä ja käytännön tukitoimia voitaisiin parantaa kiinnittäen erityistä huomiota kaikille uhreille, myös ennen kaikkea terrorismin uhreille, annettavaan tukeen ja heidän huomioon ottamiseensa.

(3) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklan 2 kohdassa määrätään jäsenvaltioissa sovellettavien sellaisten vähimmäissääntöjen säätämisestä, joilla voidaan helpottaa tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroista tunnustamista sekä poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rajatylittävissä rikosasioissa, erityisesti siltä osin kuin kyse on rikosten uhrien oikeuksista.

(4) Etenemissuunnitelmasta uhrien oikeuksien ja heidän suojelunsa vahvistamiseksi erityisesti rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 10 päivänä kesäkuuta 2011 antamassaan päätöslauselmassa ⁽⁶⁾, jäljempänä 'Budapestin etenemissuunnitelma', neuvosto totesi, että unionin tasolla olisi toteutettava toimia rikoksen uhrien oikeuksien ja heille annettavan tuen ja suojelun vahvistamiseksi. Tämän toteuttamiseksi ja tuon päätöslauselman mukaisesti tällä direktiivillä pyritään tarkistamaan ja täydentämään puitepäättöksessä 2001/220/YOS säädettyjä periaatteita ja toteuttamaan merkittäviä toimia uhrien suojelun tason parantamiseksi kaikkialla unionissa erityisesti rikosoikeudellisissa menettelyissä.

(5) Euroopan parlamentin 26 päivänä marraskuuta 2009 antamassa päätöslauselmassa naiseen kohdistuvan väkivallan poistamisesta ⁽⁷⁾ vaaditaan jäsenvaltioita parantamaan kaikenlaisen naiseen kohdistuvan väkivallan poistamista koskevaa omaa lainsäädäntöään ja omia toimintalinjojaan ja ryhtymään toimiin, joilla puututaan naiseen kohdistuvan väkivallan syihin etenkin ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä, ja kehoitetaan unionia varmistamaan, että kaikilla väkivallan uhreilla on oikeus apuun ja tukeen.

(6) Euroopan parlamentti esitti naiseen kohdistuvan väkivallan torjumista koskevan EU:n politiikan painopistealueista ja yleispiirteistä 5 päivänä huhtikuuta 2011 antamassaan päätöslauselmassa ⁽⁸⁾ naiseen kohdistuvan väkivallan, perheväkivallan ja naisten sukupuolielinten silpomisen torjumista koskevaa strategiaa perustaksi tuleville rikoslainsäädännön alaan kuuluville välineille, joilla torjutaan sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa, mukaan luettuna naiseen kohdistuvan väkivallan vastainen kehys (toimenpiteet, ennaltaehkäisy, suojelu, syytteenpano, tuen tarjoaminen ja kumppanuus), ja siihen perustuvaa unionin toimintasuunnitelmaa. Tämän alan kansainväliseen sääntelyyn kuuluu 18 päivänä joulukuuta 1979 tehty Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus kaikkinaisten naisten syrjinnän poistamisesta (CEDAW), CEDAW-komitean suositukset ja päätökset sekä 7 päivänä huhtikuuta 2011 tehty Euroopan neuvoston yleissopimus naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta.

⁽¹⁾ EUVL C 43, 15.2.2012, s. 39.

⁽²⁾ EUVL C 113, 18.4.2012, s. 56.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 12. syyskuuta 2012 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 4. lokakuuta 2012.

⁽⁴⁾ EYVL L 82, 22.3.2001, s. 1.

⁽⁵⁾ EUVL C 115, 4.5.2010, s. 1.

⁽⁶⁾ EUVL C 187, 28.6.2011, s. 1.

⁽⁷⁾ EUVL C 285 E, 21.10.2010, s. 53.

⁽⁸⁾ EUVL C 296 E, 2.10.2012, s. 26.

- (7) Eurooppalaisesta suojelumääräyksestä 13 päivänä joulukuuta 2011 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2011/99/EU ⁽¹⁾ säädetään mekanismista rikosasioita koskevien suojelutoimenpiteiden vastavuoroista tunnustamista varten jäsenvaltioiden välillä. Ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta 5 päivänä huhtikuuta 2011 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2011/36/EU ⁽²⁾ ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta 13 päivänä joulukuuta 2011 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2011/93/EU ⁽³⁾ käsitellään muun muassa ihmiskaupan, lasten seksuaalisen hyväksikäytön, seksuaalisen riiston ja lapsipornografian uhrien tiettyjen ryhmien erityistarpeita.
- (8) Terrorismin torjumisesta 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdystä neuvoston puitepäätöksessä 2002/475/YOS ⁽⁴⁾ todetaan, että unioni perustuu muun muassa kansanvallan periaatteeseen ja että terrorismi on yksi näiden peruseriaatteiden vakavimmista loukkauksista, ja siinä vahvistetaan, että terrorismi on uhka muun muassa ihmisoikeuksien toteutumiselle.
- (9) Rikos on yhteiskuntaan kohdistuva vääryys, ja sillä myös rikotaan uhrin yksilökohtaisia oikeuksia. Rikosten uhrit olisi tunnustettava uhreiksi ja heitä olisi kohdeltava kunnioittavasti, hienotunteisesti ja ammattitaitoisesti ilman minkäänlaista syrjintää, joka perustuu esimerkiksi rotuun, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaukseen, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, omaisuuteen, syntyperään, vammaan, ikään, sukupuoleen, sukupuolen ilmaisuun, sukupuoli-identiteettiin, seksuaaliseen suuntautumiseen, oleskeluoikeuteen tai terveydentilaan. Kaikessa yhteydenpidossa rikosoikeudellisen menettelyn puitteissa toimivaan toimivaltaiseen viranomaiseen ja kaikissa palveluissa, joissa joudutaan kosketukseen uhrien kanssa ja joita ovat esimerkiksi uhrien tukipalvelut tai korjaavan oikeuden palvelut, olisi otettava huomioon rikosten uhrien henkilökohtainen tilanne ja välittömät tarpeet, ikä, sukupuoli, mahdollinen vammaisuus ja kypsyystaso, samalla kun kunnioitetaan täysin uhrien ruumiillista, henkistä ja moraalista koskemattomuutta. Rikosten uhreja olisi suojeltava toissijaiselta ja toistuvalla uhriksi joutumiselta, pelottelulta ja kostotoimilta, ja heidän olisi saatava toipumistaan varten tarvittava tuki sekä riittävät oikeus-suojakeinot.
- (10) Tässä direktiivissä ei käsitellä rikosten uhrien oleskelua jäsenvaltioiden alueella koskevia edellytyksiä. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien ehdoksi ei aseteta sitä, että uhrilla on oleskeluoikeus niiden alueella tai että uhrilla on niiden kansalaisuus. Rikosilmoituksen tekeminen ja rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuminen eivät luo uhrille oleskeluun liittyviä oikeuksia.
- (11) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä. Jäsenvaltiot voivat laajentaa tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia korkeamman suojelutason tarjoamiseksi.
- (12) Tässä direktiivissä vahvistetut oikeudet eivät vaikuta rikoksentehtäjän oikeuksiin. Ilmauksella ”rikoksentehtäjä” viitataan henkilöön, joka on tuomittu rikoksen johdosta. Tätä direktiiviä sovellettaessa sillä kuitenkin viitataan myös epäiltyihin tai syytteessä oleviin henkilöihin ennen mahdollista syyllisyyden tunnustamista tai tuomion antamista, eikä sen käyttäminen vaikuta syyttömyysolettamaan.
- (13) Tätä direktiiviä sovelletaan unionissa tehtyihin rikoksiin ja unionissa toteutettaviin rikosoikeudellisiin menettelyihin. Siinä annetaan unionin alueen ulkopuolella tehtyjen rikosten uhreille oikeuksia ainoastaan siltä osin, kuin kyse on unionissa toteutettavista rikosoikeudellisista menettelyistä. Unionin ulkopuolella, kuten suurlähetystöissä, oleville toimivaltaisille viranomaisille tehdyistä rikosilmoituksista ei aiheudu tässä direktiivissä säädettyjä velvoitteita.
- (14) Tätä direktiiviä sovellettaessa on ensisijaista turvata lasten etu Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja 20 päivänä marraskuuta 1989 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti. Lapsiuhrit olisi otettava huomioon ja heitä olisi kohdeltava tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien täysin haltijoina, ja heillä olisi oltava oikeus käyttää näitä oikeuksia tavalla, jossa otetaan huomioon heidän kykynsä muodostaa omat näkemyksensä.
- (15) Jäsenvaltioiden olisi tätä direktiiviä soveltaessaan huolehdittava siitä, että vammaiset uhrit voivat täysimääräisesti hyödyntää tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia yhdenvertaisesti muiden kanssa, muun muassa helpottamalla niihin tiloihin pääsyä, joissa rikosoikeudellinen menettely käydään, ja helpottamalla tietojensaantia.
- (16) Terrorismin uhrit ovat kärsineet iskuista, joiden perimmäisenä tarkoituksena on ollut yhteiskunnan vahingoittaminen. Heihin kohdistuneen rikoksen erityisestä luonteesta johtuen he saattavat näin ollen tarvita erityistä huomiota, tukea ja suojelua. Terrorismin uhrit saattavat joutua huomattavan julkisen huomion kohteeksi ja tarvitsevat usein huomioon ottamista ja kunnioittavaa kohtelua yhteiskunnan taholta. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi kiinnitettävä erityistä huomiota terrorismin uhrien tarpeisiin ja pyrittävä suojelemaan heidän ihmisarvoaan ja turvallisuuttaan.

⁽¹⁾ EUVL L 338, 21.12.2011, s. 2.

⁽²⁾ EUVL L 101, 15.4.2011, s. 1.

⁽³⁾ EUVL L 335, 17.12.2011, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL L 164, 22.6.2002, s. 3.

- (17) Sukupuoleen perustuvalla väkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, joka kohdistuu henkilöön hänen sukupuolensa, sukupuoli-identiteettinsä tai sukupuolen ilmaisunsa vuoksi tai joka vaikuttaa tiettyä sukupuolta edustaviin henkilöihin suhteettomasti. Se voi aiheuttaa uhrille fyysistä, seksuaalista, henkistä, emotionaalista tai psyykkistä haittaa taikka taloudellista vahinkoa. Sukupuoleen perustuva väkivalta ymmärretään syrjintämuodoksi ja uhrin perusvapauksien loukkaukseksi, ja siihen sisältyvät läheisväkivalta, seksuaalinen väkivalta (mukaan lukien raiskaus, seksuaaliset hyökkäykset ja seksuaalinen häirintä), ihmis-kauppa, orjuuttaminen sekä erilaiset vahingolliset käytännöt, kuten pakkoavioliitot, naisten sukuelinten silpominen ja niin kutsutut kunniarikokset. Sukupuoleen perustuvan väkivallan naisuhrit ja heidän lapsensa tarvitsevat usein erityistä tukea ja suojelua, koska tällaiseen väkivaltaan liittyy suuri toissijaisen tai toistuvan uhriksi joutumisen, pelotellun ja kostotoimien riski.
- (18) Läheisväkivallassa väkivaltaan syyllistyy henkilö, joka on uhrin nykyinen tai entinen puoliso tai kumppani tai muu perheenjäsen riippumatta siitä, asuuko rikoksenteikijä tai onko hän asunut samassa taloudessa uhrin kanssa. Tällainen väkivalta voi olla fyysistä, seksuaalista, henkistä tai taloudellista väkivaltaa, ja se voi aiheuttaa fyysistä, henkistä tai emotionaalista haittaa taikka taloudellista vahinkoa. Läheisväkivalta on vakava ja usein piilossa oleva sosiaalinen ongelma, joka saattaa aiheuttaa järjestelmällisiä henkisiä ja fyysisiä vammoja, joilla on vakavia seurauksia, koska rikoksenteikijä on henkilö, johon uhrin pitäisi voida luottaa. Läheisväkivallan uhrit saattavat sen vuoksi tarvita erityisiä suojelutoimenpiteitä. Naisiin kohdistuu suhteettomasti tämäntyyppistä väkivaltaa, ja tilanne voi olla vaikeampi, jos nainen on taloudellisesti, sosiaalisesti tai oleskeluoikeutensa suhteen riippuvainen rikoksenteikijästä.
- (19) Henkilöä olisi pidettävä uhrina riippumatta siitä, onko rikoksenteikijä tunnistettu, pidätetty, pantu syytteeseen tai tuomittu, ja riippumatta siitä, mikä on näiden kahden välinen perhesuhde. On mahdollista, että myös uhrin perheenjäsenet kärsivät rikoksesta vahinkoa. Rikos voi aiheuttaa vahinkoa erityisesti suoraan rikoksen seurauksena kuolleen henkilön perheenjäsenille. Tällaisten perheenjäsenten, jotka ovat rikoksen välillisiä uhreja, olisi sen vuoksi myös saatava tämän direktiivin mukaista suojelua. Jäsenvaltioiden olisi kuitenkin voitava ottaa käyttöön menettelyjä, joilla rajoitetaan niiden perheenjäsenen määrää, jotka voivat käyttää hyväkseen tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia. Jos kyseessä on lapsi, lapsella tai, jollei se ole vastoin lapsen etua, lapsen vanhempainvastuunkantajalla olisi lapsen puolesta oltava oikeus käyttää tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia. Tämä direktiivi ei vaikuta kansallisiin hallinnollisiin menettelyihin, joita edellytetään sen toteamiseksi, että henkilö on uhri.
- (20) Uhrin asema rikosoikeudellisessa järjestelmässä ja se, voiko uhri osallistua aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn, vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen kansallisesta järjestelmästä riippuen, ja ne määräytyvät yhdellä tai useammalla seuraavista perusteista: kansallisessa järjestelmässä säädetään uhrille annettava oikeudellinen asema rikosoikeudellisen menettelyn osapuolena; uhria koskee lakisääteinen velvollisuus osallistua aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn esimerkiksi todistajana tai häneltä edellytetään sitä; ja/tai uhrilla on kansallisen lainsäädännön mukaan oikeus osallistua aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn ja hän haluaa käyttää sitä, jos kansallisessa järjestelmässä ei säädetä siitä, että uhrilla on oikeudellinen asema rikosoikeudellisen menettelyn osapuolena. Jäsenvaltioiden olisi määritettävä, mitä näistä perusteista sovelletaan tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien soveltamisalan määrittelemiseksi, kun tässä direktiivissä on viittauksia uhrilla asianomaisessa rikosoikeudellisessa järjestelmässä olevaan asemaan.
- (21) Toimivaltaisten viranomaisten, uhrien tukipalvelujen ja korjaavan oikeuden palvelujen antama tiedotus ja neuvonta olisi toteutettava mahdollisuuksien mukaan eri välineiden avulla ja tavalla, jonka uhri ymmärtää. Tällaista tiedotusta ja neuvontaa olisi tarjottava selkeällä ja helposti ymmärrettävällä kielellä. Olisi myös huolehdittava siitä, että uhri tulee ymmärretyksi oikeudellisen menettelyn kuluessa. Tätä varten olisi otettava huomioon, kuinka hyvin uhri osaa kieltä, jolla tietoja annetaan, sekä uhrin ikä, kypsyys, älylliset ja emotionaaliset valmiudet, lukutaito sekä mahdollinen psyykinen tai fyysinen haitta. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä ymmärtämis- tai viestintäongelmiin, jotka saattavat johtua jostakin vammasta, kuten kuulo- tai puhevioista. Myös uhrin mahdollisesti rajoittunut kyky välittää tietoa olisi otettava huomioon rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa.
- (22) Rikosilmoituksen tekemisajankohdan olisi tätä direktiiviä sovellettaessa katsottava kuuluvan rikosoikeudellisen menettelyn piiriin. Tämän olisi koskettava myös tilanteita, joissa viranomaiset panevat uhuriin kohdistuneen rikoksen johdosta viran puolesta vireille rikosoikeudellisen menettelyn.
- (23) Kulujen korvaamista koskevat tiedot olisi annettava esimerkiksi kulujen korvaamisen perusedellytyksiä käsittelevällä esitteellä siinä vaiheessa, kun toimivaltaiseen viranomaiseen otetaan ensimmäisen kerran yhteyttä. Jäsenvaltioita ei tässä rikosoikeudellisen menettelyn varhaisessa vaiheessa olisi vaadittava päättämään, täyttääkö kyseessä oleva uhri kulujen korvaamista koskevat edellytykset.

- (24) Rikosilmoitusta tehdessään uhrin olisi saatava poliisilta rikosilmoituksestaan kirjallinen vahvistus, jossa todetaan rikoksen perustiedot, kuten rikoksen tyyppi, aika ja paikka sekä rikoksen aiheuttama vahinko tai haitta. Tämän vahvistuksen olisi sisällettävä asianumero ja rikosilmoituksen tekoaika ja -paikka, jotta vahvistusta voidaan käyttää todisteena rikosilmoituksen tekemisestä esimerkiksi vakuutusyhtiöille tehtäviä korvaushakemuksia varten.
- (25) Rikosilmoitusta koskevan vahvistuksen antamista ei saisi evätä, jos rikosilmoituksen tekeminen on viivästynyt kostotoimien, nöyryytyksen tai leimatuksi tulemisen pelon vuoksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta vanhentumisaikaa koskevien sääntöjen soveltamista.
- (26) Tiedot olisi annettava riittävän yksityiskohtaisina sen varmistamiseksi, että uhreja kohdellaan kunnioittavasti ja että he voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä osallistumisestaan asian käsittelyyn. Tältä osin on erityisen tärkeää antaa uhrille tietoja käsittelyn kulloisessakin vaiheessa. Tämä koskee yhtä lailla tietoja, joiden perusteella uhri voi päättää, vaatiiko hän syyttämättäjättämispäätöksen uudelleen käsittelyä. Uhrille toimitettavat tiedot olisi voitava antaa suullisesti tai kirjallisesti, myös sähköisesti, jollei muuta vaadita.
- (27) Uhrille annettavat tiedot olisi toimitettava uhrin toimivaltaiselle viranomaiselle viimeksi ilmoittamaan posti- tai sähköpostiosoitteeseen. Poikkeustapauksissa, esimerkiksi silloin, kun asiaan liittyy hyvin paljon uhreja, tietoja olisi voitava toimittaa lehdistön välityksellä taikka toimivaltaisen viranomaisen virallisen verkkosivuston tai vastaavan tiedotuskanavan kautta.
- (28) Jäsenvaltioilla ei olisi oltava velvollisuutta toimittaa tietoja, jos kyseisten tietojen paljastaminen voisi vaikuttaa jonkin asian moitteettomaan käsittelyyn tai vahingoittaa tiettyä tapausta tai henkilöä, tai jos ne katsovat sen olevan keskeisten turvallisuusetujensa vastaista.
- (29) Toimivaltaisten viranomaisten olisi huolehdittava siitä, että uhri saa voimassa olevat yhteydetiedot asiaansa koskevia yhteydenottoja varten, jollei hän ole ilmoittanut, ettei halua saada tällaisia tietoja.
- (30) Viittaus ”päätökseen” tietojen, tulkkauksen ja käännösten saamista koskevan oikeuden yhteydessä olisi ymmärrettävä vain viittauksena syyllisyyden toteamiseen tai rikosoikeudellisen menettelyn päättämiseen muulla tavoin. Päätöksen perustelut olisi toimitettava uhrille toimitamalla hänelle jäljennös asiakirjasta, joka sisältää tämän päätöksen, tai lyhyt yhteenveto perusteluista.
- (31) Oikeuden saada tietoja sen tuomioistuinkäsittelyn ajasta ja paikasta, joka pidetään sen johdosta, että uhri on tehnyt rikosilmoituksen häneen kohdistuneesta rikoksesta, olisi koskettava myös tietoja asiassa annettuun tuomioon liittyvän valituksen käsittelyajasta ja -paikasta.
- (32) Uhrille olisi hänen pyynnöstään annettava tieto rikoksen tekijän vapauttamisesta tai pakenemisestä ainakin tapauksissa, joissa saattaa olla olemassa uhrin kohdistuvan vahingon vaara tai tunnistettu riski, paitsi jos on olemassa tällaisen ilmoituksen tekemisestä aiheutuva tunnistettu rikosentekijään kohdistuvan vahingon riski. Jos on olemassa tällaisen ilmoituksen tekemisestä aiheutuva tunnistettu rikosentekijään kohdistuvan vahingon riski, toimivaltaisen viranomaisen olisi otettava huomioon kaikki muut riskit asianmukaisista toimista päättäessään. Viittauksen ”tunnistettu uhrin kohdistuvan vahingon riski” olisi katettava sellaiset seikat kuten rikoksen luonne ja vakavuus sekä kostotoimien riski. Sitä ei näin ollen pitäisi soveltaa tilanteisiin, joissa on tehty vähäisiä rikoksia ja joissa on vain pieni uhrin kohdistuvan vahingon riski.
- (33) Uhrin olisi saatava tieto oikeudesta hakea muutosta rikosentekijän vapauttamista koskevaan päätökseen, jos tällainen oikeus on olemassa kansallisessa oikeudessa.
- (34) Oikeus ei voi toteutua tehokkaasti, ellei uhri pysty kunnolla selittämään rikokseen liittyviä olosuhteita ja esittämään todisteita tavalla, jonka toimivaltaiset viranomaiset ymmärtävät. On niin ikään tärkeää huolehtia siitä, että uhria kohdellaan kunnioittavasti ja että hän voi käyttää oikeuksiaan. Uhria kuulusteltaessa olisi näin ollen oltava saatavilla maksuton tulkkaus, jotta hän voi osallistua aktiivisesti oikeuden istuntoon sen mukaan, mikä on uhrin asema asianomaisessa rikosoikeudellisessa järjestelmässä. Rikosoikeudellisen menettelyn muissa vaiheissa tulkkauksen ja kääntämisen tarve voi vaihdella käsiteltävän asian mukaan ja sen perusteella, mikä on uhrin asema asianomaisessa rikosoikeudellisessa järjestelmässä, miten uhri osallistuu menettelyyn ja mitä erityisiä oikeuksia uhrilla mahdollisesti on. Näin ollen tulkkaus ja kääntäminen olisi järjestettävä tällaisissa muissa tapauksissa ainoastaan siinä laajuudessa, kuin on tarpeen, jotta uhri voi käyttää oikeuksiaan.

- (35) Uhrilla olisi kansallisen oikeuden mukaisten menettelyjen mukaisesti oltava oikeus riitauttaa päätös, jonka mukaan tulkkausta tai kääntämistä ei tarvita. Tähän oikeuteen ei sisälly jäsenvaltioiden velvollisuutta tarjota erillinen mekanismi tai valitusmenettely, jossa tällainen päätös voidaan riitauttaa, eikä se saisi kohtuuttomasti pitkittää rikosoikeudellista menettelyä. Päätöksen uudelleen käsittely olemassa olevien kansallisten menettelyjen mukaisesti olisi riittävää.
- (36) Sen, että uhri puhuu jotakin harvinaista kieltä, ei pitäisi itsessään olla perusteena päätökselle siitä, että tulkkaus tai kääntäminen pitkittäisi rikosoikeudellista menettelyä kohtuuttomasti.
- (37) Uhrille olisi tarjottava tukea heti, kun hän on toimivaltaisten viranomaisten tiedossa, kaikissa rikosoikeudellisen menettelyn vaiheissa ja riittävän pitkään myös niiden jälkeen uhrin tarpeiden mukaan ja tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien mukaisesti. Tukea olisi annettava eri keinoin ilman liiallisia muodollisuuksia ja huolehtien riittävästä maantieteellisestä kattavuudesta jäsenvaltion alueella, jotta kaikilla uhreilla on mahdollisuus hyödyntää tällaisia palveluja. Uhri, jolle on rikoksen vakavuudesta johtuen koitunut huomattavaa vahinkoa, voi tarvita erityistukipalveluja.
- (38) Henkilöille, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa tai tilanteessa, jossa he altistuvat erityisen suurelle vahingon riskille, kuten toistuvan läheisväkivallan kohteiksi joutuneet henkilöt, sukupuoleen perustuvan väkivallan kohteiksi joutuneet henkilöt tai henkilöt, jotka joutuvat muuntayppisten rikosten uhreiksi jäsenvaltiossa, jonka kansalaisia he eivät ole tai jossa he eivät asu, olisi annettava erityistukea ja oikeudellista suojelua. Erityistukipalvelujen olisi perustuttava yhtenäiseen ja kohdennettuun lähestymistapaan, jossa olisi ennen kaikkea otettava huomioon uhrien erityistarpeet, rikoksen aiheuttaman vahingon vakavuus sekä uhrien, rikosentekijöiden ja lasten väliset suhteet sekä heidän laajempi sosiaalinen ympäristönsä. Näiden palvelujen ja niistä vastaavan henkilöstön, joilla on tärkeä merkitys tuettaessa uhrin toipumista ja selviämistä rikoksen mahdollisesti aiheuttamasta vahingosta tai vammasta, pääasiallisia tehtäviä olisi oltava ilmoittaa uhreille tässä direktiivissä vahvistetuista oikeuksista, jotta uhrin voivat tehdä päätöksiä heitä tukevassa ympäristössä, jossa heitä kohdellaan ihmisarvoa kunnioittaen ja hienotunteisesti. Tällaisiin erityistukipalveluihin voivat kuulua seuraavat tukimuodot: suojia ja turvallinen majoitus, välitön lääketieteellinen apu, raiskauksen tai seksuaalisen väkivallan uhrien lähettäminen lääketieteellisiin ja oikeuslääketieteellisiin tutkimuksiin todisteita varten, lyhyt- ja pitkäaikainen psykologinen neuvonta, vammojen hoito, oikeudellinen neuvonta, asianajopalvelut sekä erityispalvelut lapsille, jotka ovat joko suoraan tai välillisesti uhreja.
- (39) Uhrien tukipalvelujen ei edellytetä tarjoavan itse laajaa erikois- ja ammatillista asiantuntemusta. Uhrien tukipalvelujen olisi tarvittaessa autettava uhreja ottamaan yhteyttä olemassa oleviin ammattiauttajiin, kuten psykologeihin.
- (40) Vaikka uhrin poliisille tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle tekemä rikosilmoitus ei saisi olla tuen saannin ehtona, näillä viranomaisilla on usein parhaat edellytykset kertoa uhreille tukimahdollisuuksista. Siksi jäsenvaltioita rohkaistaan luomaan asianmukaiset olosuhteet, joissa uhrin voidaan saattaa tukipalvelujen piiriin ja samalla huolehditaan muun muassa siitä, että tietosuojavaatimuksia voidaan noudattaa ja että niitä noudatetaan. Toistuvaa tukipalvelujen piiriin ohjaamista olisi vältettävä.
- (41) Uhrin oikeuden tulla kuulluksi olisi katsottava toteutuneen silloin, kun uhri saa antaa kirjallisia lausuntoja tai selityksiä.
- (42) Lapsiuhrin oikeutta tulla kuulluksi rikosoikeudellisessa menettelyssä ei olisi estettävä yksinomaan sillä perusteella, että uhri on lapsi, tai uhrin iän perusteella.
- (43) Oikeuden syyttämättäjättämispäätöksen uudelleen käsitteilyyn olisi ymmärrettävä koskevan syyttäjien ja tutkintatuomarien taikka lainvalvontaviranomaisten, esimerkiksi poliisien, tekemiä päätöksiä, mutta ei tuomioistuinten tekemiä päätöksiä. Sen, joka käsittelee syyttämättäjättämispäätöksen uudelleen, olisi oltava eri henkilö tai viranomainen kuin se, joka teki alkuperäisen päätöksen, paitsi jos alkuperäisen syyttämättäjättämispäätöksen on tehnyt ylin syyttäväviranomainen, jonka päätökseen ei voi hakea muutosta; tällöin uudelleen käsittelyn voi suorittaa sama viranomainen. Oikeuden syyttämättäjättämispäätöksen uudelleen käsitteilyyn ei olisi ymmärrettävä koskevan erityismenettelyjä, esimerkiksi parlamentin tai hallituksen jäseniä vastaan aloitettuja menettelyjä, jotka liittyvät heidän virallisten tehtäviensä hoitamiseen.

- (44) Rikosoikeudellisen menettelyn lopettamisesta tehdyn päätöksen olisi käsitettävä tilanteet, joissa syyttäjä päättää peruuttaa syytteen tai olla jatkamatta menettelyä.
- (45) Syyttäjän päätös, joka johtaa tuomioistuimen ulkopuoliseen ratkaisuun ja jolla näin ollen lopetetaan rikosoikeudellinen menettely, epää uhreilta oikeuden syyttäjän syyttämättäjäättämispäätöksen uudelleen käsittelyyn vain, jos tuomioistuimen ulkopuoliseen ratkaisuun sisältyy varoitus tai velvoite.
- (46) Korjaavan oikeuden palvelut, kuten uhrin ja rikoksentehtäjän välinen sovittelu, läheisneuvonpito tai asian selvittelypiirit, voivat olla uhrille hyvin hyödyllisiä, mutta ne edellyttävät suojatoimia toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien välttämiseksi. Siksi näissä palveluissa olisi ensisijaisesti otettava huomioon uhrin etu ja tarpeet, uhrille aiheutuneen vahingon korjaaminen ja uuden vahingon estäminen. Sellaiset tekijät kuin rikoksen luonne ja vakavuus, siitä seuranneen vamman aste, uhrin fyysisen, seksuaalisen tai henkisen koskemattomuuden toistuva loukkaaminen, vallan epätasapaino ja uhrin ikä, kypsyyden tai älyllinen kapasiteetti, jotka voisivat rajoittaa tai vähentää uhrin kykyä tehdä tietoon perustuva valinta tai vaarantaa uhrin kannalta myönteisen lopputuloksen, olisi otettava huomioon siirrettäessä asia korjaavan oikeuden palveluihin ja korjaavan oikeuden toteutuksessa. Korjaavan oikeuden menettelyjen olisi periaatteessa oltava luottamuksellisia, jolleivät osapuolet toisin sovi tai jollei kansallisessa lainsäädännössä toisin säädetä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi. Yleisen edun voidaan katsoa vaativan esimerkiksi prosessin kuluissa esitettyjen uhkausten tai sen kuluissa tapahtuvan kaikenlaisen väkivallan julkistamista.
- (47) Uhrille ei saisi aiheutua kuluja rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistumisestaan. Jäsenvaltioiden olisi edellytettävä korvaavan ainoastaan välttämättömät kulut, jotka uhrille aiheutuvat rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistumisestaan, ja niiden ei olisi edellytettävä korvaavan uhrin oikeudenkäyntikuluja. Jäsenvaltioiden olisi voitava asettaa kansallisessa lainsäädännössä kulujen korvaamista koskevia ehtoja, kuten korvauksen hakemista koskevat määräajat, päivärahojen ja matkakorvausten vakiomäärät sekä ansionmenetyksestä maksettavat päivittäiset enimmäismäärät. Oikeus saada rikosoikeudellisessa menettelyssä korvausta kuluista ei saisi johtua tilanteesta, jossa uhri antaa lausunnon ilmoittaessaan rikoksesta. Kulut olisi katettava vain siinä määrin, kuin toimivaltaiset viranomaiset velvoittavat tai pyytävät uhria olemaan läsnä ja osallistumaan aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn.
- (48) Rikosoikeudellisen menettelyn kuluissa takavarikoitu rikoksen uhrin omaisuus, joka on palautettavissa, olisi palautettava hänelle viipymättä, jollei ole olemassa poikkeuksellisia olosuhteita, kuten riita omistusoikeudesta taikka jos omaisuuden hallussapito tai omaisuus itsessään on laitonta. Oikeus saada omaisuus palautetuksi ei saisi vaikuttaa sen lainmukaiseen pidättämiseen muita oikeudellisia menettelyjä varten.
- (49) Oikeutta saada päätös rikoksentehtäjän velvoittamisesta maksamaan korvaus ja sitä koskevaa menettelyä olisi sovellettava myös uhreihin, jotka asuvat muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos tehtiin.
- (50) Tässä direktiivissä säädetty velvoite toimittaa rikosilmoitus ei saisi vaikuttaa jäsenvaltioiden toimivaltaan aloittaa menettelyt, eikä se rajoita rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta 30 päivänä marraskuuta 2009 tehdystä neuvoston puitepäätöksessä 2009/948/YOS⁽¹⁾ vahvistettujen tuomioistuimen toimivallan määräytymistä koskevien sääntöjen soveltamista.
- (51) Jos uhri on poistunut sen jäsenvaltion alueelta, jossa rikos tehtiin, tätä jäsenvaltiota ei olisi enää velvoitettava tarjoamaan apua, tukea ja suojelua paitsi siltä osin, kuin ne liittyvät suoraan kyseisen rikoksen osalta jäsenvaltiossa meneillään oleviin rikosoikeudellisiin menettelyihin, kuten erityiset suojelutoimenpiteet tuomioistuin käsittelyn aikana. Uhrin asuinjäsenvaltion olisi annettava uhrin toimimiseen tarvittavaa apua, tukea ja suojelua.
- (52) Saatavilla olisi oltava toimenpiteitä, joilla uhrin ja hänen perheenjäsentensä turvallisuutta ja koskemattomuutta suojellaan toissijaiselta ja toistuvalla uhriksi joutumiselta, pelottelulta ja kostotoimilta ja joita ovat esimerkiksi väliaikaiset kieltotuomiot, suojelumääräykset tai lähestymiskiellot.

⁽¹⁾ EUVL L 328, 15.12.2009, s. 42.

- (53) Toissijaisen tai toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun tai kostotoimien riskiä rikoksentehtäjän toimesta tai rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistumisen seurauksena olisi rajoitettava toteuttamalla menettely yhteen sovitulla tavalla ja kunnioittavasti siten, että uhri voi luottaa viranomaisiin. Yhteydenpito toimivaltaisiin viranomaisiin olisi tehtävä mahdollisimman vaivattomaksi, samalla kun viranomaisten ja uhrin välistä tarpeetonta yhteydenpitoa rajoitetaan esimerkiksi tallentamalla kuulustelut videolle ja sallimalla tallenteen käyttö tuomioistuinkäsittelyssä. Oikeuslalla toimivien käyttöön olisi asetettava mahdollisimman laaja toimenpidevalikoima, jotta voidaan välttää aiheuttamasta uhrille tuomioistuinkäsittelyn aikana ahdistusta erityisesti sen johdosta, että hän joutuu katsekontaktiin rikoksentehtäjän tai tämän perheen tai rikoskumppanien taikka yleisöön kuuluvien kanssa. Tätä varten jäsenvaltioita olisi rohkaistava ottamaan erityisesti tuomioistuinrakennuksissa ja poliisiasemilla käyttöön toteuttamiskelpoisia ja käytännönläheisiä toimenpiteitä, joiden avulla tilat voidaan varustaa erillisten sisäänkäyntien ja uhreja varten olevien odotustilojen kaltaisilla ominaisuuksilla. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi mahdollisuuksien mukaan järjestettävä rikosoikeudelliset menettelyt siten, että vältetään uhrin ja hänen perheenjäsentensä sekä rikoksentehtäjien kohtaaminen, esimerkiksi kutsumalla uhrin ja rikoksentehtäjät kuultavaksi eri aikoina.
- (54) Uhrin yksityisyyden suojan turvaaminen voi olla tärkeä keino toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun sekä kostotoimien välttämiseksi, ja tämä voidaan toteuttaa erilaisilla toimenpiteillä, kuten salaamalla uhrin henkilöllisyyttä ja olinpaikkaa koskevat tiedot tai rajoittamalla niiden paljastamista. Tällainen suojelu on erityisen tärkeää, jos uhri on lapsi, ja se käsittää myös lapsen nimen salaamisen. Poikkeustapauksissa tiedon paljastamisesta tai jopa laajasta julkistamisesta saattaa kuitenkin olla lapselle hyötyä esimerkiksi silloin, kun lapsi on kaapattu. Uhrien ja heidän perheenjäsentensä yksityisyyden ja kuvien suojaamiseksi toteutettavissa toimenpiteissä olisi aina kunnioitettava oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se on tunnustettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklassa, ja sananvapautta, sellaisena kuin se on tunnustettu mainitun yleissopimuksen 10 artiklassa.
- (55) Jotkut uhrin ovat rikosoikeudellisen menettelyn aikana erityisen suuressa vaarassa joutua rikoksentehtäjän toimesta toissijaisesti tai toistuvasti uhriksi taikka pelottelun tai kostotoimien kohteeksi. On mahdollista, että tällainen vaara johtuu uhrin henkilökohtaisista ominaisuuksista tai rikoksen tyypistä tai luonteesta taikka sen olosuhteista. Tällainen vaara voidaan todeta luotettavasti vain mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suoritettulla henkilökohtaisella arvioinnilla. Tällainen arviointi olisi suoritettava kaikille uhreille sen määrittämiseksi, ovatko he vaarassa joutua toissijaisesti tai toistuvasti uhriksi taikka pelottelun tai kostotoimien kohteeksi ja mitä erityisiä suojelutoimenpiteitä he tarvitsevat.
- (56) Henkilökohtaisessa arvioinnissa olisi otettava huomioon uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten ikä, sukupuoli ja sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu, etninen alkuperä, rotu, uskonto, sukupuolinen suuntautuminen, terveydentila, vammaisuus, oleskeluoikeus, kommunikaatiovaikeudet, suhde tai riippuvuussuhde rikoksentehtäjään ja aiemmat kokemukset rikoksista. Siinä olisi otettava huomioon myös rikoksen tyyppi ja luonne sekä sen olosuhteet, kuten se, onko kyseessä viharikos tai rikos, jonka motiivin muodostaa ennakkoluulo tai syrjintä, seksuaalinen väkivalta, tai läheisväkivalta, se, oliko rikoksentehtäjä hallitsevassa asemassa, se, asuuko uhri alueella, jolla tapahtuu paljon rikoksia tai jota jengit hallitsevat, tai se, onko uhri kotoisin jostain muusta maasta kuin siitä jäsenvaltiosta, jossa rikos tehtiin.
- (57) Ihmiskaupan, terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden, läheisväkivallan, seksuaalisen väkivallan tai hyväksikäytön, sukupuoleen perustuvan väkivallan ja viharikosten uhrilla sekä vammaisella uhrilla ja lapsiuhrialla on suuri alttius toissijaiselle tai toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle tai kostotoimille. Tällaisen uhrin vaaraa joutua uudelleen uhriksi taikka pelottelun tai kostotoimien kohteeksi olisi arvioitava erityisen huolellisesti, ja selvänä ennako-oletuksena olisi oltava se, että kyseisen uhrin hyväksi toteutetaan erityisiä suojelutoimenpiteitä.
- (58) Toissijaiselle tai toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle tai kostotoimille alttiiksi todetulle uhrille olisi tarjottava asianmukaisia toimenpiteitä hänen suojelemisekseen rikosoikeudellisten menettelyjen aikana. Näiden toimenpiteiden täsmällinen luonne olisi määritettävä henkilökohtaisen arvioinnin perusteella ja uhrin toiveet huomioon ottaen. Toimenpiteiden laajuus olisi määritettävä puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja oikeudellista harkintavaltaa koskevien sääntöjen mukaisesti. Uhrin huolten ja pelkojen, jotka liittyvät oikeudelliseen menettelyyn, olisi oltava ratkaisevassa asemassa, kun arvioidaan uhrin tarvetta tiettyyn toimenpiteeseen.
- (59) Välttömien toiminnallisten tarpeiden ja rajoitteiden vuoksi saattaa olla mahdotonta huolehtia esimerkiksi siitä, että uhria kuulustelee aina sama poliisivirkailija; sairaus-, äitiys- ja vanhempainloma ovat esimerkkejä tällaisista rajoitteista. Lisäksi uhrien kuulustelua varten erityisesti suunniteltuja tiloja ei välttämättä ole saatavilla esimerkiksi kunnostustöiden vuoksi. Tällaisten toiminnallisten tai käytännön rajoitteiden vallitessa henkilökohtaisen arvioinnin perusteella kaavailun erityistoimenpiteen toteuttaminen ei välttämättä ole mahdollista tapauskohtaisesti.

- (60) Jos lapselle on tämän direktiivin mukaisesti määrä nimetä holhooja tai edustaja, näitä tehtäviä voi hoitaa sama henkilö tai oikeushenkilö, laitos tai viranomainen.
- (61) Kaikkien rikosoikeudellisiin menettelyihin osallistuvien virkamiesten, jotka todennäköisesti joutuvat kohtaamaan henkilökohtaisesti uhreja, olisi voitava saada asianmukaista perus- ja jatkokoulutusta tasolla, jota heidän yhteytensä uhriin edellyttää, niin, että he kykenevät tunnistamaan uhrit ja näiden tarpeet ja käsittelemään näiden asiaa kunnioittavasti, hienotunteisesti, ammattitaitoisesti ja syrjimättömästi. Henkilöiden, jotka todennäköisesti joutuvat osallistumaan henkilökohtaiseen arviointiin, jossa määritetään uhrien erityiset suojelutarpeet ja se, tarvitsevatko he erityisiä suojelutoimenpiteitä, olisi saatava tällaisen arvioinnin suorittamista koskevaa erityiskoulutusta. Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava tällaisesta koulutuksesta poliisiviranomaisten ja tuomioistuinten henkilöstön osalta. Myös lakimieskunnan, syyttäjien ja tuomareiden sekä sellaisten oikeusalan toimivien, jotka tarjoavat uhrien tukipalveluja tai korjaavan oikeuden palveluja, koulutusta olisi edistettävä. Tämän vaatimuksen olisi sisällettävä myös niitä tukipalveluja koskevaa koulutusta, joihin uhreja olisi ohjattava, tai erityiskoulutusta, jos näiden henkilöiden työ keskittyy erityistarpeita omaaviin uhriin, ja tarvittaessa erityistä psykologista koulutusta. Tässä koulutuksessa olisi tarpeen mukaan otettava huomioon sukupuolinäkökohdat. Jäsenvaltioiden koulutustoimia olisi täydennettävä Budapestin etenemissuunnitelman mukaisesti suuntaviivoilla, suosituksilla ja parhaiden käytäntöjen vaihdolla.
- (62) Jäsenvaltioiden olisi rohkaistava kansalaisjärjestöjä, mukaan lukien tunnustetut ja aktiiviset valtiosta riippumattomat järjestöt, jotka työskentelevät rikoksen uhrien parissa, ja tehtävä niiden kanssa tiiviisti yhteistyötä erityisesti toimintapoliittisten aloitteiden, tiedotus- ja valistuskampanjoiden, tutkimus- ja koulutusohjelmien, koulutuksen sekä rikosten uhrien tuki- ja suojelutoimenpiteiden vaikutusten seurannan ja arvioinnin toteuttamisessa. Asianmukaisen avun, tuen ja suojelun antaminen rikoksen uhreille edellyttää julkisten palvelujen yhteen sovitettua toimintaa ja osallistumista hallinnon kaikilla tasoilla: unionin tasolla sekä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Uhreja olisi autettava löytämään toimivaltaiset viranomaiset ja kääntymään näiden puoleen, jotta vältetään toistuva tukipalvelujen piiriin ohjaaminen. Jäsenvaltioiden olisi harkittava "yhden yhteyspisteen" kehittämistä rikosoikeudellisiin menettelyihin osallisina olevien uhrien moninaisten tarpeiden käsittelyä varten; näihin tarpeisiin kuuluu tarve saada tietoa, apua, tukea, suojelua ja korvauksia.
- (63) Rikosilmoituksen tekemiseen rohkaisemiseksi ja sen helpottamiseksi ja jotta uhreille voidaan antaa mahdollisuus vapautua toistuvasti uhriksi joutumisen kehästä, on välttämätöntä, että uhrien saatavilla on luotettavia tukipalveluja ja että toimivaltaiset viranomaiset ovat valmiita vastaamaan uhrien ilmoituksiin kunnioittavasti, hienotunteisesti, ammattitaitoisesti ja syrjimättömästi. Tämä voisi lisätä uhrien luottamusta jäsenvaltioiden rikosoikeudellisiin järjestelmiin ja vähentää ilmoittamatta jäävien rikosten määrää. Oikeusallalla toimivien, jotka todennäköisesti saavat uhreilta rikosilmoituksia, olisi saatava asianmukaista koulutusta rikosilmoitusten tekemisen helpottamiseksi, ja olisi toteutettava toimenpiteitä, jotta kolmansille osapuolille, myös kansalaisjärjestöille, annetaan mahdollisuus tehdä ilmoituksia. Viestintäteknologian, kuten sähköpostin, videotallenteiden tai sähköisten lomakkeiden, käytön pitäisi olla mahdollista rikosilmoitusta tehtäessä.
- (64) Järjestelmällisen ja riittävän tilastotietojen keruun tunnistetaan olevan tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia koskevan tehokkaan toimintapolitiikan olennainen osatekijä. Tämän direktiivin soveltamisen arvioinnin helpottamiseksi jäsenvaltioiden olisi toimitettava komissiolle rikosten uhreja koskevien kansallisten menettelyjen soveltamista koskevat merkitykselliset tilastotiedot, mukaan luettuina ainakin ilmoitettujen rikosten lukumäärä ja laji sekä, sikäli kuin kyseiset tiedot ovat tiedossa ja saatavilla, uhrien lukumäärä, ikä ja sukupuoli. Asiaankuuluvat tilastotiedot voivat sisältää oikeusviranomaisten ja lainvalvontaviranomaisten kirjaamia tietoja sekä mahdollisuuksien mukaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palvelujen, julkisten ja valtiosta riippumattomien uhrin tukipalvelujen ja korjaavan oikeuden palvelujen sekä muiden, rikosten uhrien kanssa työskentelevien järjestöjen kokoamia hallinnollisia tietoja. Oikeudelliset tiedot voivat sisältää tietoja ilmoitetuista rikoksista, niiden tapausten määrästä, joista on suoritettu tutkinta, sekä niistä henkilöistä, joita vastaan on nostettu syyte tai jotka on tuomittu. Palvelupohjaiset hallinnolliset tiedot voivat sisältää mahdollisuuksien mukaan tietoja siitä, miten uhrit käyttävät valtion virastojen ja julkisten tai yksityisten tukijärjestöjen tarjoamia palveluja, kuten niiden tapausten lukumäärä, joissa poliisi on ohjannut henkilön uhrin tukipalveluihin, sekä niiden uhrien määrä, jotka pyytävät, saavat tai eivät saa tukea tai korjaavan oikeuden palveluita.
- (65) Tällä direktiivillä on tarkoitus muuttaa puitepäätöksen 2001/220/YOS säännöksiä ja laajentaa niiden soveltamisalaa. Koska tehtävät muutokset ovat määrältään ja luonteeltaan merkittäviä, mainittu puitepäätös olisi selkeyden vuoksi korvattava tämän direktiivin antamiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta kokonaisuudessaan.

(66) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet. Sillä pyritään erityisesti edistämään oikeutta ihmisarvoon, elämään, ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen, vapauteen ja turvallisuuteen ja yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen sekä omistusoikeutta, syrjintäkiellon periaatetta, sukupuolten tasa-arvon periaatetta, lasten, ikääntyneiden ja vammaisten oikeuksia sekä oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

(67) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta, joka on rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistaminen, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja mahdollisten vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

(68) Tämän direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä käsiteltävät henkilötiedot olisi suojattava rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta 27 päivänä marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS⁽¹⁾ ja kaikkien jäsenvaltioiden ratifioimassa, yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä 28 päivänä tammikuuta 1981 tehdyssä Euroopan neuvoston yleissopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

(69) Tämä direktiivi ei vaikuta muissa unionin säädöksissä oleviin pidemmälle meneviin säännöksiin, joissa käsitellään kohdennetummin tiettyjen uhriryhmien kuten ihmiskaupan uhrien sekä lasten seksuaalisen hyväksikäytön, seksuaalisen riiston ja lapsipornografian uhrien erityistarpeita.

(70) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdystä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan mukaisesti nämä jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän direktiivin hyväksymiseen ja soveltamiseen.

(71) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä, Tanskan asemasta tehdystä pöytäkirjassa N:o 22 olevan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.

(72) Euroopan tietosuojavaltuutettu on antanut 17 päivänä lokakuuta 2011⁽²⁾ yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001⁽³⁾ 41 artiklan 2 kohdan perusteella lausunnon,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Tavoitteet

1. Tämän direktiivin tarkoituksena on varmistaa, että rikoksen uhrin saavat asianmukaista tietoa, tukea ja suojelua ja että he voivat osallistua rikosoikeudellisiin menettelyihin.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikosten uhrin tunnustetaan uhreiksi ja heitä kohdellaan kunnioittavasti, hienotunteisesti, yksilöllisesti, ammattitaitoisesti ja syrjimättömästi kaikessa yhteydenpidossa rikosoikeudellisen menettelyn puitteissa toimiviin uhrien tukipalveluihin, korjaavan oikeuden palveluihin tai toimivaltaiseen viranomaiseen. Tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia sovelletaan uhriin syrjimättömästi, myös siltä osin kuin kyse on heidän oleskeluoikeudestaan.

2. Jos uhri on lapsi, jäsenvaltioiden on tätä direktiiviä sovellettaessa huolehdittava siitä, että hänen etunsa otetaan ensisijaisesti huomioon ja arvioidaan yksilöllisesti. On ensisijaisesti sovellettava lapsikeskeistä lähestymistapaa, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon lapsen ikä, kypsyytensä, näkemykset, tarpeet ja huolenaiheet. Lapselle ja hänen mahdolliselle vanhempainvastuunkantajalleen tai muulle oikeudelliselle edustajalleen on ilmoitettava kaikista erityisesti lapsen kohdistuvista toimenpiteistä tai oikeuksista.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

a) 'uhrilla' tarkoitetaan

i) luonnollista henkilöä, jolle on aiheutunut rikoksesta välitön vahinko, kuten fyysinen, henkinen tai emotionaalinen haitta taikka taloudellinen menetys;

ii) sellaisen henkilön, jonka kuolema on välitön seuraus rikoksesta, perheenjäseniä, joille on aiheutunut vahinkoa kyseisen henkilön kuoleman johdosta;

⁽¹⁾ EUVL L 350, 30.12.2008, s. 60.

⁽²⁾ EUVL C 35, 9.2.2012, s. 10.

⁽³⁾ EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

- b) 'perheenjäsenillä' tarkoitetaan uhrin puolisoa, uhrin kanssa sitoutuneessa intiimissä suhteessa vakituisesti ja jatkuvasti yhteistaloudessa elävää henkilöä, sukulaisia suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa, sisarusia ja huollettavia;
- c) 'lapsella' tarkoitetaan alle 18-vuotiaasta henkilöä;
- d) 'korjaavalla oikeudella' tarkoitetaan mitä tahansa menettelyä, jonka avulla uhrille ja rikoksentekijälle tehdään mahdolliseksi heidän siihen vapaasti suostuessaan osallistua aktiivisesti rikoksesta aiheutuvien asioiden ratkaisemiseen puolueettoman kolmannen osapuolen avulla.
2. Jäsenvaltiot voivat määrätä menettelyistä, joilla
- a) rajoitetaan niiden perheenjäsenten lukumäärää, jotka voivat hyötyä tässä direktiivissä vahvistetuista oikeuksista, ottaen huomioon kunkin tapauksen erityispiirteet; ja
- b) määritetään 1 kohdan a alakohdan ii alakohdan osalta, keillä perheenjäsenillä on etuoikeus tässä direktiivissä vahvistettujen oikeuksien käyttöön.

2 LUKU

TIETOJEN JA TUEN ANTAMINEN

3 artikla

Oikeus ymmärtää ja tulla ymmärretyksi

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimenpiteitä uhrin auttamiseksi ymmärtämään ja tulemaan ymmärretyksi ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen ja kaikessa rikosoikeudenkäyntimenettelyjen yhteydessä tapahtuvassa myöhemmässä tarpeellisessa yhteydenpidossaan toimivaltaiseen viranomaiseen, myös silloin, kun tämä viranomainen antaa tietoa.
2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että yhteydenpito uhriin tapahtuu selkeällä ja helposti ymmärrettävällä kielellä suullisesti tai kirjallisesti. Tällaisessa yhteydenpidossa on otettava huomioon uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten vammat, jotka voivat vaikuttaa hänen kykyynsä ymmärtää tai tulla ymmärretyksi.
3. Jos uhri rikoksen vaikutuksesta johtuen tarvitsee apua ymmärtääkseen tai tullakseen ymmärretyksi, jäsenvaltioiden on annettava uhrille mahdollisuus valita henkilö, joka on läsnä hänen ollessaan ensimmäistä kertaa yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen, jollei tämä ole vastoin uhrin etuja tai aiheuta haittaa menettelyn kululle.

4 artikla

Oikeus saada tietoja alkaen ensimmäisestä yhteydenotosta toimivaltaiseen viranomaiseen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille annetaan ilman aiheutonta viivytystä seuraavat tiedot siitä alkaen, kun hän on ensimmäistä kertaa yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen, jotta hän voi käyttää tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia:

- a) minkälaista tukea uhri voi saada ja keneltä, tarpeen mukaan myös perustiedot lääketieteellisen avun, erityistuen, mukaan lukien psykologinen tuki, saatavuudesta, sekä vaihtoehtoisesta majoituksesta;
- b) rikosilmoituksen tekemistä koskevat menettelyt ja uhrin asema tällaisten menettelyjen yhteydessä;
- c) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada suojelua, mukaan lukien suojelutoimenpiteet;
- d) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada oikeudellista neuvontaa, oikeusapua ja muuta neuvontaa;
- e) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada korvausta;
- f) miten ja millä edellytyksin uhrilla on oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin;
- g) jos uhri asuu muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos tehtiin, ne erityiset toimenpiteet, menettelyt tai järjestelyt, jotka ovat saatavilla uhrin etujen suojaamiseksi siinä jäsenvaltiossa, jossa toimivaltaiseen viranomaiseen otettiin ensimmäisen kerran yhteys;
- h) saatavilla olevat menettelyt valituksen tekemiseksi, jos toimivaltainen viranomainen ei kunnioita uhrin oikeuksia;
- i) yhteystiedot uhrin asiaa koskevia yhteydenottoja varten;
- j) saatavilla olevat korjaavan oikeuden palvelut;
- k) miten ja millä edellytyksin uhri voi saada korvausta kuluista, joita hänelle on aiheutunut osallistumisesta rikosoikeudelliseen menettelyyn.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen määrä tai yksityiskohtaisuus voi vaihdella uhrin erityistarpeiden ja henkilökohtaisten olosuhteiden ja rikoksen tyyppin tai luonteen perusteella. Lisätietoja voidaan antaa myös myöhemmissä vaiheissa riippuen uhrin tarpeista ja näiden tietojen merkityksellisyydestä kussakin menettelyn vaiheessa.

5 artikla

Uhrin oikeudet rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri saa jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle tekemästään virallisesta rikosilmoituksesta kirjallisen vahvistuksen, jossa todetaan asianomaista rikosta koskevat perusseikat.
2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, joka haluaa tehdä rikosilmoituksen mutta ei ymmärrä tai puhu toimivaltaisen viranomaisen kieltä, voi tehdä ilmoituksen ymmärtämällä kielellä tai saa tarvittavaa kielellistä apua.
3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, joka ei ymmärrä tai puhu toimivaltaisen viranomaisen kieltä, saa pyynnöstä maksutta käännöksen 1 kohdassa tarkoitettua rikosilmoitustaan koskevasta kirjallisesta vahvistuksesta ymmärtämällä kielellä.

6 artikla

Uhrin oikeus saada tietoja asiansa käsittelystä

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan ilman aiheutonta viivytystä hänen oikeudestaan saada seuraavat tiedot hänen kohdistunutta rikosta koskevan rikosilmoituksen johdosta aloitetusta rikosoikeudellisesta menettelystä ja että uhri pyynnöstään saa nämä tiedot:
 - a) päätös olla aloittamatta rikostutkintaa tai lopettaa se taikka jättää syyte nostamatta rikoksenteikijää vastaan;
 - b) tuomioistuinkäsittelyn aika ja paikka sekä rikoksenteikijää vastaan esitettyjen syytteiden luonne.
2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan hänen asianomaisen rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti ilman aiheutonta viivytystä hänen oikeudestaan saada seuraavat tiedot hänen kohdistunutta rikosta koskevan rikosilmoituksen perusteella aloitetusta rikosoikeudellisesta menettelystä ja että uhri pyynnöstään saa nämä tiedot:
 - a) oikeudenkäynnissä annettu lopullinen tuomio;
 - b) tiedot, joiden avulla uhri voi seurata rikosoikeudellisen menettelyn etenemistä, paitsi poikkeustapauksissa, joissa näiden tietojen ilmoittaminen saattaa haitata asian asianmukaista käsittelyä.
3. Edellä 1 kohdan a alakohdassa ja 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen tietojen on sisällettävä kyseessä olevan päätöksen perustelut tai lyhyt yhteenveto päätöksen perusteluista, paitsi jos kyseessä on valamiehistön päätös tai päätös, jonka perustelut ovat salassa pidettäviä, jolloin perusteluja ei ilmoiteta kansallisen oikeuden nojalla.
4. Uhrin toivomus saada tai olla saamatta tietoja sitoo toimivaltaista viranomaista, paitsi jos kyseiset tiedot on annettava sen vuoksi, että uhrilla on oikeus osallistua aktiivisesti

rikosoikeudellisiin menettelyihin. Jäsenvaltioiden on annettava uhrille mahdollisuus muuttaa milloin tahansa toivomustaan ja otettava tämä muutos sen jälkeen huomioon.

5. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille tarjotaan mahdollisuus saada ilman aiheutonta viivytystä tieto siitä, että häneen kohdistuneesta rikoksesta tutkintavankeuteen määrätty, syytteeseen pantu tai tuomittu henkilö vapautetaan tai on paennut vankeudesta. Jäsenvaltioiden on lisäksi huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan mahdollisista asiaankuuluvista toimenpiteistä, joita hänen suojakseen on rikoksenteikijän vapauttamisen tai pakenemisen johdosta määrätty.

6. Uhrille on pyynnöstä annettava 5 kohdassa tarkoitettut tiedot ainakin tapauksissa, joissa on olemassa uhuriin kohdistuva vaara tai tunnistettu vahingon riski, paitsi jos on olemassa tällaisesta ilmoituksesta aiheutuva tunnistettu rikoksenteikijään kohdistuvan vahingon riski.

7 artikla

Oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille, joka ei ymmärrä tai puhu asianomaisessa rikosoikeudellisessa menettelyssä käytettävää kieltä, annetaan hänellä rikosoikeudellisessa menettelyssä noudatettavan asianomaisen rikosoikeudellisen järjestelmän mukaan olevan asemansa mukaisesti pyynnöstä maksuton tulkkaus ainakin tutkinta- tai lainkäyttöviranomaisten rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä suorittamissa uhrin kuulusteluissa, mukaan lukien poliisikuulustelut, sekä tulkkaus sitä varten, että uhri voi osallistua aktiivisesti oikeuden istuntoihin ja tarvittaviin välikäsittelyihin.
2. Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja oikeudellista harkintavaltaa koskevien sääntöjen mukaisesti voidaan käyttää viestintäteknologiaa, kuten videoneuvottelua, puhelinta tai internetiä, jollei tulkin fyysinen läsnäolo ole välttämättöntä sen varmistamiseksi, että uhri kykenee käyttämään oikeuksiaan asianmukaisesti tai ymmärtämään menettelyn kulun.
3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, joka ei ymmärrä tai puhu asianomaisessa rikosoikeudellisessa menettelyssä käytettävää kieltä, saa hänellä rikosoikeudellisessa menettelyssä noudatettavan asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisesti olevan asemansa mukaisesti, pyynnöstään ja maksutta hänen ymmärtämällä kielellä laaditut käännökset niistä tiedoista, jotka ovat välttämättömiä, jotta uhri voi käyttää oikeuksiaan rikosoikeudellisessa menettelyssä, ja siinä laajuudessa kuin nämä tiedot ilmoitetaan uhrille. Tällaisten tietojen käännösten on sisällettävä ainakin päätös lopettaa uhuriin kohdistuneeseen rikokseen liittyvä rikosoikeudellinen menettely ja, uhrin pyynnöstä, tällaisen päätöksen perustelut tai lyhyt yhteenveto niistä, paitsi jos kyseessä on valamiehistön päätös tai päätös, jonka perustelut ovat salassa pidettäviä, jolloin perusteluja ei kansallisen oikeuden nojalla ilmoiteta.

4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhri, jolla on oikeus saada tietoja tuomioistuinkäsittelyn ajasta ja paikasta 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti ja joka ei ymmärrä toimivaltaisen viranomaisen kieltä, saa pyynnöstään käännöksen niistä tiedoista, joihin hänellä on oikeus.

5. Uhri voi toimittaa perustellun pyynnön siitä, että asiakirja katsotaan keskeiseksi. Keskeisten asiakirjojen sellaisia kohtia, jotka eivät ole välttämättömiä sitä varten, että uhri voi osallistua aktiivisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn, ei tarvitse kääntää.

6. Sen estämättä, mitä 1 ja 3 kohdassa säädetään, kirjallisen käännöksen sijasta voidaan antaa suullinen käännös tai suullinen yhteenvedo keskeisistä asiakirjoista edellyttäen, ettei tällainen suullinen käännös tai suullinen yhteenvedo loukkaa menettelyn oikeudenmukaisuutta.

7. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltainen viranomainen arvioi 1 ja 3 kohdan nojalla, tarvitseeko uhri tulkkaus- tai käännösapua. Uhri voi riitauttaa päätöksen tulkkauksen tai käännöksen antamatta jättämisestä. Menettelysäännöt tällaista riitautusta varten määritetään kansallisessa oikeudessa.

8. Tulkkaus ja käännös sekä sellaisen päätöksen, jonka mukaan tulkkausta tai käännöstä ei anneta tämän artiklan mukaisesti, riitauttamista koskeva käsittely ei saa kohtuuttomasti pitkittää rikosoikeudellista menettelyä.

8 artikla

Oikeus käyttää uhrien tukipalveluja

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on tarpeidensa mukaisesti mahdollisuus käyttää maksutta luottamuksellisia uhrin etua edistäviä uhrien tukipalveluja ennen rikosoikeudellista menettelyä, sen kuluessa ja tarvittavan ajan sen jälkeen. Perheenjäsenillä on oikeus käyttää uhrien tukipalveluja tarpeidensa sekä uhriin kohdistuneen rikoksen johdosta aiheutuneen vahingon suuruuden mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on helpotettava uhrin ohjaamista uhrien tukipalveluihin rikosilmoituksen vastaanottaneen toimivaltaisen viranomaisen tai muiden asiaankuuluvien yksiköiden toimesta.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä maksuttomien ja luottamuksellisten erityistukipalvelujen perustamiseksi uhrien yleisten tukipalvelujen lisäksi tai niiden erottamattomina osina taikka annettava uhrien tukijärjestöille mahdollisuus ottaa

yhteyttä tällaista erityistukea antaviin olemassa oleviin erikoisyksiköihin. Uhrilla on oikeus käyttää tällaisia palveluja erityistarpeidensa mukaisesti ja perheenjäsenillä erityistarpeidensa ja uhriin kohdistuneen rikoksen johdosta aiheutuneen vahingon suuruuden mukaisesti.

4. Uhrien tukipalvelut ja mahdolliset erityistukipalvelut voidaan perustaa julkisina tai valtiosta riippumattomina järjestöinä, ja ne voidaan järjestää ammattilais- tai vapaaehtois pohjalta.

5. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että mahdollisuus käyttää uhrien tukipalveluja ei riipu siitä, että uhri on tehnyt virallisen rikosilmoituksen toimivaltaiselle viranomaiselle.

9 artikla

Uhrien tukipalveluista saatava tuki

1. Edellä 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen uhrien tukipalvelujen on tarjottava vähintään:

- a) uhrin oikeuksien käyttämisen kannalta olennaisia tietoja, neuvontaa ja tukea, jotka liittyvät esimerkiksi rikoksesta aiheutuneen vahingon korvaamista koskevien kansallisten järjestelmien hyödyntämiseen tai uhrin asemaan rikosoikeudellisissa menettelyissä, mukaan lukien valmistautuminen oikeuden istuntoon osallistumiseen;
- b) tietoja olemassa olevista asiaankuuluvista erityistukipalveluista tai välittömän ohjaamisen tällaiseen palveluun;
- c) emotionaalista ja, jos sitä on saatavilla, psykologista tukea;
- d) rikoksesta johtuviin taloudellisiin ja käytännön kysymyksiin liittyvää neuvontaa;
- e) toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja koston toimien riskiä ja ehkäisemistä koskevaa neuvontaa, jolleivät muut julkiset tai yksityiset palvelut sitä muuten tarjoa.

2. Jäsenvaltioiden on rohkaistava uhrien tukipalveluja kiinnittämään erityistä huomiota sellaisten uhrien erityistarpeisiin, joille on rikoksen vakavuuden seurauksena aiheutunut huomattavaa vahinkoa.

3. Edellä 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen erityistukipalvelujen on kehitettävä ja tarjottava vähintään seuraavia palveluja, jolleivät muut julkiset tai yksityiset tahot niitä muuten tarjoa:

- a) suojan tai muun sopivan väliaikaisen majoituksen antaminen uhreille, jotka tarvitsevat turvallisen paikan toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien välistömän riskin johdosta;
- b) kohdennettu ja yhdenmukainen tuki uhreille, joilla on erityistarpeita, kuten seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan ja läheisväkivallan uhrit, mukaan lukien psykologinen apu ja neuvonta.

3 LUKU

OSALLISTUMINEN RIKOSOIKEUDELLISIIN MENETTELYIHIN

10 artikla

Oikeus tulla kuulluksi

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhria voidaan kuulla rikosoikeudellisissa menettelyissä ja että hän voi esittää todisteita. Kun on määrä kuulla lapsiuhria, lapsen ikä ja kypsyyden on otettava asianmukaisesti huomioon.

2. Menettelymääräykset, joiden nojalla uhria voidaan kuulla rikosoikeudellisissa menettelyissä ja joiden nojalla uhri voi esittää todisteita, määritetään kansallisessa oikeudessa.

11 artikla

Oikeudet syyttämättäjäätämispäätöksen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on hänen asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti oikeus saattaa syyttämättäjäätämispäätös uudelleen käsiteltäväksi. Tällaista uudelleen käsittelyä koskevat menettelymääräykset määritetään kansallisessa oikeudessa.

2. Jos asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukainen uhrin asema ratkaistaan kansallisen oikeuden mukaisesti vasta sen jälkeen, kun on tehty päätös syytteen nostamisesta rikoksentehtäjästä vastaan, jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että ainakin vakavan rikoksen uhrilla on oikeus syyttämättäjäätämispäätöksen uudelleen käsittelyyn. Menettelymääräykset tällaista uudelleen käsittelyä varten määritetään kansallisessa oikeudessa.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrille ilmoitetaan ilman aiheetonta viivytystä hänen oikeudestaan saada riittävät tiedot päätöksen tekemiseksi siitä, pyytääkö hän syyttämättäjäätämispäätöksen uudelleen käsittelyä, ja että uhri pyynnöstään saa nämä tiedot.

4. Jos syyttämättäjäätämispäätöksen on tehnyt ylin syyttäjäviranomaisena, jonka päätökseen ei voi kansallisen oikeuden nojalla hakea muutosta, uudelleen käsittelyyn voi suorittaa sama viranomaisena.

5. Edellä olevaa 1, 3 ja 4 kohtaa ei sovelleta syyttäjän syyttämättäjäätämispäätökseen, jos tällaisesta päätöksestä seuraa tuomioistuimen ulkopuolinen ratkaisu, mikäli tästä on määrätty kansallisessa oikeudessa.

12 artikla

Oikeus suojatoimiin korjaavan oikeuden palvelujen yhteydessä

1. Jäsenvaltioiden on uhrin suojelemiseksi toissijaiselta ja toistuvasta uhriksi joutumisesta, pelottelusta ja kostotoimista toteutettava toimenpiteitä, joita sovelletaan tarjottaessa mahdollisia korjaavan oikeuden palveluja. Tällaisilla toimenpiteillä on huolehdittava siitä, että uhrilla, joka päättää haluta osallistua korjaavan oikeuden menettelyihin, on pyynnöstä oikeus turvallisiin ja päteviin korjaavan oikeuden palveluihin, edellyttäen, että ainakin seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) korjaavan oikeuden palveluja käytetään ainoastaan, jos ne ovat uhrin edun mukaisia, niissä otetaan huomioon turvallisuusnäkökohdat ja uhri on antanut niiden osalta vapaaehtoisuuden ja tietoon perustuvan suostumuksensa, joka voidaan peruuttaa milloin tahansa;
- b) ennen kuin uhri on antanut suostumuksensa korjaavan oikeuden menettelyyn osallistumiseen, hänelle annetaan perusteelliset ja puolueettomat tiedot tästä menettelystä ja sen mahdollisista tuloksista sekä tiedot niistä menettelyistä, joiden avulla mahdollisen sopimuksen täyttämistä valvotaan;
- c) rikoksentehtäjä on tunnustanut tapaukseen liittyvät tosiseikat pääpiirteissään;
- d) sopimus saadaan aikaan vapaaehtoisesti, ja se voidaan ottaa huomioon mahdollisissa myöhemmissä rikosoikeudellisissa menettelyissä;
- e) korjaavan oikeuden menettelyn yhteydessä käytävät keskustelut, joita ei käydä julkisesti, ovat luottamuksellisia eikä niiden sisältöä paljasteta myöhemminkään muutoin kuin osapuolten suostumuksella tai jos kansallisessa oikeudessa sitä edellytetään erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi.

2. Jäsenvaltioiden on helpotettava tapausten siirtämistä tilanteen mukaan korjaavan oikeuden palveluihin muun muassa vahvistamalla tällaisen siirtämisen edellytyksiä koskevat menettelyt tai suuntaviivat.

13 artikla

Oikeus oikeusapuun

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on mahdollisuus oikeusapuun, jos hänellä on rikosoikeudellisen menettelyn osapuolen asema. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla uhrilla voi saada oikeusapua, määritetään kansallisessa oikeudessa.

14 artikla

Oikeus saada korvausta kuluista

Jäsenvaltioiden on myönnettävä rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuvalla uhrille mahdollisuus saada korvausta kuluista, joita hänelle on aiheutunut aktiivisesta osallistumisesta rikosoikeudelliseen menettelyyn hänen asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla uhri voi saada korvausta, määritetään kansallisessa oikeudessa.

15 artikla

Oikeus omaisuuden palauttamiseen

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikosoikeudellisen menettelyn kuluissa takavarikoitu uhrin omaisuus, joka on palautettavissa, palautetaan hänelle viipymättä toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä, jollei sitä tarvita rikosoikeudellista menettelyä varten. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla tällainen omaisuus palautetaan uhrille, määritetään kansallisessa oikeudessa.

16 artikla

Oikeus rikosoikeudellisen menettelyn kuluissa tehtävään päätökseen rikosentekijän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on oikeus saada rikosoikeudellisen menettelyn kuluissa kohtuullisessa ajassa päätös rikosentekijän velvoittamisesta korvauksen maksamiseen, paitsi jos tällainen päätös kansallisen oikeuden mukaan tehdään toisessa oikeudellisessa menettelyssä.

2. Jäsenvaltioiden on edistettävä toimenpiteitä, joilla rikosentekijää kannustetaan maksamaan uhrille asianmukainen korvaus.

17 artikla

Toisessa jäsenvaltiossa asuvien uhrien oikeudet

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa aiheellisia toimenpiteitä niiden vaikeuksien lieventämiseksi, jotka aiheutuvat uhrin asumisesta muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos on tehty, erityisesti kun on kyse oikeudellisten menettelyjen järjestämisestä. Sen jäsenvaltion viranomaisten, jossa rikos on tehty, on tätä varten voitava

a) ottaa uhrilta lausunto välittömästi sen jälkeen, kun toimivaltaiselle viranomaiselle on tehty rikosilmoitus;

b) soveltaa ulkomailla asuvien uhrien kuulemisessa mahdollisuuksien mukaan keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 tehdyn yleissopimuksen⁽¹⁾ määräyksiä video- ja puhelinneuvotteluista.

⁽¹⁾ EYVL C 197, 12.7.2000, s. 3.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikoksen uhriksi muussa kuin asuinjäsenvaltiossaan joutunut henkilö voi tehdä rikosilmoituksen asuinjäsenvaltionsa toimivaltaisille viranomaisille, jos hän ei ole voinut tehdä rikosilmoitusta jäsenvaltiossa, jossa rikos tehtiin, tai, jos kyse on tuon jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa vakavaksi määritellystä rikoksesta, hän ei ole halunnut tehdä rikosilmoitusta tuossa jäsenvaltiossa.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltainen viranomainen, jolle uhri tekee rikosilmoituksen, toimittaa sen viipymättä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka alueella rikos on tehty, jos se jäsenvaltio, jossa rikosilmoitus on tehty, ei ole käyttänyt toimivaltaa aloittaa menettely.

4 LUKU

UHRIN SUOJELU JA ERITYISSUOJELUA TARVITSEVAN UHRIN TUNNISTAMINEN

18 artikla

Oikeus suojeluun

Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niillä on käytössään toimenpiteitä uhrin ja hänen perheenjäsentensä suojelemiseksi toissijaiselta ja toistuvalta uhriksi joutumiselta, pelottelulta ja kostotoimilta, myös siltä riskiltä, että heille aiheutuu emotionaalista tai psyykkistä haittaa, ja uhrin ihmisarvon suojelemiseksi kuulustelun ja hänen todistelutarkoituksessa antamansa lausunnon antamisen yhteydessä. Tällaiset toimenpiteet käsittävät tarvittaessa myös kansallisen oikeuden mukaisia menettelyjä uhrin ja hänen perheenjäsentensä fyysiseksi suojelemiseksi.

19 artikla

Uhrin oikeus välttää rikosentekijän kohtaaminen

1. Jäsenvaltioiden on luotava tarvittavat olosuhteet, joilla tehdään mahdolliseksi uhrin ja tarvittaessa hänen perheenjäsentensä sekä rikosentekijän kohtaamisen välttäminen tiloissa, joissa rikosoikeudellinen menettely käydään, jollei rikosoikeudellinen menettely edellytä tällaista kohtaamista.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uusissa tuomioistuimtiloissa on erilliset odotustilat uhreja varten.

20 artikla

Uhrin oikeus suojeluun rikostutkinnan aikana

Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja oikeudellista harkintavaltaa koskevien sääntöjen mukaisesti jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että rikostutkinnan aikana:

a) uhrin kuulustelut suoritetaan ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun toimivaltaiselle viranomaiselle on tehty rikosilmoitus;

b) uhrin kuulustelujen lukumäärä pidetään mahdollisimman pienenä, ja kuulusteluja järjestetään vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä rikostutkinnan kannalta;

- c) uhrin mukana voi olla hänen oikeudellinen edustajansa ja hänen valitsemansa henkilö, jollei perustellusta syystä ole tehty päinvastaista päätöstä;
- d) lääketieteellisten tutkimusten määrä pidetään mahdollisimman pienenä ja niitä suoritetaan vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä rikosoikeudellisen menettelyn kannalta.

21 artikla

Oikeus yksityisyyden suojaan

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset voivat rikosoikeudellisen menettelyn aikana toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä uhrin ja hänen perheenjäsentensä yksityisyyden, mukaan lukien 22 artiklan mukaisessa henkilökohtaisessa arvioinnissa huomioon otettavat uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet, ja kuvien suojaamiseksi. Jäsenvaltioiden on lisäksi huolehdittava siitä, että toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa kaikki lainmukaiset toimenpiteet estääkseen kaiken sellaisen tiedon julkisen levittämisen, joka voisi mahdollistaa lapsiuhrin tunnistamisen.
2. Jäsenvaltioiden on sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta sekä tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioittaen rohkaistava tiedotusvälineitä toteuttamaan itsesääntelytoimenpiteitä uhrien yksityisyyden, henkilökohtaisen koskemattomuuden ja henkilötietojen suojaamiseksi.

22 artikla

Uhrin henkilökohtainen arviointi erityisten suojelutarpeiden määrittämiseksi

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrista tehdään hyvissä ajoin kansallisten menettelyjen mukaisesti henkilökohtainen arviointi erityisten suojelutarpeiden selvittämiseksi ja sen määrittämiseksi, hyötyisikö uhri ja missä määrin 23 ja 24 artiklan mukaisista rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa toteutettavista erityistoimenpiteistä sen johdosta, että uhri on erityisen altis toissijaiselle ja toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle ja kostotoimille.
2. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on otettava huomioon erityisesti:
- a) uhrin henkilökohtaiset ominaisuudet;
- b) rikoksen tyyppi tai luonne; ja
- c) rikoksen olosuhteet.

3. Henkilökohtaisessa arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin uhreihin, joille on rikoksen vakavuuden johdosta aiheutunut huomattavaa vahinkoa, uhreihin, joihin on kohdistunut rikos, jonka motiivina on ennakkoluulo tai syrjintä, joka voi perustua erityisesti uhrin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, sekä uhreihin, joiden suhde ja riippuvuus rikosentekijään

tekee heistä erityisen haavoittuvia. Tältä osin on otettava asianmukaisesti huomioon terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan, sukupuoleen perustuvan väkivallan, läheisväkivallan, seksuaalisen väkivallan tai hyväksikäytön tai viharikosten uhrit sekä vammaiset uhrit.

4. Tätä direktiiviä sovellettaessa lapsiuhrin oletetaan olevan erityissuojelun tarpeessa johtuen heidän alttiudestaan toissijaiselle ja toistuvalla uhriksi joutumiselle, pelottelulle ja kostotoimille. Sen määrittämiseksi, hyötyisikö lapsiuhri ja missä määrin 23 ja 24 artiklassa säädettyistä erityistoimenpiteistä, lapsiuhrista on laadittava tämän artiklan 1 kohdassa säädetty henkilökohtainen arviointi.

5. Henkilökohtaisen arvioinnin laajuutta voidaan mukauttaa rikoksen vakavuuden ja uhrin kärsimän ilmeisen vahingon määrän perusteella.

6. Henkilökohtainen arviointi on tehtävä läheisessä yhteistyössä uhrin kanssa, ja siinä on otettava huomioon hänen toiveensa, myös siinä tapauksessa, että hän ei halua käyttää hyväkseen 23 ja 24 artiklassa säädettyjä erityistoimenpiteitä.

7. Jos seikat, joihin henkilökohtainen arviointi perustuu, ovat muuttuneet merkittävästi, jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että arviointi saatetaan ajan tasalle koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan.

23 artikla

E erityissuojelun tarpeessa olevien uhrien oikeus suojeluun rikosoikeudellisten menettelyjen aikana

1. Puolustukselle kuuluvia oikeuksia rajoittamatta ja noudattaen oikeudellista harkintavaltaa koskevia sääntöjä jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että erityissuojelun tarpeessa olevat uhrit, joiden hyväksi toteutetaan 22 artiklan 1 kohdassa säädetyn henkilökohtaisen arvioinnin perusteella määritettyjä erityistoimenpiteitä, voivat käyttää hyväkseen tämän artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyjä toimenpiteitä. Mahdollisuutta henkilökohtaisen arvioinnin perusteella suunniteltuun erityistoimenpiteeseen ei ole annettava, jos se on mahdotonta toiminnallisten tai käytännön rajoitteiden takia tai jos uhrin kuulustelu kiireellisesti on tarpeen ja sen toteuttamatta jättäminen voisi olla vahingoksi uhrille tai toiselle henkilölle tai haitata menettelyn kulua.

2. Uhrien, joilla on 22 artiklan 1 kohdan nojalla todettu olevan erityisiä suojelutarpeita, käytettävissä on oltava rikostutinnan aikana seuraavia erityistoimenpiteitä:

- a) uhria kuulustellaan tähän tarkoitukseen suunnitelluissa tai muunnetuissa tiloissa;
- b) uhria kuulustelevat ammattihenkilöt, joilla on tähän sopiva koulutus, tai kuulustelu tapahtuu tällaisten ammattihenkilöiden välityksellä;

- c) samat henkilöt suorittavat kaikki uhrin kuulustelut, jolle tämä ole hyvän oikeudenkäytön vastaista;
- d) seksuaalisen väkivallan, sukupuoleen perustuvan väkivallan tai läheisväkivallan uhrin kaikki kuulustelut, joita ei suorita syyttäjä tai tuomari, suorittaa uhrin kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö, jos uhri näin toivoo, edellyttäen että tästä ei aiheudu haittaa rikosoikeudellisen menettelyn kululle.

3. Uhrien, joiden on 22 artiklan 1 kohdan nojalla todettu olevan erityissuojelun tarpeessa, käytettävissä on oltava oikeudenkäyntimenettelyn aikana seuraavia erityistoimenpiteitä:

- a) toimenpiteet uhrin ja rikosentekijän välisen katsekontaktin välttämiseksi muun muassa todistelun aikana ja tarkoituksen mukaisin keinoin, kuten viestintätekniikkaa käyttämällä;
- b) toimenpiteet sen varmistamiseksi, että uhria voidaan kuulla oikeudessa ilman hänen henkilökohtaista läsnäoloaan erityisesti asianmukaisen viestintätekniikan avulla;
- c) toimenpiteet sellaisten uhrin yksityiselämää koskevien tarpeettomien kysymysten välttämiseksi, jotka eivät liity rikokseen; ja
- d) toimenpiteet sen mahdollistamiseksi, että asia käsitellään yleisön läsnä olematta.

24 artikla

Lapsiuhrien oikeus suojeluun rikosoikeudellisten menettelyjen kuluessa

1. Jos uhri on lapsi, jäsenvaltioiden on edellä 23 artiklassa säädettyjen toimenpiteiden toteuttamisen lisäksi huolehdittava siitä, että
- a) rikostutkinnassa kaikki lapsiuhriin kuulustelut voidaan tallentaa audiovisuaalisin välinein ja kuulustelujen tallenteita voidaan käyttää todistusaineistona rikosoikeudenkäynnissä;
- b) rikostutkinnassa ja rikosoikeudenkäynnissä toimivaltaiset viranomaiset nimeävät lapsiuhriille uhrin asianomaisen rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen uhrin aseman mukaisesti erityisedustajan, jos vanhempainvastuunkantajat eivät kansallisen oikeuden mukaan voi edustaa lapsiuhria heidän ja lapsiuhriin välisen eturistiriidan vuoksi tai jos lapsiuhri on ilman huoltajaa tai joutunut eroon perheestään;
- c) jos lapsiuhrialla on oikeus oikeusavustajaan, hänellä on oikeus saada oikeudellisia neuvoja ja tulla edustetuksi omissa nimissään menettelyissä, joissa lapsiuhriin ja vanhempainvastuunkantajan tai muiden osapuolten välillä on tai saattaa olla eturistiriita.

Ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettuja audiovisuaalisia tallenteita ja niiden käyttöä koskevat menettelymääräykset määritellään kansallisessa oikeudessa.

2. Jos uhrin iästä ei ole varmuutta ja on syytä epäillä, että uhri on lapsi, hänen oletetaan tätä direktiiviä sovellettaessa olevan lapsi.

5 LUKU

MUUT SÄÄNNÖKSET

25 artikla

Oikeusalalla toimivien koulutus

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että viranomaiset, jotka todennäköisesti joutuvat kohtaamaan uhreja, kuten poliisimiehet ja tuomioistuinten henkilöstö, saavat sekä yleistä koulutusta että erityiskoulutusta sellaiselle tasolle asti, jota heidän yhteytensä uhreihin edellyttävät, jotta heidän tietoisuutensa uhrien tarpeista lisääntyy ja jotta he osaavat kohdella uhreja puolueettomasti, kunnioittavasti ja ammattitaitoisesti.

2. Jäsenvaltioiden on pyydettävä, että rikosoikeudellisiin menettelyihin osallistuvien tuomarien ja syyttäjien koulutuksesta vastaavat tahot tarjoavat sekä yleistä koulutusta että erityiskoulutusta, jotta lisätään tuomarien ja syyttäjien tietoisuutta uhrien tarpeista, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomioistuinten riippumattomuutta ja eri tapoja, joilla oikeuslaitokset ovat järjestäneet eri puolilla unionia.

3. Jäsenvaltioiden on oikeudellisten ammattien harjoittajien riippumattomuutta asianmukaisesti kunnioittaen suositeltava, että lakimieskunnan koulutuksesta vastaavat tahot tarjoavat sekä yleistä koulutusta että erityiskoulutusta, jotta lisätään lakimiesten tietoisuutta uhrien tarpeista.

4. Jäsenvaltioiden on julkisten palvelujensa kautta tai rahoittamalla uhrien tukijärjestöjä edistettävä aloitteita, jotka mahdollistavat sen, että uhrien tukipalveluja ja korjaavan oikeuden palveluja tarjoavat tahot saavat asianmukaista koulutusta sellaiselle tasolle asti, jota heidän yhteytensä uhreihin edellyttävät, ja sen, että ne noudattavat ammatillisia vaatimuksia sen varmistamiseksi, että näitä palveluja tarjotaan puolueettomasti, kunnioittavasti ja ammattitaitoisesti.

5. Työtehtävien sekä oikeusalalla toimivan ja uhrin välisten yhteyksien luonteen ja tason mukaan koulutuksessa on pyrittävä antamaan oikeusalalla toimiville valmiudet tunnistaa uhri ja kohdella häntä kunnioittavasti, ammattimaisesti ja syrjimättömästi.

26 artikla

Yhteistyö ja palvelujen sovittaminen yhteen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimia helpottaakseen jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, jotta uhrien mahdollisuuksia käyttää tässä direktiivissä ja kansallisessa oikeudessa vahvistettuja oikeuksia parannetaan. Tällaisen yhteistyön tarkoituksena on oltava ainakin:

- a) parhaiden käytäntöjen vaihto;
- b) neuvottelu yksittäisissä tapauksissa; ja
- c) apu eurooppalaisille verkostoille, jotka työskentelevät suoraan uhrin oikeuksien kannalta merkityksellisten asioiden parissa.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaisia toimia, myös internetin kautta, joilla pyritään lisäämään tietoisuutta tässä direktiivissä vahvistetuista oikeuksista ja vähennetään uhriksi joutumisen riskiä ja minimoidaan rikoksen kielteiset vaikutukset sekä toissijaisen ja toistuvan uhriksi joutumisen, pelottelun ja kostotoimien riskejä, erityisesti kohdentamalla toimet riskiryhmiin, kuten lapsiin sekä sukupuoleen perustuvan väkivallan tai läheisväkivallan uhreihin. Tällaiset toimet voivat sisältää tiedotus- ja valistuskampanjoita sekä tutkimus- ja koulutusohjelmia tarvittaessa yhteistyössä asiaankuuluvien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.

6 LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

27 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2015.

2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

28 artikla

Tietojen ja tilastojen toimittaminen

Jäsenvaltioiden on viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2017 ja sen jälkeen joka kolmas vuosi toimitettava komissiolle saatavilla

olevat tiedot, joista ilmenee, miten uhrit ovat käyttäneet tässä direktiivissä vahvistettuja oikeuksia.

29 artikla

Kertomus

Komissio esittää viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2017 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän direktiivin noudattamiseksi, mukaan lukien kuvaus 8, 9 ja 23 artiklan mukaisesti toteutetuista toimista, sekä liittää siihen tarvittaessa säädösehdotuksia.

30 artikla

Puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaaminen

Korvataan puitepäättös 2001/220/YOS tämän direktiivin hyväksymiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden velvoitteita, jotka liittyvät kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiselle asetettuun määräaikaan.

Tämän direktiivin hyväksymiseen osallistuvien jäsenvaltioiden osalta viittauksia mainittuun puitepäättökseen pidetään viittauksina tähän direktiiviin.

31 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

32 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Strasbourgissa 25 päivänä lokakuuta 2012.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

M. SCHULZ

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

A. D. MAVROYIANNIS

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2012/30/EU,

annettu 25 päivänä lokakuuta 2012,

niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 54 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa

(Uudelleenlaadittu)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 50 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan g alakohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ⁽²⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

(2) Perussopimuksen 50 artiklan 2 kohdan g alakohdassa ja sijoittautumisvapauden rajoitusten poistamiseksi annettussa yleisessä toimintaohjelmassa tarkoitettu yhteensovittaminen, joka aloitettiin niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 9 päivänä maaliskuuta 1968 annetulla ensimmäisellä neuvoston direktiivillä 68/151/ETY ⁽³⁾, on erityisen tärkeää julkisten osakeyhtiöiden kannalta, koska niiden toiminnalla on merkittävä osuus jäsenvaltioiden talouselämässä ja toiminta usein ulottuu yli kansallisten rajojen.

(3) Yhdenmukaisen vähimmäissuojan varmistamiseksi julkisten osakeyhtiöiden osakkeenomistajille ja velkojille on erityisen tärkeää sovittaa yhteen ne kansalliset säännökset, jotka koskevat tällaisten osakeyhtiöiden perustamista sekä niiden pääoman säilyttämistä, korottamista ja alentamista.

(4) Julkisen osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen tai perustamiskirjan on oltava unionissa sellainen, että jokainen asiasta kiinnostunut voi tutustua yhtiötä koskeviin perustietoihin, mukaan lukien sen pääoman tarkka rakenne.

(5) Olisi vahvistettava unionin säännökset sen pääoman säilyttämisestä, joka on velkojen saatavien turvana, ja erityisesti olisi kiellettävä kaikenlainen pääoman alentaminen jakamalla sitä osakkeenomistajille, jos nämä eivät ole siihen oikeutettuja, sekä asetettava rajoituksia yhtiön oikeudelle hankkia omia osakkeitaan.

(1) Niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 54 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa, 13 päivänä joulukuuta 1976 annettua toista neuvoston direktiiviä 77/91/ETY ⁽³⁾ on muutettu useita kertoja ja huomattavilta osin ⁽⁴⁾. Koska siihen on tehtävä uusia muutoksia, mainittu direktiivi olisi selkeyden vuoksi laadittava uudelleen.

⁽¹⁾ EUVL C 132, 3.5.2011, s. 113.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 15. marraskuuta 2011 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 10. lokakuuta 2012.

⁽³⁾ EYVL L 26, 31.1.1977, s. 1. Huomautus: direktiivin 77/91/ETY nimi on tarkistettu siten, että siinä otetaan huomioon Lissabonin sopimuksen 5 artiklan mukainen Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklojen uudelleennumerointi; alun perin nimessä oli viittaus perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohtaan.

⁽⁴⁾ Katso liitteessä II oleva A osa.

(6) Rajoituksia, jotka koskevat yhtiön oikeutta hankkia omia osakkeitaan, olisi sovellettava yhtiön omiin hankintoihin sekä sellaisen henkilön hankintoihin, joka toimii omissa nimissään mutta kyseisen yhtiön lukuun.

⁽⁵⁾ EYVL L 65, 14.3.1968, s. 8.

- (7) Sen estämiseksi, että julkinen osakeyhtiö käyttää tällaisiin hankintoihin toista yhtiötä, jossa sillä on äänimäärän enemmistö tai jossa se voi muuten käyttää määräysvaltaa, noudattamatta tässä suhteessa asetettuja rajoituksia, on syytä ulottaa järjestelyt, jotka koskevat yhtiön oikeutta hankkia omia osakkeitaan, koskemaan tällaisen toisen yhtiön tärkeimpiä ja useimmin toistuvia osakkeiden hankintoja. On syytä ulottaa nämä järjestelyt koskemaan osakkeiden merkintää julkisissa osakeyhtiöissä.
- (8) Tämän direktiivin kiertämisen estämiseksi on syytä ulottaa johdanto-osan 7 kappaleessa tarkoitettut järjestelyt koskemaan niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perussopimuksen 54 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 16 päivänä syyskuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/101/EY ⁽¹⁾ tarkoitettuja yhtiöitä ja kolmannen maan lainsäädännön alaisia yhtiöitä, joilla on vastaava oikeudellinen muoto.
- (9) Jos julkisen osakeyhtiön ja toisen yhtiön, kuten esimerkiksi sellaisen yhtiön, jota tarkoitetaan johdanto-osan 7 kappaleessa, suhde on ainoastaan välillinen, on syytä joutaa säännöksistä, joita sovelletaan, kun tämä suhde on välitön, säätämällä äänioikeuksien käyttämisen kieltämisestä vähimmäistoimenpiteenä tämän direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (10) Lisäksi on perusteltua sulkea sellaiset tapaukset tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, joissa ammattimaisen toiminnan erityisluonne jo estää sen, että tämän direktiivin tavoitteiden saavuttaminen vaarantuisi.
- (11) Perussopimuksen 50 artiklan 2 kohdan g alakohdan tavoitteet huomioon ottaen pääoman korottamista tai alentamista koskevassa jäsenvaltioiden lainsäädännössä on tarpeen varmistaa, että samassa asemassa olevien osakkeenomistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sekä periaatetta sellaisten velkojen suojaamisesta, joiden saatavat ovat syntyneet ennen alentamispäätöstä, noudatetaan ja yhdenmukaistetaan.
- (12) Standardoidun velkojen suojan vahvistamiseksi kaikissa jäsenvaltioissa velkojen olisi voitava turvautua tietyin ehdoin oikeudellisiin tai hallinnollisiin menettelyihin, jos niiden saatavat ovat uhattuina julkisen osakeyhtiön pääoman alentamisen seurauksena.
- (13) Varmistaakseen markkinoiden väärinkäytön ehkäisemisen jäsenvaltioiden olisi tämän direktiivin täytäntöönpanossa otettava huomioon sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista (markkinoiden väärinkäyttö) 28 päivänä tammikuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY ⁽²⁾, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY täytäntöönpanosta takaisinosto-ohjelmille ja rahoitusvälineiden vakauttamiselle myönnettävien poikkeuksien osalta 22 päivänä joulukuuta 2003 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2273/2003 ⁽³⁾ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY täytäntöönpanosta hyväksytyjen markkinakäytäntöjen, hyödykejohdannaisien koskevan sisäpiiritiedon määrittämisen, sisäpiiriluetteloiden laatimisen, johtohenkilöiden arvopaperikaupoista ilmoittamisen ja epäilyttävistä arvopaperikaupoista ilmoittamisen osalta 29 päivänä huhtikuuta 2004 annetun komission direktiivin 2004/72/EY ⁽⁴⁾ säännökset.
- (14) Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-133/06, parlamentti vastaan neuvosto, 6 päivänä toukokuuta 2008 antaman tuomion ⁽⁵⁾ perusteella pidetään tarpeellisena muotoilla uudelleen direktiivin 77/91/ETY 6 artiklan 3 kohdan sanamuoto, jotta poistetaan nykyinen johdettu oikeusperusta ja säädetään siitä, että sekä Euroopan parlamentti että neuvosto arvioivat mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettua rahamäärän ja tarvittaessa muuttavat sitä.
- (15) Tällä direktiivillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa liitteessä II olevassa B osassa olevia määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava siinä mainitut direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sovellettava niitä,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

1. Tässä direktiivissä säädettyjä yhteensovittamistoimenpiteitä sovelletaan liitteessä I lueteltuja yhtiömuotoja koskeviin jäsenvaltioiden lakeihin, asetuksiin tai hallinnollisiin määräyksiin.

Liitteessä I lueteltuihin yhtiömuotoihin kuuluvien yhtiöiden nimessä on oltava ilmaisu, joka eroaa yhtiömuodoltaan toisensiltä yhtiöiltä vaadittavista ilmauksista.

⁽¹⁾ EUVL L 258, 1.10.2009, s. 11. Huomautus: direktiivin 2009/101/EY nimi on tarkistettu siten, että siinä otetaan huomioon Lissabonin sopimuksen 5 artiklan mukainen Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklojen uudelleennumerointi; alun perin nimessä oli viittaus perustamissopimuksen 48 artiklaan.

⁽²⁾ EUVL L 96, 12.4.2003, s. 16.

⁽³⁾ EUVL L 336, 23.12.2003, s. 33.

⁽⁴⁾ EUVL L 162, 30.4.2004, s. 70.

⁽⁵⁾ Kok. 2008, s. I-3189.

2. Jäsenvaltiot voivat päättää, että ne eivät sovelle tätä direktiiviä liitteessä I tarkoitetuiksi yhtiöiksi perustettuihin vaihtelevapääomaisiin sijoitusyhtiöihin tai osuustoiminnallisiin yhtiöihin. Jos tämä on jäsenvaltion lainsäädännön mukaan mahdollista, siinä on vaadittava, että tällaiset yhtiöt merkitsevät ilmaisun 'vaihtelevapääomainen sijoitusyhtiö' tai 'osuustoiminnallinen yhtiö' kaikkiin direktiivin 2009/101/EY 5 artiklassa tarkoitettuihin asiakirjoihin.

Ilmaisulla 'vaihtelevapääomainen sijoitusyhtiö' tarkoitetaan tässä direktiivissä ainoastaan yhtiöitä:

- joiden ainoana tarkoituksena on sijoittaa varansa erilaisiin arvopapereihin, kiinteään omaisuuteen tai muuhun omaisuuteen sijoitusriskien jakamiseksi ja voiton tuottamiseksi osakkeenomistajille heidän omaisuutensa hoitamisesta,
- jotka tarjoavat osakkeitaan yleisön merkittäviksi ja
- joiden yhtiöjärjestyksen mukaan ne saavat vähimmäis- ja enimmäispääoman rajoissa milloin tahansa antaa, lunastaa tai jälleenmyydä osakkeitaan.

2 artikla

Yhtiön yhtiöjärjestyksestä tai perustamiskirjasta on käytävä ilmi ainakin seuraavat tiedot:

- a) yhtiömuoto ja yhtiön nimi;
- b) yhtiön tarkoitus;
- c) merkityn pääoman määrä, jos yhtiöllä ei ole vahvistettua pääomaa;
- d) jos yhtiöllä on vahvistettu pääoma, sen määrä, sekä merkityn osakepääoman määrä yhtiön perustamishetkellä tai sen saadessa luvan aloittaa toimintansa sekä aina vahvistetun pääoman muuttuessa, sanotun kuitenkin rajoittamatta direktiivin 2009/101/EY 2 artiklan e alakohdan soveltamista;
- e) määräykset yhtiön sellaisten elinten jäsenten lukumäärästä ja asettamismenettelystä, jotka edustavat yhtiötä suhteessa ulkopuolisiin tai joiden tehtävänä on yhtiön hallinto, johto tai

valvonta, sekä toimivallan jaosta näiden elinten välillä, siltä osin kuin edellä mainituista seikoista ei ole säädetty laissa;

- f) yhtiön toimintakausi, jos se on määrätty.

3 artikla

Joko yhtiöjärjestyksestä, perustamiskirjasta tai erillisestä asiakirjasta, joka julkaistaan noudattaen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä, direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaista menettelyä, on käytävä ilmi ainakin seuraavat tiedot:

- a) yhtiön sääntömääräinen kotipaikka;
- b) merkittyjen osakkeiden nimellisarvo ja ainakin kerran vuodessa näiden osakkeiden lukumäärä;
- c) sellaisten merkittyjen osakkeiden lukumäärä, joilla ei ole nimellisarvoa, jos tällaisia osakkeita voidaan kansallisen lainsäädännön mukaan antaa;
- d) mahdolliset osakkeiden luovutettavuutta koskevat rajoitukset;
- e) jos yhtiöllä on useita osakelajeja, b, c ja d alakohdassa tarkoitettut tiedot kultakin osakelajilta sekä kutakin lajia oleviin osakkeisiin liittyvät oikeudet;
- f) se, ovatko osakkeet nimetylle henkilölle vai haltijalle asetettuja, jos kansallinen lainsäädäntö sallii molemmat muodot, sekä määräykset, jotka koskevat osakkeiden muodon muuttamista toiseksi, jollei siitä säädetä laissa;
- g) merkityn osakepääoman määrä, joka on maksettu yhtiön perustamishetkellä tai sen saadessa luvan aloittaa toimintansa;
- h) osakkeiden nimellisarvo tai, jollei nimellisarvoa ole, sellaisten osakkeiden lukumäärä, jotka on annettu muuta vastiketta kuin rahaa vastaan, jolloin tällaisen vastikkeen laatu ja sen antajan nimi on ilmoitettava;

- i) sellaisten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden tai yhtiöiden henkilöllisyys, jotka ovat allekirjoittaneet yhtiöjärjestyksen tai perustamiskirjan tai, jollei yhtiötä ole perustettu samalla kertaa, tällaisten asiakirjojen luonnokset taikka joiden nimissä kyseiset asiakirjat tai luonnokset on allekirjoitettu;
- j) yhteismäärä tai ainakin arvio kaikista yhtiön maksettavista tai siltä veloitettavista perustamiskustannuksista sekä tarvittaessa kustannuksista, jotka syntyvät, ennen kuin yhtiö saa luvan aloittaa toimintansa; ja
- k) niille, jotka ovat osallistuneet yhtiön perustamiseen tai toimiin luvan saamiseksi sen toiminnan aloittamiselle, yhtiön perustamishetkellä tai ennen kuin se on saanut luvan aloittaa toimintansa myönnetty erityiset edut.

4 artikla

1. Jos yhtiö ei jäsenvaltion lainsäädännön mukaan saa aloittaa toimintaansa, ennen kuin se on saanut luvan siihen, tässä lainsäädännössä on oltava myös säännökset siitä, kuka vastaa sitoumuksista, jotka yhtiö on tehnyt tai sen lukuun on tehty ennen luvan antamista tai epäämistä.
2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta sellaisista sopimuksista johtuviin sitoumuksiin, jotka yhtiö on tehnyt ehdolla, että sille annetaan lupa toiminnan aloittamiseen.

5 artikla

1. Jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan yhtiöllä on oltava perustajina useampia jäseniä, se seikka, että yksi henkilö omistaa kaikki osakkeet tai että jäsenten lukumäärä on yhtiön perustamisen jälkeen laskenut alle laillisen vähimmäismäärän, ei sellaisenaan saa johtaa yhtiön purkautumiseen.
2. Jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan yhtiö voidaan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa purkaa tuomioistuimen päätöksellä, toimivaltaisen tuomioistuimen on voitava antaa yhtiölle riittävä määräaika puutteen poistamiseksi.
3. Kun 2 kohdassa tarkoitettu purkamispäätös annetaan, yhtiö joutuu selvitystilaan.

6 artikla

1. Jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan yhtiön merkityn pääoman on oltava vähintään 25 000 euroa, jotta yhtiö voidaan perustaa tai jotta yhtiö voi saada luvan aloittaa toimintansa.
2. Joka viides vuosi Euroopan parlamentti ja neuvosto perussopimuksen 50 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan g alakohdan mukaisesti komission ehdotuksesta arvioivat 1 kohdassa euroina ilmaistun rahamäärän ja tarvittaessa muuttavat sitä unionin talouskehityksen ja rahaolojen kehityksen perusteella sekä ottaen huomioon pyrkimykset sallia ainoastaan suurten ja keski suurten yritysten toimia liitteessä I luetelluissa yhtiömuodoissa.

7 artikla

Merkittyä osakepääomaa voivat olla vain varat, joiden taloudellinen arvo voidaan arvioida. Työsuoritusta tai palvelun suorittamista koskevat sitoumukset eivät kuitenkaan voi olla tällaisia varoja.

8 artikla

Osakkeita ei saa antaa vastikkeesta, joka on niiden nimellisarvoa tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpidollista vasta-arvoa pienempi.

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin sallia, että ne, jotka sijoittavat osakkeita ammattimaisesti, maksavat tällaisen toimintansa yhteydessä merkitsemistään osakkeista vastikkeen, joka on niiden kokonaishintaa pienempi.

9 artikla

Sellaisten osakkeiden vastikkeesta, jotka annetaan vastiketta vastaan, on yhtiön perustamishetkellä tai silloin, kun yhtiö saa luvan aloittaa toimintansa, oltava maksettu vähintään 25 prosenttia niiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpidollisesta vasta-arvosta.

Sellaisten osakkeiden vastike, jotka annetaan muuta vastiketta kuin rahaa vastaan yhtiön perustamishetkellä tai silloin, kun yhtiö saa luvan aloittaa toimintansa, on suoritettava kokonaisuudessaan viiden vuoden kuluessa tuosta ajankohdasta.

10 artikla

1. Ennen kuin yhtiö perustetaan tai saa luvan aloittaa toimintansa, on yhden tai useamman riippumattoman asiantuntijan, jonka hallintoviranomainen tai tuomioistuin on määrännyt tai hyväksynyt, annettava lausunto kaikenlaisesta muusta vastikkeesta kuin rahasta. Tällaiset asiantuntijat voivat olla luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä tai yhtiöitä, sen mukaan kuin jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettussa asiantuntijalausunnossa on ainakin kuvattava jokainen vastikelaji ja käytetyt arvostusmenetelmät sekä myös ilmoitettava, vastaavatko näitä menetelmiä käyttämällä saadut arvot ainakin tällaista vastiketta vastaan annettavien osakkeiden lukumäärää ja nimellisarvoa tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpidollista vasta-arvoa sekä tarvittaessa niistä suoritettavaa ylikurssia.

3. Asiantuntijalausunto on julkistettava noudattaen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä, direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaista menettelyä.

4. Jäsenvaltiot voivat olla soveltamatta tätä artiklaa, jos 90 prosenttia kaikkien osakkeiden nimellisarvosta tai sen puuttuessa kirjanpidollisesta vasta-arvosta annetaan yhdelle tai useammalle yhtiölle muuta vastiketta kuin rahaa vastaan ja jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) vastikkeen saavassa yhtiössä 3 artiklan i alakohdassa tarkoitettujen henkilöt tai yhtiöt ovat päättäneet olla hankkimatta asiantuntijalausuntoa;
- b) tämä päätös on julkistettu 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla;
- c) yhtiöillä, jotka antavat tällaisen vastikkeen, on rahastoja, joita ei voi lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan jakaa ja jotka ovat vähintään samansuuruisia kuin muuta vastiketta kuin rahaa vastaan annettavien osakkeiden nimellisarvo tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpidollinen vasta-arvo;
- d) yhtiöt, jotka antavat tällaisen vastikkeen, ilmoittavat takavansa c alakohdassa tarkoitettuun määrään asti vastikkeen saavan yhtiön velat, jotka syntyvät muuta vastiketta kuin rahaa vastaan annettujen osakkeiden antamisen jälkeen ja ennen kuin vuosi on kulunut tämän yhtiön sen tilikauden tilinpäätöksen julkistamisesta, jonka aikana vastike annettiin; näiden osakkeiden luovuttaminen tänä aikana ei ole sallittua;

e) edellä d alakohdassa tarkoitettu takuu on julkistettu 3 kohdassa säädetyllä tavalla; ja

f) yhtiöt, jotka antavat tällaisen vastikkeen, siirtävät c alakohdassa tarkoitettua määrää vastaavan määrän rahastoon, jota ei saa jakaa ennen kuin kolmen vuoden kuluttua vastikkeen saavan yhtiön sen tilikauden tilinpäätöksen julkistamisesta, jolloin vastike annettiin tai, tarvittaessa, ennen kuin kaikki d alakohdassa tarkoitettuun takaukseen perustuvat vaatimukset, jotka on esitetty tänä aikana, on täytetty.

5. Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta tätä artiklaa uuden yhtiön perustamiseen sulautumisen tai jakautumisen kautta, jos sulautumis- tai jakautumissuunnitelmasta laaditaan yhden tai useamman riippumattoman asiantuntijan lausunto.

Kun jäsenvaltiot päättävät soveltaa tätä artiklaa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, ne voivat säätää, että sama asiantuntija voi laatia tai samat asiantuntijat voivat laatia sekä tämän artiklan mukaisen lausunnon että sulautumis- tai jakautumissuunnitelmaa koskevan, yhden tai useamman riippumattoman asiantuntijan lausunnon.

11 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta tämän direktiivin 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa, jos rahoitusvälineiden markkinoista 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY⁽¹⁾ 4 artiklan 1 kohdan 18 alakohdan määritelmän mukaisia siirtokelpoisia arvopapereita tai mainitun direktiivin 4 artiklan 1 kohdan 19 alakohdan määritelmän mukaisia rahamarkkinavälineitä annetaan hallinto- tai johtelimen päätöksellä muuna vastikkeena kuin rahana ja kyseiset arvopaperit tai rahamarkkinavälineet arvostetaan sillä painotetulla keskihinnalla, jolla niillä on käyty kauppaa mainitun direktiivin 4 artiklan 1 kohdan 14 alakohdan määritelmän mukaisilla säännellyillä markkinoilla kansallisessa lainsäädännössä määritettävän riittävän pitkän ajan ennen kyseisen muun vastikkeen kuin rahan antamispäivää.

Jos poikkeukselliset olosuhteet kuitenkin ovat vaikuttaneet kyseiseen hintaan siten, että omaisuuserän arvo on vastikkeen antamispäivänä huomattavasti muuttunut, mukaan lukien tilanteet, joissa kyseisten siirrettävien arvopapereiden tai rahamarkkinavälineiden markkinoista on tullut epälikvidejä, on arvostaminen tehtävä uudelleen hallinto- tai johtelimen aloitteesta ja vastuulla.

⁽¹⁾ EUVL L 145, 30.4.2004, s. 1.

Tällaiseen uudelleen arvostamiseen sovelletaan 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa.

2. Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa, jos hallinto- tai johtaelimen päätöksellä muuna vastikkeena kuin rahana annetaan sellaisia muita varoja kuin tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja siirtokelpoisia arvopapereita tai rahamarkkinavälineitä, joiden käyvästä arvosta tunnustettu riippumaton asiantuntija on jo antanut lausunnon, ja jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) käypä arvo määritetään enintään kuusi kuukautta ennen päivää, jona omaisuuserä annetaan vastikkeeksi; ja
- b) arvostaminen on tehty vastikkeeksi annettavien omaisuuserien kaltaiseen omaisuuteen sovellettavien, jäsenvaltioissa yleisesti hyväksyttyjen arvostamismien ja -periaatteiden mukaisesti.

Jos kyseessä ovat uudet olosuhteet, joissa omaisuuserän käypä arvo on vastikkeen antamispäivänä huomattavasti muuttunut, on arvostaminen tehtävä uudelleen hallinto- tai johtaelimen aloitteesta ja vastuulla.

Tällaiseen uudelleen arvostamiseen sovelletaan 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa.

Jos tällaista uudelleen arvostamista ei tehdä, yksi tai useampi osakkeenomistaja, joka omistaa yhtiön merkitystä pääomasta yhteensä vähintään 5 prosenttia päivänä, jona päätös pääoman korottamisesta tehdään, voi vaatia riippumattoman asiantuntijan arviota, jolloin on sovellettava 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa.

Tällainen osakkeenomistaja voi esittää tai tällaiset osakkeenomistajat voivat esittää vaatimuksen siihen päivään asti, jona omaisuuserä annetaan vastikkeeksi, edellyttäen että päivänä, jona vaatimus esitetään, osakkeenomistaja yhä omistaa tai osakkeenomistajat yhä omistavat yhtiön merkitystä pääomasta yhteensä vähintään 5 prosenttia, kuten päivänä, jona päätös pääoman korottamisesta tehtiin.

3. Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa, jos hallinto- tai johtaelimen päätöksellä muuna vastikkeena kuin rahana annetaan sellaisia muita varoja kuin tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja siirtokelpoisia arvopapereita tai rahamarkkinavälineitä, joiden käypä arvo perustuu edellisen tilikauden lakisääteiseen tilinpäätökseen, edellyttäen, että

tilinpäätös on tarkastettu tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta 17 päivänä toukokuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY⁽¹⁾ mukaisesti.

Tämän artiklan 2 kohdan toisesta viidenteen alakohtaa sovelletaan tarvittavin muutoksin.

12 artikla

1. Jos 11 artiklassa tarkoitettu muu vastike kuin raha annetaan ilman 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua asiantuntijan lausuntoa, 3 artiklan h alakohdassa säädettyjen vaatimusten lisäksi on kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona omaisuuserä annetaan vastikkeeksi, julkaistava ilmoitus, joka sisältää seuraavat tiedot:

- a) kuvaus kyseessä olevasta muusta vastikkeesta kuin rahasta;
- b) vastikkeen arvo, arvostamisen lähde ja soveltuissa tapauksissa arvostamismenetelmä;
- c) lausunto siitä, vastaako saatu arvo ainakin tällaista vastiketta vastaan annettavien osakkeiden lukumäärää ja nimellisarvoa tai, jos nimellisarvoa ei ole, kirjanpidollista vasta-arvoa sekä soveltuissa tapauksissa näistä osakkeista suoritettavaa ylikurssia; ja
- d) lausunto siitä, ettei ole ilmennyt uusia olosuhteita suhteessa alkuperäiseen arvostamiseen.

Julkaisemisen on tapahduttava kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyllä tavalla direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaisesti.

2. Jos muuta vastiketta kuin rahaa ehdotetaan annettavaksi ilman 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua asiantuntijan lausuntoa ehdotetun 29 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua pääoman korottamisen yhteydessä, pääoman korottamispäätöksen päivämäärän ja tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen sisältävä ilmoitus on julkaistava kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyllä tavalla direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaisesti, ennen kuin muuna vastikkeena kuin rahana annettava omaisuuserä on määrä antaa. Tällöin tämän artiklan 1 kohdan mukainen ilmoitus rajoittuu lausuntoon siitä, ettei ole ilmennyt uusia olosuhteita edellä tarkoitettujen ilmoituksen julkaisemisen jälkeen.

⁽¹⁾ EUVL L 157, 9.6.2006, s. 87.

3. Kunkin jäsenvaltion on säädettävä riittävistä takeista sen varmistamiseksi, että 11 artiklan ja tämän artiklan mukaista menettelyä noudatetaan annettaessa muuta vastiketta kuin rahaa ilman 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitettua asiantuntijan lausuntoa.

13 artikla

1. Jos yhtiö kansallisessa lainsäädännössä säädettävässä, vähintään kahden vuoden pituisessa määräajassa, joka lasketaan yhtiön perustamisesta tai siitä, kun se saa luvan aloittaa toimintansa, hankkii 3 artiklan i alakohdassa tarkoitetulle henkilölle tai yhtiölle kuuluvaa omaisuutta, ja yhtiön maksama vastike on vähintään yksi kymmenesosa merkitystä pääomasta, hankinta on tarkastettava ja sen yksityiskohdat julkistettava 10 artiklan 1, 2 ja 3 kohdassa säädetyllä tavalla sekä alistettava yhtiökokouksen hyväksyttäväksi.

Edellä olevaa 11 ja 12 artiklaa sovelletaan tarvittavin muutoksin.

Jäsenvaltiot voivat myös vaatia näiden säännösten soveltamista, jos tällaiset varat kuuluvat osakkeenomistajalle tai jollekin muulle henkilölle.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta hankintoihin, jotka kuuluvat yhtiön tavanomaisen liiketoiminnan harjoittamiseen taikka jotka on tehty hallintoviranomaisen tai tuomioistuimen päätöksen mukaisesti tai sen valvonnassa, eikä hankintoihin arvopaperipörssissä.

14 artikla

Ellei merkityn pääoman alentamista koskevista säännöksistä muuta johdu, osakkeenomistajia ei saa vapauttaa maksuvelvollisuudestaan.

15 artikla

Kunnes jäsenvaltioiden lainsäädäntö on myöhemmin yhteensovitettu, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen turvaamiseksi, että muutettaessa yhtiömuodoltaan toisenlainen yhtiö julkiseksi osakeyhtiöksi vaaditaan ainakin 2–14 artiklan mukaiset takeet.

16 artikla

Mitä 2–15 artiklassa säädetään, ei rajoita jäsenvaltioiden niiden säännösten soveltamista, jotka koskevat toimivaltaa ja menettelyä yhtiöjärjestyksestä tai perustamiskirjaa muutettaessa.

17 artikla

1. Muissa kuin merkityn pääoman alentamista koskevissa tapauksissa ei yhtiön varoja saa jakaa osakkeenomistajille, jos yhtiön tilinpäätöksestä ilmenevä nettovarallisuus viimeksi päättyneen tilikauden tilinpäätöspäivänä on tai jakamisen johdosta olisi pienempi kuin merkityn pääoman ja sellaisten rahastojen yhteismäärä, joita ei lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan saa jakaa.

2. Jos merkityn osakepääoman maksamatonta osuutta ei ole merkitty taseen vastaaviin, tämä määrä vähennetään 1 kohdassa tarkoitetun merkityn osakepääoman määrästä.

3. Osakkeenomistajille jaettava määrä ei saa olla suurempi kuin viimeksi päättyneen tilikauden voitto lisättynä siirtyvillä voitoilla ja varoilla rahastoista, joita saadaan käyttää tähän tarkoitukseen, sekä vähennettynä siirtyvillä tappioilla ja varoilla, jotka on lain tai yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella siirretty rahastoihin.

4. 'Jakamisella' tarkoitetaan 1 ja 3 kohdassa erityisesti osinkojen sekä osakkeisiin liittyvien korkojen maksamista.

5. Jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan saadaan maksaa väliosinkoja, ainakin seuraavien edellytysten tulee täyttyä:

- a) on laadittava välitilinpäätös, jonka mukaan jaettavia varoja on riittävästi;
- b) jaettava määrä ei saa olla suurempi kuin viimeisen sellaisen tilikauden jälkeen saatu voitto, jolta on laadittu tilinpäätös, lisättynä siirtyvillä voitoilla ja varoilla rahastoista, joita saadaan käyttää tähän tarkoitukseen, sekä vähennettynä siirtyvillä tappioilla ja varoilla, jotka on lain tai yhtiöjärjestyksen määräyksen perusteella siirrettävä rahastoihin.

6. Mitä 1–5 kohdassa säädetään, ei rajoita jäsenvaltioiden niiden säännösten soveltamista, jotka koskevat merkityn pääoman korottamista siirtämällä varoja rahastoista pääomaan.

7. Jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan säätää poikkeuksista 1 kohtaan kiinteäpääomaisten sijoitusyhtiöiden osalta.

Ilmaisulla 'kiinteäpääomainen sijoitusyhtiö' tarkoitetaan tässä kohdassa ainoastaan yhtiöitä:

a) joiden ainoana tarkoituksena on sijoittaa varansa erilaisiin arvopapereihin, kiinteään omaisuuteen tai muuhun omaisuuteen sijoitusriskien jakamiseksi ja voiton tuottamiseksi osakkeenomistajille heidän omaisuutensa hoitamisesta; ja

b) jotka tarjoavat osakkeitaan yleisön merkittäviksi.

Jos tämä on jäsenvaltion lainsäädännön mukaan mahdollista, siinä on:

a) vaadittava, että tällaiset yhtiöt merkitsevät ilmaisen 'sijoitusyhtiö' kaikkiin direktiivin 2009/101/EY 5 artiklassa tarkoitettuihin asiakirjoihin;

b) kiellettävä yhtiötä, jonka nettovarallisuus laskee 1 kohdassa tarkoitettua määrää pienemmäksi, jakamasta tulosta osakkeenomistajille, jos yhtiön varojen yhteismäärä tilinpäätöksen mukaan viimeksi päättyneen tilikauden tilipäätöspäivänä on tai jakamisen johdosta olisi vähemmän kuin puolitoista kertaa yhtiön velkasitoumusten yhteismäärä tilinpäätöksen mukaan; ja

c) vaadittava, jos tällainen yhtiö jakaa tulosta silloin, kun sen nettovarallisuus on 1 kohdassa tarkoitettua määrää pienempi, että tästä on mainittava tilinpäätöksessä.

18 artikla

Varoja saaneiden osakkeenomistajien on palautettava kaikki 17 artiklan vastaisesti jaetut varat, jos yhtiö näyttää, että osakkeenomistajat tiesivät jaon laittomuudesta tai eivät olosuhteet huomioon ottaen voineet olla tietämättä siitä.

19 artikla

1. Jos yhtiö menettää huomattavan osan merkitystä pääomasta, yhtiökokous on jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyssä määräajassa kutsuttava koolle arvioimaan, olisiko yhtiö purettava vai ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin.

2. Jäsenvaltion lainsäädännössä ei saa asettaa menetyksen määrää, jota 1 kohtaa sovellettaessa pidetään huomattavana, suuremmaksi kuin puolet merkitystä pääomasta.

20 artikla

1. Yhtiö ei saa itse merkitä omia osakkeitaan.

2. Sen, joka on merkinnyt yhtiön osakkeita omissa nimissään mutta yhtiön lukuun, on katsottava merkinneen ne omaan lukuunsa.

3. Edellä 3 artiklan i alakohdassa tarkoitettut henkilöt tai yhtiöt taikka merkittyä osakepääomaa korotettaessa yhtiön hallinto- tai johtoelimen jäsenet ovat velvollisia maksamaan osakkeet, jotka on merkitty tämän artiklan vastaisesti.

Jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan kuitenkin vapauttaa maksuvelvollisuudesta se, joka näyttää, ettei hän henkilökohtaisesti ole menetellyt virheellisesti.

21 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat sallia yhtiön hankkia omia osakkeitaan joko itse tai sellaisen henkilön kautta, joka toimii omissa nimissään mutta kyseisen yhtiön lukuun, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kaikkien samassa asemassa olevien osakkeenomistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja direktiivin 2003/6/EY soveltamista. Siltä osin kuin osakkeiden hankkiminen sallitaan, jäsenvaltioiden on edellytettävä, että tällaiset hankinnat täyttävät seuraavat edellytykset:

a) hankintavaltuuden antaa yhtiökokous, joka määrittelee tällaisten hankintojen ehdot ja edellytykset ja erityisesti hankittavien osakkeiden enimmäismäärän, valtuuden voimassaoloajan, jonka enimmäispituus määritellään kansallisessa lainsäädännössä kuitenkin siten, että se ei saa olla pidempi kuin viisi vuotta, sekä vastikkeellisessa hankinnassa vastikkeen enimmäis- ja vähimmäismäärän. Yhtiön hallinto- tai johtoelimen jäsenten on varmistuttava siitä, että aina kun osakkeita hankitaan tällaisella valtuudella, b ja c alakohdassa säädetty edellytykset täyttyvät;

b) osakkeiden hankkiminen, mukaan lukien yhtiön aiemmin hankkimat ja sillä olevat osakkeet sekä osakkeet, jotka omissa nimissään mutta yhtiön lukuun toiminut henkilö on hankkinut, ei saa johtaa nettovarallisuuden alentumiseen 17 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua määrää pienemmäksi; ja

c) hankinta voi koskea ainoastaan täysin maksettuja osakkeita.

Jäsenvaltiot voivat lisäksi asettaa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen hankintojen edellytykseksi mitkä hyvänsä seuraavista:

- a) hankittujen osakkeiden, mukaan lukien yhtiön aiemmin hankkimat ja sillä olevat osakkeet sekä osakkeet, jotka omista nimissään mutta yhtiön lukuun toiminut henkilö on hankkinut, nimellisarvo tai, jos nimellisarvoa ei ole, kirjanpidollinen vasta-arvo ei saa ylittää jäsenvaltioiden määrittelemää rajaa; tämän rajan on oltava vähintään 10 prosenttia merkitystä pääomasta;
- b) yhtiön yhtiöjärjestyksessä tai perustamiskirjassa määrätään yhtiön oikeudesta hankkia omia osakkeitaan, siten kuin ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetaan, hankittavien osakkeiden enimmäismäärästä, oikeuden voimassaoloajasta ja vastikkeen enimmäis- tai vähimmäismäärästä;
- c) yhtiö täyttää asianmukaiset raportointi- ja ilmoitusvaatimukset;
- d) tiettyjä jäsenvaltioiden määrittelemiä yhtiöitä voidaan vaatia mitätöimään hankitut osakkeet edellyttäen, että mitätöityjen osakkeiden nimellisarvoa vastaava summa sisällytetään rahastoon, jota ei voida jakaa osakkeenomistajille muutoin kuin siinä tapauksessa, että merkittyä pääomaa alennetaan; tätä rahastoa voidaan käyttää ainoastaan merkityn pääoman korottamiseen siirrolla rahastosta merkittyyn pääomaan; ja
- e) hankinta ei saa vaarantaa velkojen saatavien suorittamista.

2. Jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan säätää poikkeuksista 1 kohdan a alakohdan ensimmäiseen virkkeeseen niissä tapauksissa, joissa yhtiön omien osakkeiden hankkiminen on tarpeen yhtiötä todennäköisesti kohtaavan vakavan vahingon estämiseksi. Tällaisessa tapauksessa hallinto- tai johtoelimen on ilmoitettava seuraavalle yhtiökokoukselle tehtyjen hankintojen syistä ja luonteesta, hankittujen osakkeiden lukumäärästä ja nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpidollisesta vasta-arvosta, sekä osuudesta, jonka osakkeet muodostavat merkitystä pääomasta, ja osakkeista annetuista vastikkeista.

3. Jäsenvaltiot voivat päättää, että 1 kohdan a alakohdan ensimmäistä virkettä ei sovelleta osakkeisiin, jotka yhtiö on hankkinut itse tai sellaisen henkilön kautta, joka toimii omista nimissään mutta yhtiön lukuun, jaettavaksi yhtiön tai läheisen yhtiön työntekijöille. Nämä osakkeet on luovutettava edelleen 12 kuukauden kuluessa niiden hankkimisesta.

22 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat päättää, että 21 artiklaa ei sovelleta:

- a) osakkeisiin, jotka hankitaan pääoman alentamispäätöksen toteuttamiseksi tai 43 artiklassa tarkoitetuissa olosuhteissa;
- b) yleisseuraantona saatuihin osakkeisiin;
- c) vastikkeetta saataviin täysin maksettuihin osakkeisiin taikka pankkien tai muiden rahoituslaitosten ostoprovisiona saamiin osakkeisiin;
- d) osakkeisiin, jotka hankitaan lakiin perustuvan veloitteen nojalla taikka tuomioistuimen vähemmistöosakkeenomistajien etujen suojaamiseksi antaman päätöksen mukaisesti, erityisesti yhtiön sulautuessa, sen tarkoitusta tai muotoa muutettaessa, sen kotipaikan siirtyessä ulkomaille tai otettaessa käyttöön osakkeiden luovutettavuutta koskevia rajoituksia;
- e) osakkeenomistajalta merkintähinnan maksun laiminlyönnin perusteella saataviin osakkeisiin;
- f) osakkeisiin, jotka hankitaan läheisten yhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajien hyvittämiseksi;
- g) täysin maksettuihin osakkeisiin, jotka hankitaan yhtiöllä osakkeenomistajalta olevan saatavan maksamiseksi pidettävässä pakkohuutokaupassa; ja
- h) täysin maksettuihin osakkeisiin, jotka 17 artiklan 7 kohdan toisessa alakohdassa määritelty kiinteäpääomainen sijoitusyhtiö on laskenut liikkeeseen ja jotka yhtiö tai läheinen yhtiö hankkii sijoittajien pyynnöstä. Tällöin sovelletaan 17 artiklan 7 kohdan kolmannen alakohdan a alakohtaa. Nämä hankinnat eivät saa vähentää nettovarallisuutta alle merkityn pääoman ja sellaisten rahastojen yhteismäärän, joita ei lain mukaan saa jakaa.

2. Edellä 1 kohdan b–g alakohdan mukaisesti hankitut tai saadut osakkeet on kuitenkin luovutettava kolmen vuoden kuluessa saannosta, jollei näiden osakkeiden nimellisarvo tai sen puuttuessa kirjanpidollinen vasta-arvo ole enintään 10 prosenttia merkitystä pääomasta, kun osakkeisiin lisätään osakkeet, jotka yhtiö on hankkinut tai saanut omista nimissään mutta yhtiön lukuun toimivan henkilön kautta.

3. Jos osakkeita ei ole luovutettu 2 kohdassa säädettyssä määräjassa, ne on mitätöitävä. Jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan säätää, että tämä mitätöinti edellyttää merkityn pääoman alentamista vastaavasti. Tällaista alentamista on vaadittava, siltä osin kuin mitätöitävien osakkeiden saanto johtaa siihen, että yhtiön nettovarallisuus laskee alle 17 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettun määrän.

23 artikla

Osakkeet, jotka on hankittu tai saatu 21 ja 22 artiklan vastaisesti, on luovutettava vuoden kuluessa saannosta. Jos niitä ei luovuteta tässä määräajassa, sovelletaan 22 artiklan 3 kohtaa.

24 artikla

1. Jos yhtiö jäsenvaltion lainsäädännön mukaan saa hankkia omia osakkeitaan joko itse tai sellaisen henkilön kautta, joka toimii omissa nimissään mutta yhtiön lukuun, tämän lainsäädännön mukaan tällaisten osakkeiden hallussapidon on täytettävä ainakin seuraavat edellytykset:

a) osakkeisiin liittyvistä oikeuksista ainakaan yhtiöllä olevien omien osakkeiden äänioikeutta ei saa käyttää;

b) jos osakkeet merkitään taseessa vastaaviin, vastattavissa tulee rahastoida samansuuruinen määrä, jota ei voida jakaa.

2. Jos yhtiö jäsenvaltion lainsäädännön mukaan saa hankkia omia osakkeitaan joko itse tai sellaisen henkilön kautta, joka toimii omissa nimissään mutta yhtiön lukuun, tämän lainsäädännön mukaan toimintakertomuksessa on ilmoitettava ainakin seuraavat tiedot:

a) tilikauden aikana tehtyjen hankintojen perusteet;

b) tilikauden aikana hankittujen tai luovutettujen osakkeiden lukumäärä ja nimellisarvo tai, jos nimellisarvoa ei ole, kirjanpidollinen vasta-arvo sekä osuus, jota osakkeet edustavat merkitystä pääomasta;

c) vastikkeellisissa hankinnoissa tai luovutuksissa osakkeista suoritettu vastike;

d) kaikkien yhtiön hankkimien ja sen hallussa olevien osakkeiden lukumäärä ja nimellisarvo tai, jos nimellisarvoa ei ole, kirjanpidollinen vasta-arvo sekä osuus, jota osakkeet edustavat merkitystä pääomasta.

25 artikla

1. Jos jäsenvaltio sallii yhtiön joko suoraan tai välillisesti antaa varoja, lainaa tai vakuus käytettäväksi sitä varten, että ulkopuolinen hankkii yhtiön osakkeita, sen on edellytettävä, että tällaisiin toimiin sovelletaan 2–5 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

2. Toimet on toteutettava hallinto- tai johtoelimen vastuulla markkinaehtoisesti, erityisesti yhtiölle maksettuihin korkoon nähden sekä yhtiölle 1 kohdassa tarkoitettuja lainoja ja ennakkoja varten annettuun vakuuteen nähden.

Ulkopuolisen tai, monenvälisten toimien osalta, jokaisen vastapuolen luottokelpoisuus on tutkittava asianmukaisesti.

3. Hallinto- tai johtoelimen on saatava toimille ennakoon yhtiökokouksen hyväksyntä, ja yhtiökokouksen on tehtävä päätös päätösvaltaisuutta ja enemmistöä koskevien 44 artiklan säännösten mukaisesti.

Hallinto- tai johtoelimen on annettava yhtiökokoukselle kirjallinen selvitys, jossa ilmoitetaan:

a) syyt toimen toteuttamiseen;

b) yhtiön intressi toimen toteuttamiseen;

c) toimen toteuttamisedot;

d) riskit, joita toimi aiheuttaa yhtiön maksuvalmiudelle ja maksukykyisyydelle; sekä

e) hinta, jolla kyseisen ulkopuolisen on määrä hankkia osakkeet.

Selvitys on toimitettava rekisteriin julkaistavaksi direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaisesti.

4. Ulkopuolisille myönnetty kokonaisrahoitus ei saa milloinkaan johtaa nettovarallisuuden alentumiseen 17 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua määrää pienemmäksi, ottaen huomioon myös nettovarallisuuden mahdollinen alentuminen, kun yhtiö on hankkinut omia osakkeitaan tai kun niitä on hankittu yhtiön lukuun 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Yhtiön on sisällytettävä taseensa vastattavaa-puolelle kokonaisrahituksen määrää vastaava varaus, joka ei ole jaettavissa.

5. Jos ulkopuolinen yhtiön rahoituksella hankkii yhtiön omia osakkeita 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti tai merkitsee merkityn pääoman korotuksen yhteydessä liikkeeseen laskettuja osakkeita, hankinta tai merkintä on tehtävä käypään hintaan.

6. Edellä olevaa 1–5 kohtaa ei sovelleta pankkien tai muiden rahoituslaitosten tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluviin toimiin eikä sellaisiin toimiin, joiden tarkoituksena on osakkeiden hankkiminen yhtiön tai sitä lähellä olevan yhtiön työntekijöille.

Nämä toimet eivät kuitenkaan saa vähentää yhtiön nettovarallisuutta 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua määrää pienemmäksi.

7. Edellä olevaa 1–5 kohtaa ei sovelleta toimiin osakkeiden hankkimiseksi 22 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettulla tavalla.

26 artikla

Jos 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun toimen osapuolena olevan yhtiön hallinto- tai johtaelimen jäseniä tai perussopimuksen 50 artiklan 2 kohdan g alakohdan nojalla konsolidoiduista tilinpäätöksistä 13 päivänä kesäkuuta 1983 annetun seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY⁽¹⁾ 1 artiklassa tarkoitetun emoyrityksen hallinto- tai johtaelimen jäseniä tai emoyritys itse taikka henkilöitä, jotka toimivat omissa nimissään mutta kyseisten elinten jäsenten tai kyseisen yrityksen lukuun, on osapuolena tällaisessa toimessa, jäsenvaltioiden on varmistettava asianmukaisin takein, että kyseinen toimi ei ole ristiriidassa yhtiön etujen kanssa.

27 artikla

1. Jos yhtiö itse tai sellaisen henkilön kautta, joka toimii omissa nimissään mutta yhtiön lukuun, ottaa vakuudeksi yhtiön omia osakkeita, sitä pidetään 21 artiklaa, 22 artiklan 1 kohtaa sekä 24 ja 25 artiklaa sovellettaessa niiden hankintana.

2. Jäsenvaltiot voivat päättää, että 1 kohtaa ei sovelleta pankkien tai muiden rahoituslaitosten tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluviin toimiin.

⁽¹⁾ EYVL L 193, 18.7.1983, s. 1. Huomaus: direktiivin 83/349/ETY nimi on tarkistettu siten, että siinä otetaan huomioon Lissabonin sopimuksen 5 artiklan mukainen Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklojen uudelleennumerointi; alun perin nimessä oli viittaus perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohtaan.

28 artikla

1. Julkisen osakeyhtiön osakkeiden merkintää, hankkimista tai hallussapitoa pidetään julkisen osakeyhtiön omina toimina, jos merkitsijä, hankkija tai hallussapitäjä on direktiivin 2009/101/EY 1 artiklassa tarkoitettu sellainen yhtiö, jossa kyseisellä julkisella osakeyhtiöllä on suoraan tai välillisesti äänen enemmistö tai jossa sillä suoraan tai välillisesti on määräysvalta.

Ensimmäistä alakohtaa sovelletaan myös, jos toinen yhtiö on kolmannen maan lainsäädännön alainen ja sen oikeudellinen muoto vastaa direktiivin 2009/101/EY 1 artiklassa lueteltuja yhtiömuotoja.

Jos julkisella osakeyhtiöllä on äänimäärän enemmistö välillisesti tai jos se voi välillisesti käyttää määräysvaltaa, jäsenvaltioiden ei kuitenkaan tarvitse soveltaa ensimmäistä ja toista alakohtaa, jos ne säätävät siitä, että toisella yhtiöllä olevaa julkisen osakeyhtiön osakkeisiin liittyvää äänioikeutta ei saa käyttää.

2. Niin kauan kuin yhtiöryhmiä koskevaa kansallista lainsäädäntöä ei ole yhteensovitettu, jäsenvaltiot voivat:

a) määritellä ne tapaukset, joissa julkisen osakeyhtiön katsotaan voivan käyttää määräysvaltaa toisessa yhtiössä; jos jäsenvaltio käyttää tätä mahdollisuutta, sen lainsäädännössä on joka tapauksessa säädettävä siitä, että määräysvaltaa voidaan käyttää, kun:

— julkisella osakeyhtiöllä on oikeus nimittää ja erottaa enemmistö toisen yhtiön hallinto- tai johtaelimen tai valvovan elimen jäsenistä ja se on samalla osakkeenomistaja tai sen yhtiön jäsen, tai

— julkinen osakeyhtiö on toisen yhtiön osakkeenomistaja tai jäsen ja se käyttää yksin toisen yhtiön osakkeenomistajien tai jäsenten äänimäärän enemmistöä muiden tämän yhtiön osakkeenomistajien tai jäsenten kanssa tehdyn sopimuksen perusteella.

Jäsenvaltiot eivät ole velvollisia säätämään muista kuin ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa tarkoitetuista tapauksista;

b) määritellä ne tapaukset, joissa julkisella osakeyhtiöllä katsotaan olevan äänioikeuksia välillisesti tai katsotaan, että se voi välillisesti käyttää määräysvaltaa;

c) täsmentää ne olosuhteet, joissa julkisella osakeyhtiöllä katsotaan olevan äänioikeuksia.

3. Jäsenvaltioiden ei tarvitse soveltaa 1 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa, kun merkintä tai hankinta tehdään tai osakkeita pidetään hallussa toisen henkilön lukuun kuin sen, joka osakkeet on merkinnyt tai hankkinut tai joka pitää niitä hallussaan ja joka ei ole 1 kohdassa tarkoitettu julkinen osakeyhtiö eikä toinen yhtiö, jossa julkisella osakeyhtiöllä suoraan tai välillisesti on äänimäärän enemmistö tai jossa se voi suoraan tai välillisesti käyttää määräysvaltaa.

4. Jäsenvaltioiden ei tarvitse soveltaa 1 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa, kun merkinnän tai hankinnan tekee tai osakkeita pitää hallussaan toinen yhtiö arvopaperinvälittäjänä ja osana ammattimaista toimintaansa edellyttäen, että se on jäsenvaltiossa sijaitsevan tai toimivan arvopaperipörssin jäsen tai sen on hyväksynyt tai sen toimintaa ohjaa jäsenvaltion viranomainen, jolla on toimivalta valvoa ammattimaisia arvopaperinvälittäjiä, joihin luetaan tässä direktiivissä myös luottolaitokset.

5. Jäsenvaltioiden ei tarvitse soveltaa 1 kohdan ensimmäistä ja toista alakohtaa, kun toisen yhtiön julkisessa osakeyhtiössä omistamat osakkeet on hankittu ennen, kuin näiden kahden yhtiön suhde oli 1 kohdassa säädettyjen perusteiden mukainen.

Kuitenkin näihin osakkeisiin liittyviä äänioikeuksia ei saa käyttää ja nämä osakkeet on otettava huomioon arvioitaessa, onko 21 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetty edellytys täytynyt.

6. Jäsenvaltioiden ei tarvitse soveltaa 22 artiklan 2 ja 3 kohtaa eikä 23 artiklaa, kun toinen yhtiö on hankkinut julkisen osakeyhtiön osakkeita, jos ne säättävät, että:

a) toisen yhtiön julkisen osakeyhtiön osakkeisiin liittyviä äänioikeuksia ei saa käyttää; ja

b) julkisen osakeyhtiön hallinto- tai johtoelimen jäsenet ovat velvollisia ostamaan takaisin 22 artiklan 2 ja 3 kohdassa ja 23 artiklassa tarkoitettut osakkeet hintaan, johon tämä toinen

yhtiö on ne hankkinut; tätä seuraamusta ei sovelleta siinä tapauksessa, että edellä mainitut jäsenet voivat osoittaa, että julkisella osakeyhtiöllä ei ole ollut osuutta kyseisten osakkeiden merkitsemisessä tai hankinnassa.

29 artikla

1. Päätös pääoman korottamisesta on tehtävä yhtiökokouksessa. Sekä tämä päätös että merkityn osakepääoman korottaminen on julkistettava noudattaen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä, direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaista menettelyä.

2. Yhtiöjärjestyksessä tai perustamiskirjassa taikka yhtiökokouksen päätöksellä, joka on julkistettava 1 kohdassa tarkoitettujen säännösten mukaisesti, voidaan kuitenkin antaa valtuus merkityn osakepääoman korottamiseen enintään tiettyyn määrään, joka asetetaan ottaen huomioon laissa mahdollisesti säädetty enimmäismäärä. Tarvittaessa yhtiön toimivaltainen elin päättää merkityn osakepääoman korottamisesta asetetun määrän rajoissa. Tällainen valtuus voidaan antaa elimelle enintään viideksi vuodeksi, ja yhtiökokous voi uudistaa sen kerran tai useammin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

3. Jos yhtiöllä on eri osakelajeja, yhtiökokouksen päätös 1 kohdassa tarkoitettua pääoman korottamisesta tai 2 kohdassa tarkoitettua valtuudesta sen korottamiseen on tehtävä toimittamalla erilliset äänestykset ainakin niiden eri lajia olevien osakkeiden omistajien keskuudessa, joiden oikeuksiin päätös vaikuttaa.

4. Tätä artiklaa sovelletaan myös laskettaessa liikkeeseen arvopapereita, jotka voidaan vaihtaa osakkeiksi tai joihin liittyy oikeus niiden merkitsemiseen, mutta ei tällaisten arvopapereiden vaihtamiseen osakkeiksi tai merkintäoikeuden käyttämiseen.

30 artikla

Merkityn pääoman korottamisen yhteydessä vastiketta vastaan annettavista osakkeista on maksettava vähintään 25 prosenttia niiden nimellisarvosta tai sen puuttuessa kirjanpidollisesta vastarvosta. Mahdollinen ylikurssi on maksettava kokonaan.

31 artikla

1. Jos merkityn pääoman korottamisen yhteydessä annetaan osakkeita muuta vastiketta kuin rahaa vastaan, vastike on suoritettava kokonaisuudessaan viiden vuoden kuluessa korottamis-päätöksestä.

2. Yhden tai useamman riippumattoman asiantuntijan, jonka hallintoviranomainen tai tuomioistuin on määrännyt tai hyväksynyt, on ennen pääoman korottamista annettava lausunto 1 kohdassa tarkoitettusta vastikkeesta. Tällaiset asiantuntijat voivat olla luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä tai yhtiöitä, sen mukaan kuin jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään.

Tällöin sovelletaan 10 artiklan 2 ja 3 kohtaa sekä 11 ja 12 artiklaa.

3. Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta 2 kohtaa merkityn pääoman korottamiseen sulautumisen, jakautumisen taikka osakkeiden julkisen osto- tai vaihtotarjouksen toteuttamiseksi ja korvauksen suorittamiseksi sulautuvan tai jakautuvan yhtiön tai osakkeiden julkisen osto- tai vaihtotarjouksen kohteena olevan yhtiön osakkeenomistajille.

Sulautumis- tai jakautumistapauksissa jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa ensimmäistä alakohtaa vain, jos sulautumis- tai jakautumissuunnitelmasta laaditaan yhden tai useamman riippumattoman asiantuntijan lausunto.

Jos jäsenvaltiot soveltavat 2 kohtaa sulautumisissa ja jakautumisissa, ne voivat säätää, että sama yksi tai useampi asiantuntija voi laatia tämän artiklan mukaisen lausunnon ja sulautumis- tai jakautumissuunnitelmaa koskevan riippumattoman asiantuntijan lausunnon.

4. Jäsenvaltiot voivat päättää olla soveltamatta 2 kohtaa, jos kaikki merkityn pääoman korotuksen yhteydessä muuta vastiketta kuin rahaa vastaan annettavat osakkeet annetaan yhdelle tai useammalle yhtiölle, edellyttäen, että kaikki vastikkeen saavan yhtiön osakkeenomistajat suostuvat asiantuntijalausunnon laatimatta jättämiseen ja että 10 artiklan 4 kohdan b–f alakohdassa säädetty edellytykset täyttyvät.

32 artikla

Jollei pääoman korotusta ole kokonaan merkitty, pääomaa korotetaan saadulla merkintöjen määrällä vain, jos annin ehdot sen nimenomaan sallivat.

33 artikla

1. Aina kun pääomaa korotetaan rahana maksettavaa vastiketta vastaan, osakkeita on tarjottava etuoikeuksin osakkeenomistajille suhteessa siihen osuuteen, jota heidän osakkeensa edustavat pääomasta.

2. Jäsenvaltiot voivat lainsäädännössään:

a) olla soveltamatta 1 kohtaa osakkeisiin, joiden oikeus osallistua 17 artiklassa tarkoitettuun tuloksen jakamiseen ja/tai yhtiön varojen jakoon sen purkautuessa on rajoitettu; tai

b) siinä tapauksessa, että yhtiön, jolla on osakkeiden äänioikeuden taikka niiden oikeuden osallistua 17 artiklassa tarkoitettuun tuloksen jakamiseen tai yhtiön varojen jakoon sen purkautuessa osalta erilaisia osakelajeja, merkittyä pääomaa korotetaan antamalla vain johonkin osakelajiin kuuluvia uusia osakkeita, sallia, että muunlajisten osakkeiden omistajat käyttävät merkintäoikeutta vasta sen jälkeen, kun tätä oikeutta ovat käyttäneet annettavien osakkeiden kanssa samaa lajia olevien osakkeiden omistajat.

3. Merkintäetuoikeutta koskeva tarjous ja sen käyttämistä koskeva määräaika on julkistettava siinä kansallisessa virallisessa julkaisussa, joka on nimetty direktiivin 2009/101/EY mukaisesti. Jäsenvaltion lainsäädännössä ei tarvitse velvoittaa tällaiseen julkistamiseen, jos kaikki yhtiön osakkeet on asetettu nimetylle henkilölle. Tällöin kaikille yhtiön osakkaille on lähetettävä kirjallinen ilmoitus. Merkintäetuoikeutta on käytettävä määräajassa, joka on vähintään 14 päivää päivästä, jona tarjous on julkaistu tai kirjallinen ilmoitus osakkeenomistajille on lähetetty.

4. Merkintäetuoikeutta ei saa rajoittaa tai poistaa yhtiöjärjestyksen tai perustamiskirjan määräyksellä. Yhtiökokouksen päätöksellä voidaan näin kuitenkin tehdä. Hallinto- tai johtaelimen on tällöin annettava yhtiökokoukselle kirjallinen selvitys, josta käyvät ilmi etuoikeuden rajoittamisen tai poistamisen perusteet ja jossa perustellaan osakkeiden ehdotettu merkintahinta. Yhtiökokouksen päätös tehdään noudattaen 44 artiklan säännöksiä päätösvaltaisuudesta ja enemmistöstä. Sen päätös on julkistettava noudattaen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä, direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaista menettelyä.

5. Jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan säätää, että yhtiöjärjestyksellä tai perustamisasiakirjalla taikka yhtiökokouksen päätöksellä, joka on tehty 4 kohdan päätösvaltaisuutta, enemmistöä ja julkistamista koskevia säännöksiä noudattaen, voidaan valtuuttaa se yhtiön elin, jolla on oikeus päättää osakepääoman korottamisesta vahvistetun pääoman rajoissa, rajoittamaan etuoikeutta tai poistamaan se. Tällaista valtuutta ei saa myöntää pidemmäksi ajaksi kuin valtuutta, josta säädetään 29 artiklan 2 kohdassa.

6. Edellä olevaa 1–5 kohtaa sovelletaan myös laskettaessa liikkeeseen arvopapereita, jotka voidaan vaihtaa osakkeiksi tai joihin liittyy oikeus niiden merkitsemiseen, mutta ei tällaisten arvopapereiden vaihtamiseen osakkeiksi tai merkintäoikeuden käyttämiseen.

7. Merkintätuoikeutta ei katsota poistetuksi 4 ja 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla, jos merkityn pääoman korotuspäätöksen mukaan osakkeet annetaan pankeille tai muille rahoituslaitoksille tarjottaviksi yhtiön osakkeenomistajille 1 ja 3 kohdan mukaisesti.

34 artikla

Merkityn pääoman alentamisesta on aina, jollei se perustu tuomioistuimen päätökseen, tehtävä päätös ainakin yhtiökokouksessa 44 artiklan päätösvaltaisuutta ja enemmistöä koskevien säännösten mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta 40 ja 41 artiklan soveltamista. Tällainen päätös on julkaistava noudattaen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä, direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaista menettelyä.

Kutsussa yhtiökokoukseen on ilmoitettava ainakin osakepääoman alentamisen tarkoitus ja tapa, jolla se aiotaan toteuttaa.

35 artikla

Jos yhtiössä on eri osakelajeja, yhtiökokouksen päätös merkityn osakepääoman alentamisesta on tehtävä toimittamalla erilliset äänestykset ainakin niiden eri lajia olevien osakkeiden omistajien keskuudessa, joiden oikeuksiin päätös vaikuttaa.

36 artikla

1. Merkittyä osakepääomaa alennettaessa ainakin niillä velkojilla, joiden saatavat ovat syntyneet ennen alentamispäätöksen julkaisemista, on oikeus ainakin saada vakuus saataville, jotka eivät ole erääntyneet ennen tätä julkistamispäivää. Jäsenvaltiot eivät saa evätä tätä oikeutta, ellei velkojan suojana ole riittäviä

takeita tai elleivät tällaiset takeet ole tarpeettomia yhtiön varat huomioon ottaen.

Jäsenvaltioiden on säädettävä ensimmäisessä alakohdassa säädetyn oikeuden käyttämisen edellytykset. Jäsenvaltioiden on joka tapauksessa varmistettava, että velkojilla on oikeus hakea soveltuvilta hallinto- tai oikeusviranomaisilta riittäviä takeita edellyttäen, että velkojat voivat uskottavasti osoittaa, että merkityn pääoman alentamisen vuoksi niiden saatavien suorittaminen on vaarassa eikä kyseiseltä yhtiöltä ole saatu riittäviä takeita.

2. Jäsenvaltioiden lainsäädännössä on myös säädettävä ainakin siitä, että pääoman alentaminen on vailla vaikutuksia tai että maksua osakkeenomistajille ei saa suorittaa, ennen kuin velkojat ovat saaneet suorituksen tai tuomioistuin on päättänyt olla suostumatta heidän hakemukseensa.

3. Tätä artiklaa sovelletaan myös, jos merkityn pääoman alentaminen toteutetaan siten, että osakkeenomistajien jäljellä olevasta maksuvelvollisuudesta luovutaan kokonaan tai osittain.

37 artikla

1. Jäsenvaltioiden ei tarvitse soveltaa 36 artiklaa sellaiseen merkityn pääoman alentamiseen, jonka tarkoituksena on toteutuneiden tappioiden kattaminen taikka varojen siirtäminen rahastoon, jos tämän toimenpiteen jälkeen rahaston määrä ei ole enemmän kuin 10 prosenttia alennetusta merkitystä pääomasta. Tätä rahastoa ei saa jakaa osakkeenomistajille muulloin kuin merkittyä pääomaa alennettaessa; sitä saadaan käyttää vain toteutuneen tappion kattamiseen tai merkityn pääoman korottamiseen siirrolla rahastosta merkittyyn pääomaan, siinä laajuudessa kuin se on sallittua jäsenvaltioissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltioiden lainsäädännössä on säädettävä ainakin tarpeellisista keinoista sen varmistamiseksi, että varoja, jotka vapautuvat pääoman alentamisen seurauksena, ei makseta tai jaeta osakkeenomistajille ja että niitä ei käytetä osakkeenomistajien vapauttamiseksi maksuvelvollisuudesta.

38 artikla

Merkittyä pääomaa ei saa alentaa sen vähimmäispääoman määrää pienemmäksi, joka on vahvistettu 6 artiklan mukaisesti.

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin sallia tällaisen alentamisen, jos ne myös säätävät, että alentamispäätös saadaan panna täytäntöön vasta, kun merkittyä pääomaa korotetaan määrään, joka on vähintään säädetyn vähimmäispääoman suuruinen.

39 artikla

Jos jäsenvaltion lainsäädännössä sallitaan merkityn pääoman lunastaminen kokonaan tai osittain takaisin ilman merkityn pääoman alentamista, tässä lainsäädännössä on vaadittava ainakin seuraavien edellytysten täyttymistä:

- a) jos lunastamisesta on määräys yhtiöjärjestyksessä tai perustamiskirjassa, siitä päätetään yhtiökokouksessa äänestyksellä noudattaen päätösvaltaisuutta ja enemmistöä yleensä koskevia edellytyksiä; jos lunastamisesta ei ole määräystä yhtiöjärjestyksessä tai perustamiskirjassa, siitä päätetään yhtiökokouksessa noudattaen ainakin 44 artiklan säännöksiä päätösvaltaisuudesta ja enemmistöstä; päätös on julkaistava noudattaen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä, direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaista menettelyä;
- b) lunastamiseen voidaan käyttää vain varoja, jotka voidaan 17 artiklan 1–4 kohdan mukaan jakaa;
- c) osakkeenomistajat, joiden osakkeet on lunastettu, säilyttävät oikeutensa yhtiössä, lukuun ottamatta oikeutta panoksensa takaisinmaksuun ja oikeutta osallistua lunastamattomille osakkeille maksettavaan ensimmäiseen tuotonjakoon.

40 artikla

1. Jos yhtiö saa jäsenvaltion lainsäädännön mukaan alentaa merkittyä osakepääomaa osakkeiden pakollisella takaisin ottamisella, tässä lainsäädännössä on vaadittava ainakin seuraavien edellytysten täyttymistä:

- a) yhtiöjärjestyksessä tai perustamiskirjassa on oltava määräys osakkeiden pakollisesta takaisin ottamisesta tai valtuus siihen, ennen kuin merkitään osakkeita, jotka voidaan ottaa takaisin;
- b) jos pakolliseen takaisin ottamiseen on valtuus ainoastaan yhtiöjärjestyksessä tai perustamiskirjassa, siitä päätetään yhtiökokouksessa, jolleivät osakkeenomistajat, joita takaisin ottaminen koskee, suostu siihen yksimielisesti;

c) osakkeiden pakollisesta takaisin ottamisesta päättävä yhtiön elin määrää takaisin ottamisen ehtoista ja toteuttamistavasta, jollei niistä jo ole määräystä yhtiöjärjestyksessä tai perustamiskirjassa;

d) edellä olevaa 36 artiklaa sovelletaan, jollei ole kysymys täysin maksetuista osakkeista, joita tarjotaan vastikkeetta yhtiölle tai jotka otetaan takaisin käyttämällä 17 artiklan 1–4 kohdan mukaan jakokelpoisia varoja; näissä tapauksissa määrä, joka vastaa kaikkien takaisin otettujen osakkeiden nimellisarvoa tai sen puuttuessa kirjanpidollista vasta-arvoa, on siirrettävä rahastoon; tätä rahastoa ei saa jakaa osakkeenomistajille muulloin kuin merkittyä pääomaa alennettaessa; sitä saadaan käyttää vain toteutuneen tappion kattamiseen tai merkityn pääoman korottamiseen siirrolla rahastosta merkittyyn pääomaan, siinä laajuudessa kuin se on sallittua jäsenvaltioissa; ja

e) päätös pakollisesta takaisin ottamisesta on julkaistava noudattaen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä, direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaista menettelyä.

2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tapauksiin ei sovelleta, mitä 34 artiklan 1 kohdassa sekä 35, 37 ja 44 artiklassa säädetään.

41 artikla

1. Jos merkittyä pääomaa alennetaan ottamalla takaisin osakkeita, jotka yhtiö on hankkinut itse tai sellaisen henkilön kautta, joka toimii omissa nimissään mutta yhtiön lukuun, takaisin ottamisesta päätetään aina yhtiökokouksessa.

2. Edellä olevaa 36 artiklaa sovelletaan, jollei ole kysymys täysin maksetuista osakkeista, jotka saadaan vastikkeetta tai hankitaan käyttämällä 17 artiklan 1–4 kohdan mukaan jakokelpoisia varoja; näissä tapauksissa on määrä, joka vastaa kaikkien takaisin otettujen osakkeiden nimellisarvoa tai sen puuttuessa kirjanpidollista vasta-arvoa, siirrettävä rahastoon; tätä rahastoa ei saa jakaa osakkeenomistajille muulloin kuin merkittyä pääomaa alennettaessa; sitä saadaan käyttää vain toteutuneen tappion kattamiseen tai merkityn pääoman korottamiseen siirrolla rahastosta merkittyyn pääomaan, siinä laajuudessa kuin se on sallittua jäsenvaltioissa.

3. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tapauksiin ei sovelleta, mitä 35, 37 ja 44 artiklassa säädetään.

42 artikla

Jos yhtiössä on eri osakelajeja, edellä 39 artiklassa, 40 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 41 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa on yhtiökokouksen päätös merkityn osakepääoman lunastamisesta tai sen alentamisesta ottamalla osakkeita takaisin tehtävä toimittamalla erilliset äänestykset ainakin niiden eri lajia olevien osakkeiden omistajien keskuudessa, joiden oikeuksiin päätös vaikuttaa.

43 artikla

Jos yhtiö saa jäsenvaltion lainsäädännön mukaan antaa osakkeita, jotka voidaan ostaa takaisin, tässä lainsäädännössä on vaadittava ainakin seuraavien edellytysten täyttymistä osakkeita takaisin ostettaessa:

- a) yhtiöjärjestyksessä tai perustamiskirjassa on oltava valtuus osakkeiden takaisinostoon, ennen kuin merkitään osakkeita, jotka voidaan ostaa takaisin;
- b) osakkeiden on oltava täysin maksettuja;
- c) takaisinoston ehdoista ja toteuttamistavasta on oltava määräykset yhtiöjärjestyksessä tai perustamiskirjassa;
- d) takaisinosto voidaan toteuttaa vain käyttämällä 17 artiklan 1–4 kohdan mukaan jakokelpoisia varoja tai takaisinoston toteuttamiseksi toimitetulla uusmerkinnällä saatuja tuloja;
- e) kaikkien takaisin ostettujen osakkeiden nimellisarvoa tai, jos nimellisarvoa ei ole, kirjanpidollista vasta-arvoa vastaava määrä on siirrettävä rahastoon, jota ei saa jakaa osakkeenomistajille muulloin kuin merkittyä pääomaa alennettaessa; sitä saadaan käyttää vain toteutuneen tappion kattamiseen tai merkityn pääoman korottamiseen siirrolla rahastosta merkittyn pääomaan;
- f) takaisinostoon, jossa käytetään tällaisen takaisinoston toteuttamiseksi toimitetulla uusmerkinnällä saatuja tuloja, ei sovelleta e alakohdtaa;
- g) jos takaisinoston yhteydessä on vahvistettu maksettavaksi ylikurssia osakkeenomistajille, tällainen ylikurssi saadaan maksaa vain käyttämällä 17 artiklan 1–4 kohdan mukaan jakokelpoisia varoja tai sellaista muuta kuin tämän artiklan e alakohdassa tarkoitettua rahastoa, jota ei saa jakaa osakkeenomistajille muulloin kuin merkittyä pääomaa alennet-

taessa; tätä rahastoa saa käyttää vain merkityn pääoman korottamiseen siirrolla rahastosta merkittyn pääomaan, 3 artiklan j alakohdassa tarkoitettujen tai osakeannista tai joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskusta johtuvien kustannusten kattamiseen taikka ylikurssin maksamiseen takaisin ostettavien osakkeiden tai joukkovelkakirjojen haltijoille;

- h) tieto takaisinostosta on julkistettava noudattaen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyä, direktiivin 2009/101/EY 3 artiklan mukaista menettelyä.

44 artikla

Jäsenvaltioiden lainsäädännössä on säädettävä, että 33 artiklan 4 ja 5 kohdassa sekä 34, 35, 39 ja 42 artiklassa tarkoitetut päätökset on tehtävä enemmistöllä, joka ei saa olla pienempi kuin kaksi kolmasosaa edustettuina olevien arvopaperien tai edustettuna olevan merkityn pääoman äänimäärästä.

Jäsenvaltioiden lainsäädännössä voidaan kuitenkin säätää, että yksinkertainen enemmistö ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuista äänimäärästä on riittävä, jos vähintään puolet merkitystä pääomasta on edustettuna.

45 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat poiketa siitä, mitä säädetään 9 artiklan ensimmäisessä kohdassa, 21 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisessä virkkeessä sekä 29, 30 ja 33 artiklassa, siltä osin kuin poikkeaminen on tarpeen sellaisten säännösten antamiseksi tai soveltamiseksi, joiden tarkoituksena on edistää henkilöstön tai muiden kansallisessa lainsäädännössä määriteltyjen henkilöryhmien osallistumista yritysten pääomaan.

2. Jäsenvaltiot voivat olla soveltamatta 21 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäistä virkettä sekä 34, 35, 40, 41, 42 ja 43 artiklaa erityislainsäädännön mukaisesti perustettuihin yhtiöihin, jotka antavat sekä pääomaosakkeita että sellaisia työntekijöiden osakkeita, jotka annetaan työntekijöille yhdessä siten, että äänioikeutetut valtuutetut edustavat työntekijöitä yhtiökokouksissa.

46 artikla

Tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi jäsenvaltioiden lainsäädännössä on varmistettava kaikille samassa asemassa oleville osakkeenomistajille yhdenvertainen kohtelu.

47 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat olla soveltamatta 3 artiklan g, i, j ja k alakohtaa yhtiöihin, jotka jo ovat olemassa direktiivin 77/91/ETY edellyttämien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten voimaantulopäivänä.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

48 artikla

Kumotaan direktiivi 77/91/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna liitteessä II olevassa A osassa mainituilla säädöksillä, sanotun kuitenkin vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa liitteessä II olevassa B osassa olevia määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava siinä mainitut direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sovellettava niitä.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä III olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

49 artikla

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

50 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 25 päivänä lokakuuta 2012.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

M. SCHULZ

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

A. D. MAVROYIANNIS

LIITE I

1 ARTIKLAN 1 KOHDAN ENSIMMÄISESSÄ ALAKOHDASSA TARKOITETUT YHTIÖMUODOT

— Belgiassa:

société anonyme/naamloze vennootschap;

— Bulgariassa:

акционерно дружество;

— Tšekissä:

akciová společnost;

— Tanskassa:

aktieselskab;

— Saksassa:

Aktiengesellschaft;

— Virossa:

aktsiaselts;

— Irlannissa:

public company limited by shares,

public company limited by guarantee and having a share capital;

— Kreikassa:

ανώνυμη εταιρία;

— Espanjassa:

sociedad anónima;

— Ranskassa:

société anonyme;

— Italiassa:

società per azioni;

— Kyproksessa:

δημόσιες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με μετοχές, δημόσιες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με εγγύηση που διαθέτουν μετοχικό κεφάλαιο;

— Latviassa:

akciju sabiedrība;

— Liettuaassa:

akcinė bendrovė;

— Luxemburgissa:

société anonyme;

- Unkarissa:
nyilvánosan működő részvénytársaság;
 - Maltassa:
kumpanija pubblika/public limited liability company;
 - Alankomaissa:
naamloze vennootschap;
 - Itävallassa:
Aktiengesellschaft;
 - Puolassa:
spółka akcyjna;
 - Portugalissa:
sociedade anónima;
 - Romaniassa:
societate pe acțiuni;
 - Sloveniassa:
delniška družba;
 - Slovakiassa:
akciová spoločnosť;
 - Suomessa:
julkinen osakeyhtiö / publikt aktiebolag;
 - Ruotsissa:
aktiebolag;
 - Yhdistyneessä kuningaskunnassa:
public company limited by shares,
public company limited by guarantee and having a share capital.
-

LIITE II

A OSA

*Kumottu direktiivi ja luettelo sen myöhemmistä muutoksista
(48 artiklassa tarkoitetut)*

Neuvoston direktiivi 77/91/ETY
(EYVL L 26, 31.1.1977, s. 1)

Vuoden 1979 liittymisasiakirjan liitteessä I oleva III.C kohta
(EYVL L 291, 19.11.1979, s. 89)

Vuoden 1985 liittymisasiakirjan liite I
(EYVL L 302, 15.11.1985, s. 157)

Neuvoston direktiivi 92/101/ETY
(EYVL L 347, 28.11.1992, s. 64)

Vuoden 1994 liittymisasiakirjan liitteessä I oleva XI.A kohta
(EYVL C 241, 29.8.1994, s. 194)

Vuoden 2003 liittymisasiakirjan liitteessä II oleva 4.A kohta
(EUVL L 236, 23.9.2003, s. 338)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/68/EY
(EUVL L 264, 25.9.2006, s. 32)

Neuvoston direktiivi 2006/99/EY
(EUVL L 363, 20.12.2006, s. 137)

Ainoastaan liitteessä oleva A.2 kohta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/109/EY
(EUVL L 259, 2.10.2009, s. 14)

Ainoastaan 1 artikla

B OSA

*Osaksi kansallista lainsäädäntöä saattamista ja soveltamista koskevat määräajat
(48 artiklassa tarkoitetut)*

Direktiivi	Määräpäivä, joka koskee saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä	Soveltamispäivä
77/91/ETY	17 päivä joulukuuta 1978	—
92/101/ETY	31 päivä joulukuuta 1993	1 päivä tammikuuta 1995
2006/68/EY	15 päivä huhtikuuta 2008	—
2006/99/EY	1 päivä tammikuuta 2007	—
2009/109/EY	30 päivä kesäkuuta 2011	—

LIITE III

VASTAAVUUSTAULUKKO

Direktiivi 77/91/ETY	Tämä direktiivi
1 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan johdantolause	1 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
1 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäinen–kahdeskymmenesseitsemäs luetelmakohta	Liite I
1 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	1 artiklan 1 kohdan toinen alakohta
1 artiklan 2 kohta	1 artiklan 2 kohta
2 artiklan johdantolause	2 artiklan johdantolause
2 artiklan a alakohta	2 artiklan a alakohta
2 artiklan b alakohta	2 artiklan b alakohta
2 artiklan c alakohdan ensimmäinen luetelmakohta	2 artiklan c alakohta
2 artiklan c alakohdan toinen luetelmakohta	2 artiklan d alakohta
2 artiklan d alakohta	2 artiklan e alakohta
2 artiklan e alakohta	2 artiklan f alakohta
3–5 artikla	3–5 artikla
6 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	6 artiklan 1 kohta
6 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	—
6 artiklan 2 kohta	—
6 artiklan 3 kohta	6 artiklan 2 kohta
7 artikla	7 artikla
8 artiklan 1 kohta	8 artiklan ensimmäinen kohta
8 artiklan 2 kohta	8 artiklan toinen kohta
9 artiklan 1 kohta	9 artiklan ensimmäinen kohta
9 artiklan 2 kohta	9 artiklan toinen kohta
10 artikla	10 artikla
10 a artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	11 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
10 a artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ensimmäinen virke	11 artiklan 1 kohdan toinen alakohta
10 a artiklan 1 kohdan toisen alakohdan toinen virke	11 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta
10 a artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta	11 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta
10 a artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ensimmäinen virke	11 artiklan 2 kohdan toinen alakohta

Direktiivi 77/91/ETY	Tämä direktiivi
10 a artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toinen virke	11 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta
10 a artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan ensimmäisen virke	11 artiklan 2 kohdan neljäs alakohta
10 a artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan toinen virke	11 artiklan 2 kohdan viides alakohta
10 a artiklan 3 kohta	11 artiklan 3 kohta
10 b artikla	12 artikla
11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virke	13 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
11 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toinen virke	13 artiklan 1 kohdan toinen alakohta
11 artiklan 1 kohdan toinen alakohta	13 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta
11 artiklan 2 kohta	13 artiklan 2 kohta
12 artikla	14 artikla
13 artikla	15 artikla
14 artikla	16 artikla
15 artiklan 1 kohdan a alakohta	17 artiklan 1 kohta
15 artiklan 1 kohdan b alakohta	17 artiklan 2 kohta
15 artiklan 1 kohdan c alakohta	17 artiklan 3 kohta
15 artiklan 1 kohdan d alakohta	17 artiklan 4 kohta
15 artiklan 2 kohta	17 artiklan 5 kohta
15 artiklan 3 kohta	17 artiklan 6 kohta
15 artiklan 4 kohdan ensimmäinen alakohta	17 artiklan 7 kohdan ensimmäinen alakohta
15 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan ensimmäinen luetelmakohta	17 artiklan 7 kohdan toisen alakohdan a alakohta
15 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan toinen luetelmakohta	17 artiklan 7 kohdan toisen alakohdan b alakohta
15 artiklan 4 kohdan kolmas alakohta	17 artiklan 7 kohdan kolmas alakohta
16 artikla	18 artikla
17 artikla	19 artikla
18 artikla	20 artikla
19 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	21 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan i–v alakohta	21 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan a–e alakohta
19 artiklan 2 ja 3 kohta	21 artiklan 2 ja 3 kohta

Direktiivi 77/91/ETY	Tämä direktiivi
20 artikla	22 artikla
21 artikla	23 artikla
22 artikla	24 artikla
23 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta	25 artiklan 1 kohta
23 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ensimmäinen virke	25 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta
23 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan toinen virke	25 artiklan 2 kohdan toinen alakohta
23 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan ensimmäinen virke	25 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta
23 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan toisen virkkeen alkuosa	25 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan johdantolause
23 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan toisen virkkeen loppuosa	25 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan a–e alakohta
23 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan kolmas virke	25 artiklan 3 kohdan kolmas alakohta
23 artiklan 1 kohdan neljännen alakohdan ensimmäinen virke	25 artiklan 4 kohdan ensimmäinen alakohta
23 artiklan 1 kohdan neljännen alakohdan toinen virke	25 artiklan 4 kohdan toinen alakohta
23 artiklan 1 kohdan viides alakohta	25 artiklan 5 kohta
23 artiklan 2 kohdan ensimmäinen virke	25 artiklan 6 kohdan ensimmäinen alakohta
23 artiklan 2 kohdan toinen virke	25 artiklan 6 kohdan toinen alakohta
23 artiklan 3 kohta	25 artiklan 7 kohta
23 a artikla	26 artikla
24 artikla	27 artikla
24 a artiklan 1 kohdan a alakohta	28 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta
24 a artiklan 1 kohdan b alakohta	28 artiklan 1 kohdan toinen alakohta
24 a artiklan 2 kohta	28 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta
24 a artiklan 3 kohta	28 artiklan 2 kohta
24 a artiklan 4 kohdan a alakohta	28 artiklan 3 kohta
24 a artiklan 4 kohdan b alakohta	28 artiklan 4 kohta
24 a artiklan 5 kohta	28 artiklan 5 kohta
24 a artiklan 6 kohta	28 artiklan 6 kohta
25 artikla	29 artikla
26 artikla	30 artikla

Direktiivi 77/91/ETY	Tämä direktiivi
27 artikla	31 artikla
28 artikla	32 artikla
29 artikla	33 artikla
30 artikla	34 artikla
31 artikla	35 artikla
32 artikla	36 artikla
33 artikla	37 artikla
34 artiklan ensimmäinen virke	38 artiklan ensimmäinen kohta
34 artiklan toinen virke	38 artiklan toinen kohta
35 artikla	39 artikla
36 artikla	40 artikla
37 artikla	41 artikla
38 artikla	42 artikla
39 artikla	43 artikla
40 artiklan 1 kohta	44 artiklan ensimmäinen kohta
40 artiklan 2 kohta	44 artiklan toinen kohta
41 artikla	45 artikla
42 artikla	46 artikla
43 artiklan 1 kohta	—
43 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta	47 artiklan 1 kohta
43 artiklan 2 kohdan toinen ja kolmas alakohta	—
43 artiklan 3 kohta	47 artiklan 2 kohta
—	48 artikla
—	49 artikla
44 artikla	50 artikla
—	Liite II
—	Liite III

TILAUSHINNAT 2012 (ilman ALV:a, sisältää normaalit lähetyskulut)

Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	1 200 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, paperipainos, vuosittainen DVD	22 EU:n virallista kieltä	1 310 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L-sarja, vain paperipainos	22 EU:n virallista kieltä	840 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, L- ja C-sarjat, kuukausittainen (kumulatiivinen) DVD	22 EU:n virallista kieltä	100 euroa/vuosi
Virallisen lehden täydennysosa (S-sarja), tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat, DVD, ilmestyy kerran viikossa	Monikielinen: 23 EU:n virallista kieltä	200 euroa/vuosi
Euroopan unionin virallinen lehti, C-sarja – kilpailut	Kilpailua koskevilla kielillä	50 euroa/vuosi

Euroopan unionin virallisilla kielillä ilmestyvästä *Euroopan unionin virallisesta lehdestä* on tilattavissa 22 eri kieliversiota. Tilaus käsittää L-sarjan (Lainsäädäntö) ja C-sarjan (Tiedonantoja ja ilmoituksia).

Jokainen kieliversio tilataan erikseen.

Virallisessa lehdessä L 156 18. kesäkuuta 2005 julkaistun neuvoston asetuksen (EY) N:o 920/2005 mukaan velvollisuus laatia kaikki säädökset iirin kielellä ja julkaista ne tällä kielellä ei väliaikaisesti sido Euroopan unionin toimielimiä, joten iirin kielellä julkaistavat viralliset lehdet ovat myynnissä erikseen.

Virallisen lehden täydennysosan (S-sarja – tarjouskilpailut ja julkiset hankinnat) tilaukseen sisältyvät kaikki 23 virallista kieliversiota yhdellä monikielisellä DVD-levyllä.

Euroopan unionin virallisen lehden tilaajat voivat pyynnöstä saada virallisen lehden liitteitä. Tilaajille ilmoitetaan liitteiden ilmestymisestä *Euroopan unionin viralliseen lehteen* sisältyvässä kohdassa ”Huomautus lukijalle”.

Myynti ja tilaukset

Maksulliset julkaisut, kuten *Euroopan unionin virallinen lehti*, ovat tilattavissa jälleenmyyjiltämme. Luettelo jälleenmyyjistä löytyy seuraavasta internetosoitteesta:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) on suora ja maksuton portti Euroopan unionin lainsäädäntöön. Sivustolla voi tarkastella *Euroopan unionin virallista lehteä* ja siellä ovat nähtävillä myös sopimukset, lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja lainsäädännön valmisteluasiakirjat.

Lisätietoja Euroopan unionista löytyy osoitteesta: <http://europa.eu>

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI